

**Allvarliga arbetsskador och
långvarig sjukfrånvaro – 2015**

afa
FÖRSÄKRING

Förord

AFA Försäkring bidrar till trygghet för de 4,4 miljoner människor som berörs av en eller flera av de kollektivavtalade försäkringarna. En del av vårt uppdrag är att förebygga ohälsa. Det gör vi genom att sprida kunskap om vad som orsakar arbetsskador och långvarig sjukfrånvaro i Sverige. Målet är att varje arbetsplats ska vara så säker och trygg att ingen behöver skadas eller bli sjuk av sitt arbete.

Tack vare de kollektivavtalade försäkringarna har vi en omfattande kunskap om orsaker till och konsekvenser av ohälsa i arbetslivet. Med hjälp av vår unika skadedatabas som innehåller drygt 13 miljoner ärenden kan vi se vilka yrkesgrupper, sektorer, arbetsuppgifter och aktiviteter som är särskilt förknippade med olika typer av skador och sjukdomar. Skadedatabasen är en viktig kunskapskälla som ger arbetsmarknadens parter och oss beslutsunderlag för vårt stöd till forskning, utveckling och kunskapsspridning. En del av den kunskapen redovisas i den här rapporten, som vi ger ut en gång per år.

Det är viktigt att konstatera att skadefrekvensen på den svenska arbetsmarknaden är låg vid en internationell jämförelse, men att det fortfarande finns arbetsmiljöer som är riskfyllda och där allvarliga skador kan inträffa. Därför är det förebyggande arbetet för att minska och förebygga arbetsskador och sjukdom viktigt för oss och våra uppdragsgivare, arbetsmarknadens parter.

Anders Moberg
Verkställande direktör, AFA Försäkring

AFA Försäkring ger trygghet och ekonomiskt stöd vid sjukdom, arbetsskada, arbetsbrist, dödsfall och föräldraledighet. Våra försäkringar är bestämda i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter och vi försäkrar drygt fyra miljoner människor i privat näringsliv, kommuner, landsting och regioner. AFA Försäkring drivs utan vinstsyfte och förvaltar cirka 200 miljarder kronor. En viktig del av vår verksamhet är att stödja forskning och projekt som aktivt syftar till att förbättra arbetsmiljön. AFA Försäkring har cirka 600 medarbetare och ägs av Svenskt Näringsliv, LO och PTK.

Innehåll

Sammanfattning och slutsatser	6
Om AFA Försäkring	9
Arbetsskador	11
Godkända arbetsskador 2004 – 2013	12
Arbetsolycksfallens fördelning efter allvarlighet	14
Allvarliga olycksfall efter avtalsområde	16
Allvarliga arbetsolycksfall efter ålder och kön	17
Allvarliga arbetsolycksfall – jämförelse över tid	18
Mediansjukskrivningstid vid allvarliga arbetsolycksfall	24
Arbetsolycksfall som medfört medicinsk invaliditet	27
Risk efter län och kön	28
Vanliga orsaker till allvarliga arbetsolycksfall	30
Åldersberoende risk, efter händelsetyp och kön	34
Var på kroppen sker skadorna	36
Godkända arbetssjukdomar	38
Långvarig sjukfrånvaro	43
Nya sjukfall 2008 – 2013	44
Nya sjukfall, ålder och sysselsättning	45
Sjukfall och risk – fördelat efter yrkesgrupp och kön	46
Risk efter utjämnad åldersfördelning	50
Risk för långvarigt sjukfall 2007–2013 efter avtalsområde, ålder och kön	52
Antal sjukfall efter avtalsområde, ålder och kön	54
Psykiska och muskuloskeletala diagnoser över tid	55
Sjukfallens fördelning efter avtalsområde, ålder, kön och diagnos	56
Sjukfallens fördelning efter avtalsområde, kön och yrke	58
Jämförelser över tid – långvarig sjukfrånvaro och risk per 1 000 sysselsatta	60
Medianlängd för sjukfall	62
Sjukfall som medfört månadsersättning	65
Risk efter län och kön	66
Uppgifterna i våra skaderegister – metod och urval	68
Bilaga 1	70
Bilaga 2	70
Bilaga 3	71
Bilaga 4	72
Bilaga 5	74
Bilaga 6	76
Yrkesgrupper	77
Begrepp	78
Referenser	79

Sammanfattning och slutsatser

Allvarliga arbetsskador

Risken att drabbas av ett allvarligt olycksfall är fortfarande låg i svenskt arbetsliv sett ur ett internationellt perspektiv. Antalet anmälda och godkända skador har dock ökat under både 2012 och 2013. Med en allvarlig arbetsolycka menas en olycka som har lett till minst 30 dagars sjukskrivning eller motsvarande läkningstid och/eller medicinsk invaliditet. Fram till 2009 såg AFA Försäkring en sjunkande trend för risken att råka ut för ett allvarligt olycksfall. Sedan 2010 har de uppmätta riskerna för allvarliga arbetsolycksfall dock ökat. Risken, per 1 000 sysselsatta (16–64 år), att råka ut för ett allvarligt olycksfall var 2,7 år 2013 jämfört med 2,5 år 2012. Risken ökar både för män och för kvinnor. För män är risken 3,5 och kvinnor 2,0 per 1000 sysselsatta.

2013 godkändes nära 52 000 arbetsskador (olycksfall, färdolycksfall, arbetssjukdomar) vilket är den högsta noteringen sedan början av 90-talet för arbetsskadeförsäkringen (TFA/TFA-KL) och PSA. Av dessa är 11 400 allvarliga arbetsolyckor. Efter 2010 har det inträffat flera förändringar som delvis kan förklara ökningen de senaste åren:

- Digital anmälan som gör det enklare att anmäla
- Arbetsmarknadens parter har genomfört villkorsförändringar, vilket bland annat innebär att underanmälan har minskat.
- Arbetsmarknadens parter har genomfört ett antal kampanjer om försäkringarna i media.
- De snörika vintrarna 2010–2012 kan vara en förklarande orsak till ökningen av antalet färdolycksfall.

Åtgärderna har ökat kännedomen om försäkringarna, och en konsekvens av detta kan vara att fler anmäler sina skador till AFA Försäkring.

Ovanstående kan dock inte förklara hela ökningen av de allvarliga olycksfallen eftersom skadorna är av den digniteten att de alltid borde anmälas. AFA Försäkring ser även att skador med medicinsk invaliditet ökar, både som andel av de allvarliga olycksfallen och i absoluta tal.

Skadepanoramat på arbetsmarknaden ser i stort sett ut som förut. Med det menas att arbetsskaderiskerna är ojämnt fördelade på den svenska arbetsmarknaden. Traditionella högriskyrken inom industri och hantverk har fortfarande flera gånger högre risk än genomsnittet. I kombination med att arbetsmarknaden i väldigt hög grad fortfarande är könssegregerad har män i allmänhet högre arbetsskaderisker än kvinnor. Vissa yrken, exempelvis *träindustriarbete* och *våktare och ordningsvakter*,

har liknande riskbild för kvinnor och män medan det inom andra yrken, exempelvis *metallarbete* och *yrkesförare*, finns tydliga skillnader i risk mellan kvinnor och män.

De händelser som leder till arbetsolycksfall är också i stort desamma som förut. De vanligaste orsakerna är olika typer av fallskador, skador kopplade till hantering av både fasta och handhållna maskiner och skador på grund av hot, våld och rån.

De yrkesgrupper där riskerna är störst för ett allvarligt olycksfall är *byggnadsträarbetare*, *brandpersonal* och *träindustriarbete*. Lägst risk per 1000 sysselsatta finns bland *läkare* och *socialt arbete*.

Ålder och kön

Med stigande ålder ökar riskerna för ett allvarligt olycksfall. Framförallt är olika typer av fallskador betydligt vanligare bland äldre. Vissa typer av skador är dock vanligare bland yngre. Unga kvinnor (16–25 år) drabbas oftare av rån än äldre kvinnor och unga män (16–25 år) skadar sig oftare än äldre män när de använder verktyg.

Det är framförallt för kvinnor som risken för ett allvarligt olycksfall ökar med åldern. Kvinnor över 45 år står för 54 procent av de allvarliga olycksfallen vilket kan jämföras med att kvinnor över 45 år utgör 41 procent av de sysselsatta. För män ökar risken betydligt mindre med stigande ålder jämfört med kvinnorna. Män över 45 år står för 43 procent av de allvarliga olycksfallen och utgör 40 procent av de sysselsatta.

Arbetsolycksfall fördelat efter Sveriges län

Riskerna för ett allvarligt olycksfall skiljer sig åt efter vilket län de skadade bor i. Södermanlands län har högst risk med 3,5 fall per 1000 sysselsatta medan Stockholms län ligger längst ner på listan med 1,8 fall per 1 000 sysselsatta. Fördelningen av risker i arbetslivet följer i huvudsak den svenska industri- och sysselsättningsstrukturen.

Långvariga sjukfall, > 90 dagars sjukskrivning

Inom de båda avtalsområdena Svenskt Näringsliv/LO och kommuner och landsting minskade antalet långvariga sjukfall fram till 2009. Därefter har sjukskrivningarna ökat och ökningen är betydligt större för kvinnor än för män.

De yrkesgrupper med högst risk för ett långvarigt sjukfall 2013 är *städare och fönsterputsare* samt *textil-, skinn- och läderindustriarbete*. Fler än 35 av 1 000 sysselsatta inom den yrkesgruppen drabbas av långvarig sjukskrivning. Den totala risken har ökat sedan 2009. För 2013 är risken för samtliga yrkesgrupper 21,6 per

1000 sysselsatta. Risktalen är dock inte uppe i de nivåer som förekom under tidigt 2000-tal, då den genomsnittliga risken att drabbas av ett långvarigt sjukfall låg runt 40 per 1 000 sysselsatta. Inom avtalsområdet Svenskt Näringsliv/ LO var risken för ett långvarigt sjukfall 2013 17,4 per 1 000 sysselsatta och inom kommuner och landsting 27,8 per 1000 sysselsatta.

De flesta yrkesgrupper ökar sin risk men för bland annat *lärare och skolledare*, *murare* och *brandpersonal* minskar risken för ett långvarigt sjukfall från 2012 till 2013.

För män och kvinnor är det störst risk att drabbas av ett långvarigt sjukfall i de äldre åldersgrupperna. I alla åldersgrupper utom den yngsta åldersgruppen (16–25 år) är det högre risk för kvinnor inom kommuner och landsting än för kvinnor inom Svenskt Näringsliv/ LO. För män inom kommun och landsting är risken för samtliga åldersgrupper lägre än inom Svenskt Näringsliv/LO.

De vanligaste diagnoserna bland anställda inom Svenskt Näringsliv/LO är *sjukdomar i muskuloskeletal systemet*. För anställda inom kommuner och landsting är *psykiska sjukdomar* mest förekommande. Över tid är dessa två diagnoser vanligast förekommande. Under 2013 utgjorde de tillsammans 64 procent av kvinnornas och 57 procent av männens långvariga sjukfrånvaro. *Sjukdomar i muskuloskeletal systemet* utgör en högre andel av sjukskrivningarna bland de äldre än bland de yngre medan det motsatta gäller för *psykiska sjukdomar*.

Utöver att de långvariga sjukfallen blivit fler har de även blivit längre. Sedan 2009 har medianlängden ökat med 58 dagar för kvinnor och med 30 dagar för män. *Socialt arbete* hade den längsta medianlängden för kvinnor och den näst längsta för män 2013. För män hade *städare och fönsterputsare* den längsta medianlängden.

Risken att drabbas av sjukfall som leder till månadsersättning (det vill säga sjuk- eller aktivitetsersättning) ökar mellan 2011 och 2012 (redovisar ej uppgifter för 2013). För 2012 är risken 1,1 per 1 000 sysselsatta att drabbas av ett sjukfall som leder till månadsersättning. Yrkesgruppen med högst risk är *Textil-, skinn- och läderindustriarbete*.

Långvariga sjukfall fördelat efter Sveriges län

Högst risk att drabbas av ett långvarigt sjukfall har de som bor i Södermanlands, Dalarnas och Jämtlands län, lägst risk har de som bor i Stockholms län. Gotland har ett avvikande mönster med landets näst högsta risk för kvinnor men landets näst lägsta risk för män.

Förslag till förebyggande åtgärder

Ungefär en tredjedel av de allvarliga arbetsskadorna uppstår genom olika former av fall, inklusive i samband med manuell hantering och användning av stege, och fallriskerna är väl spridda i hela arbetslivet. Risken att skada sig när man faller ökar med stigande ålder. Om våra arbetsliv skall bli längre måste vi hantera fallskaderiskerna bättre.

- Kvinnliga metallarbetare över 55 år löper kraftigt förhöjda risker att skada sig allvarligt när de faller på arbetet. Dubbelt så höga andelar underarmsfrakturer jämfört med männen identifierar också de äldre kvinnliga metallarbetarna. Fallskaderisken är utmärkande för kvinnor i denna åldersgrupp och bör förebyggas i arbetslivet. (AFA Försäkring, 2014)

- Det fria bruket av enkla, praktiska och lätt flyttbara stegar i oplanerade arbetsuppgifter – på verkstaden och på byggarbetsplatsen – ökar risken för fallolyckor och allvarliga skador. Man underskattar ofta risken i snabba korrigerande insatser där stegen utgör arbetsoperationens svaga del.

- Registret över allvarliga arbetsskador visar att bormaskiner, slipmaskiner, pressar, lyftanordningar och manuell hantering representerar sammanlagt flera allvarliga traumatiska arbetsskador i svensk industri varje arbetsdag. Typiska skadeförlopp identifierar roterande verktyg som kör fast och rycker sönder kroppsdelar, handskar som fastnar och drar in fingrar i verktyget, opålitliga lyftanordningar och överskattning av kroppskrafter i manuell hantering. (AFA Försäkring, 2014)

- Korrigerande arbetsuppgifter, städning runt eller i maskin under gång, justering av arbetsstycke under bearbetning – alla de arbetsuppgifter som maskinleverantören inte tillhandahåller instruktioner för – är aktiviteter som påtagligt ökar risken för arbetsskada. Den här typen av arbetsoperationer behöver analyseras i detalj och med respekt för lokala rutiner på arbetsplatsen för olika typer av maskiner för att den tekniska säkerheten ska kunna förbättras.

- Bormaskinen är en vanlig maskin inblandad i skador. Beslut om vilken typ av bormaskin som är lämplig vid olika arbetsoperationer är viktiga för att minska skaderisken. Roterande, handhållna verktyg behöver nya tekniska säkerhetslösningar som förhindrar att använ-

darens hand/arm skadas när maskinen kör fast.

- Hantering av lyfthjälpmedel bland manliga industriarbetare representerar ett område som kräver särskild säkerhetsträning, med samma inriktning som truckförarutbildningen. Underskattning av dessa arbetsoperationers risker kan vara vanligare bland yngre män.
- I verkstadsindustrin uppstår större delen av kvinnornas skador – 70 % - när man hanterar någon börda utan lyfthjälpmedel – endast 28 % av männens. 50 % av männens skador uppstår när man hanterar något med lyfthjälpmedel. Manuell hantering av bördor för hand – utan mekaniska hjälpmedel – bland unga kvinnliga industriarbetare bör vara ett prioriterat område för riktade skadeförebyggande insatser.

Långvarig sjukfrånvaro

- Äldre kvinnor inom vård, skola, omsorg och industri har högre risk för långtidssjukskrivning med muskuloskeletala diagnoser än män i samma yrkesgrupper. Insatser och forskning bör bland annat inriktas på skillnader mellan män och kvinnor med avseende på diagnoser i mjukvävnaderna. Forskning bör också inriktas mot effekterna av mäns och kvinnors olika arbetsuppgifter inom samma yrke och belastning. Olika möjligheter att kunna arbeta vidare med olika muskuloskeletala diagnoser och smärtsyndrom bör kartläggas. Detta bör göras med avseende på yrken och kön. (AFA Försäkring, 2015)
- Sjukskrivningar för psykiska diagnoser har ökat kraftigt de senaste åren för både män och kvinnor. Mer forskning kring orsaker och rehabiliteringsmetoder för psykisk ohälsa behövs.

Om AFA Försäkring

De kollektivavtalade försäkringarna ger trygghet och ekonomiskt stöd vid sjukdom, arbetsskada, arbetsbrist, föräldraledighet och dödsfall. De vi försäkrar arbetar i små och stora företag, organisationer och branscher och i de allra flesta yrkesgrupperna på arbetsmarknaden. Vi försäkrar utan krav på hälsoprövning och drivs utan vinstsyfte. Vårt uppdrag är att förvalta såväl kunskaper som erfarenheter på bästa sätt och att bidra till bättre arbetsmiljö och hälsa. Vår målsättning är att ingen ska gå miste om den ersättning man har rätt till.

Sedan 1963 har vi hanterat mer än 13 miljarder försäkringsärenden. Information om skade- och sjukdoms-

ärenden finns lagrade i vår skadedatabas, i vissa fall ända tillbaka till 1974. Eftersom en stor del av den samsatta arbetskraften är försäkrad hos AFA Försäkring har vi stor kännedom om olika typer av skadehändelser och sjukdomar som drabbar människor i arbetslivet. Skadedatabasen utgör grunden för vårt stöd till skadeförebyggande forskning och utveckling. Vi är också en av Sveriges främsta anslagsgivare till forskning kring bättre arbetsmiljö, hälsa och livsstil. Totalt satsar vi cirka 150 miljoner kronor per år på forskning, utveckling och kunskapsutveckling.

Försäkringarna som är grunden för vår statistik:

Arbetsskadeförsäkringen

Trygghetsförsäkring vid arbetsskada, TFA, omfattar samtliga anställda inom avtalsområdena Svenskt Näringsliv/LO/PTK och Kooperationen. TFA-KL omfattar samtliga anställda i kommuner, landsting/regioner, Svenska kyrkan och Pactaföretag. AFA Försäkring har också uppdraget att administrera och reglera arbetsskador i enlighet med det statliga personskadeavtalet (PSA), och har därför information om i stort sett alla anmälda arbetsskador i Sverige.

Sjukförsäkringen

Genom avtalsgruppsjukförsäkringen (AGS och AGS-KL) omfattas arbetare inom avtalsområdet Svenskt Näringsliv/LO, Kooperationen, anställda i kommuner, landsting/regioner, Svenska kyrkan och Pactaföretag. Försäkringen omfattar däremot inte statligt anställda eller tjänstemän inom det privata avtalsområdet.

Arbetssskador

Godkända arbetssskador 2004–2013

I det första avsnittet redovisar vi antalet godkända arbetssskador i AFA Försäkrings skaderegister 2004–2013. Dessa är fördelade på

- det år skadan inträffade
- typ av arbetssskada
- kön.

Godkända arbetsolycksfall 2004–2013

I avsnitt två redovisas antalet godkända arbetsolycksfall fördelade på

- det år olycksfallet inträffade
- allvarlighet
- kön.

Vi relaterar också antalet allvarliga olycksfall fördelat på kön och ålder till antalet sysselsatta fördelat på kön och ålder.

Allvarliga arbetsolycksfall

De allvarliga olycksfallen redovisas i flera tabeller och diagram och delas upp efter

- kön
- yrkesgrupp
- åldersgrupp

Jämförelser över tid – allvarliga arbetsolycksfall

Vi beräknar också risken över tid att drabbas av ett allvarligt olycksfall. Materialet delas upp efter

- yrkesgrupp
- åldersgrupp
- avtalsområde
- medicinsk invaliditet

Vi beräknar också mediansjuskivningstiden per år

Risk efter län och kön

I avsnittet redovisas risken att råka ut för ett allvarligt arbetsolycksfall fördelat efter Sveriges län och regioner samt kön

Vanliga orsaker till allvarliga arbetsolycksfall

Vilka är de vanligaste händelserna vid ett allvarligt olycksfall? Detta material delas upp efter

- kön
- åldersgrupp

Åldersberoende risk

I detta avsnitt beräknas den åldersberoende risken att drabbas av ett allvarligt arbetsolycksfall fördelat på händelsetyp och kön.

Godkända arbetssjukdomar

Godkända arbetssjukdomar med visandeår mellan 2008–2013 redovisas och delas upp efter

- kön
- diagnos
- yrkesgrupp

GODKÄNDA ARBETSSKADOR 2004–2013

En arbetsskada kan antingen vara ett arbetsolycksfall (olycksfall som inträffar under arbetstid), ett färdolycksfall (olycksfall som inträffar under färd till eller från arbetet) eller en arbetssjukdom (sjukdom som kan uppkomma eller försämrans till följd av arbetet eller arbetsförhållandena). **Tabell 1** visar hur många kvinnor respektive män som drabbats av godkända arbetsolycksfall (oavsett allvarlighetsgrad), färdolycksfall och arbetssjukdomar under perioden 2004–2013.

Antalet godkända arbetsskador har ökat varje år sedan 2010 och 2013 var antalet godkända arbetsskador mer än dubbelt så många som antalet godkända

arbetsskador 2009. Inte sedan 1990 har så höga nivåer uppmätts.

Ökningen består av fler godkända olycksfall, både arbetsolyckor och färdolycksfall.

Redovisningen av antalet arbetssjukdomar under de senaste åren är ofullständig. En arbetssjukdom kan visa sig flera år efter det att man varit utsatt för skadlig inverkan i arbetet. En relativt stor andel anmälningar kan komma in upp till tio år efter det att skadan visade sig. Det gör att statistiken inte är fullständig förrän långt senare.

Tabell 1. Godkända arbetsskador 2004–2013, efter typ av arbetsskada.

Typ av arbetsskada	Kön	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Arbetsolyckor	Kvinnor	9 711	9 914	10 281	10 996	9 889	8 541	11 029	14 122	16 837	18 681
	Män	16 984	17 342	17 679	18 102	16 424	12 544	16 710	21 929	24 396	26 281
	Totalt	26 695	27 256	27 960	29 098	26 313	21 085	27 739	36 051	41 233	44 962
Arbetssjukdomar	Kvinnor	221	137	122	100	107	92	108	80	94	42
	Män	1 030	787	688	552	524	465	459	406	375	237
	Totalt	1 251	924	810	652	631	557	567	486	469	279
Färdolycksfall	Kvinnor	2 567	2 588	2 697	2 609	2 621	2 310	3 232	4 115	4 287	4 640
	Män	1 047	1 009	1 101	1 096	1 001	933	1 161	1 566	1 812	2 077
	Totalt	3 614	3 597	3 798	3 705	3 622	3 243	4 393	5 681	6 099	6 717
Godkända arbetsskador		31 560	31 777	32 568	33 455	30 566	24 885	32 699	42 218	47 801	51 958

ARBETSOLYCKSFALLENS FÖRDELNING EFTER ALLVARLIGHET

I samband med att ett ärende registreras gör skaderegleraren en preliminär bedömning av skadans allvarlighet. **Tabell 2** visar arbetsolycksfallens fördelning på kön, det år olycksfallet inträffat samt allvarligheten på olycksfallet. En skadas allvarlighet kategoriseras efter hur lång sjukskrivning den har lett till eller om den har lett till permanent funktionsnedsättning i form av medicinsk invaliditet. Medicinsk invaliditet graderas i procent av funktionsnedsättningen.

Tabell 2 visar att godkända arbetsolycksfall med korta sjukskrivningar (högst 30 dagar) har ökat, medan de längre sjukskrivningsfallen istället har minskat. Ökningen av de korta sjukskrivningarna sker för både män och kvinnor. Regelförändringarna infördes under 2012 och innebär att fler skador med kortare sjukskrivning

är berättigade ersättning än tidigare. Digital anmälan infördes samma år.

En stor ökning av antalet godkända arbetsolycksfall med konsekvensen medicinsk invaliditet har skett mellan 2012 och 2013. Det gäller både män och kvinnor. Framförallt är det skador med låga invaliditetsgrader (1–15 procent) som ökat. Ökningen kan delvis förklaras av:

- Ett ökat inflöde av godkända skador som beror på att vi har förenklat anmälningsförfarandet genom digitala tjänster och att det har bedrivits ett antal kampanjer om att anmäla arbetsskador.
- Nya rutiner i skaderegleringen och en högre kvalitets-säkring av besluten om medicinsk invaliditet och att besluten om medicinsk invaliditet fattas tidigare i skaderegleringsprocessen.

Tabell 2. Godkända arbetsolycksfall 2004–2013, efter allvarlighetsgrad.

Arbetsolycksfallets allvarlighet	Kön	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Sjukskriven < 31 dagar	Kvinnor	6 446	6 712	7 191	7 964	6 839	5 579	7 598	10 647	13 132	14 625
	Män	10 283	11 000	11 371	11 947	10 343	7 353	10 690	15 514	17 998	18 890
	Totalt	16 729	17 712	18 562	19 911	17 182	12 932	18 288	26 161	31 130	33 515
Sjukskriven > 30 dagar	Kvinnor	2 113	2 016	1 864	1 754	1 865	1 721	1 801	1 733	1 950	1 766
	Män	3 583	3 196	3 095	2 849	2 768	2 279	2 507	2 499	2 599	2 338
	Totalt	5 696	5 212	4 959	4 603	4 633	4 000	4 308	4 232	4 549	4 104
Medicinsk invaliditet	Kvinnor	1 144	1 181	1 226	1 277	1 182	1 239	1 628	1 740	1 751	2 289
	Män	3 093	3 110	3 181	3 268	3 286	2 891	3 484	3 897	3 784	5 035
	Totalt	4 237	4 291	4 407	4 545	4 468	4 130	5 112	5 637	5 535	7 324
Dödsfall	Kvinnor	8	5	0	1	3	2	2	2	4	1
	Män	25	36	32	38	27	21	29	19	15	18
	Totalt	33	41	32	39	30	23	31	21	19	19
Godkända arbetsolycksfall		26 695	27 256	27 960	29 098	26 313	21 085	27 739	36 051	41 233	44 962

Fakta om arbetsskadornas allvarlighet

Med allvarliga arbetsolycksfall menas arbetsolycksfall som leder till sjukskrivning i mer än 30 dagar och/eller medicinsk invaliditet.

Sjukskriven > 30 dagar

Här ingår de arbetsskador som fått eller bedöms ersättas för mer än 30 dagars läkningstid. Sjukskrivning behöver inte vara en förutsättning för att få ersättning. Därför ingår både skador som orsakat fler än 30 dagars sjukfrånvaro och skador som orsakat motsvarande läkningstid utan sjukfrånvaro.

Medicinsk invaliditet

Medicinsk invaliditet är ett mått på den bestående kroppsliga funktionsnedsättning som är en följd av skadan. Här ingår de ärenden där den som skadats har bestående men av skadan. I de flesta av dessa ärenden bedöms den medicinska invaliditeten vara högst 15 procent.

Till exempel motsvarar förlusten av ett helt pekfinger 7 procent, total hörsselförlust på ett öra 15 procent och synförlust på ett öga 14 procent medicinsk invaliditet. Graden av invaliditet avgörs först då skadan har läkt och inga förbättringar är att vänta. Till dess gör skaderegleraren en preliminär uppskattning av skadans svårighetsgrad. Därför ingår det i denna grupp både redan ersatta skador och skador som preliminärt bedöms vara så allvarliga att de i framtiden kommer att leda till medicinsk invaliditet.

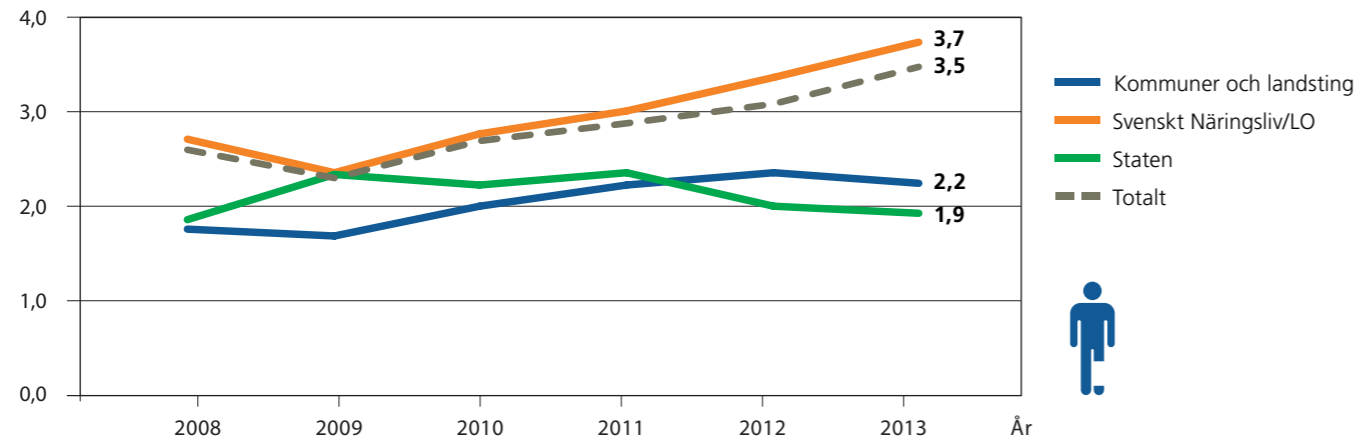
ALLVARLIGA ARBETSOLYCKSFALL – AVTALSOMRÅDE

I tidigare avsnitt redovisas antalet godkända arbetsskador fördelade efter vilken typ av arbetsskada samt vilken allvarighet skadan har orsakat. I **tabell 1** och **tabell 2** visas antalet arbetsskador och allvarliga arbetsolyckor oavsett vilken avtalsområde som den skadade tillhör. Då Trygghetsförsäkring vid arbetsskada (TFA) innefattar flera avtalsområden och i princip täcker hela den svenska arbetsmarknaden är det intressant att se om risk per 1 000 sysselsatta skiljer något mellan de tre olika avtalsområdena Svenskt Näringsliv/LO (SN/LO), kommuner och landsting och anställda i staten. I **diagram 1** visas risk per 1 000 sysselsatta män efter avtalsområde. För män inom SN/LO är det en uppåtgående trend sedan den lägsta noteringen 2009. 2013 skadades 3,7 män per 1 000 sysselsatta, en ökning med cirka en man per 1 000 syssel-

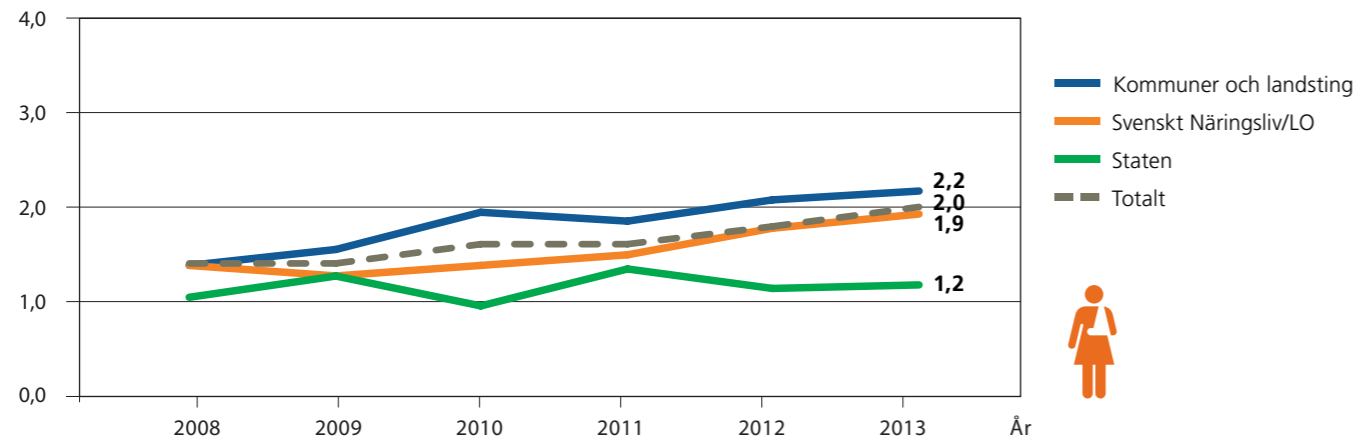
satta sedan 2010. Liknande trend går inte att se för män inom kommuner och landsting eller för män anställda inom staten. För män inom kommuner och landsting och staten har risktalet för senaste året sjunkit lite jämfört med året innan. Det totala risktalet följer i stort sett risktalet för män inom SN/LO då de flesta av männen som skadas allvarligt tillhör det avtalsområdet.

För kvinnor i **diagram 2** är det anställda inom kommuner och landsting som löper störst risk att drabbas av ett allvarligt olycksfall. Cirka 2,2 kvinnor per 1 000 sysselsatta har drabbats av ett allvarligt olycksfall 2013. Trenden för de senaste åren är att risktalet ökar något för anställda inom SN/LO och kommuner och landsting medan risken för de anställda i staten ligger på en jämnare nivå.

Diagram 1. Antal godkända allvarliga arbetsolycksfall per 1 000 sysselsatta **män**, efter avtalsområde och skadeår

Diagram 2. Antal godkända allvarliga arbetsolycksfall per 1 000 sysselsatta **kvinnor**, efter avtalsområde och skadeår

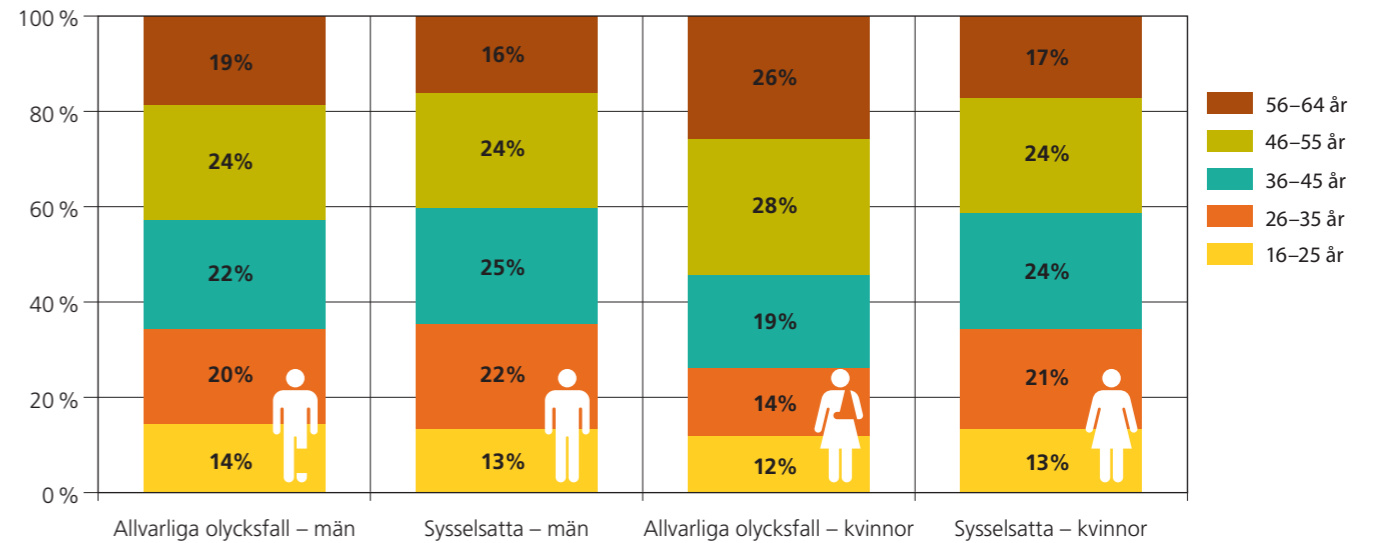

ALLVARLIGA ARBETSOLYCKSFALL – ÅLDER OCH KÖN

Att män har större risk att skadas allvarligt än kvinnor visades i föregående avsnitt. Detta beror till stor del på att män generellt arbetar i fler riskutsatta yrkesgrupper än vad kvinnor gör. Vi vet också sedan tidigare att äldre och yngre i vissa yrkesgrupper löper större risk att drabbas av ett allvarligt olycksfall. I **diagram 3** redovisas andelen män och kvinnor i respektive åldersgrupp som drabbas av ett allvarligt olycksfall samt andelen sysselsatta i respektive åldersgrupp. För män är det större risk att skadas allvarligt i åldrarna 16–25 år och 56–64 år jämfört med hur många som är sysselsatta i dessa

åldersgrupper. För kvinnor är det en högre benägenhet att råka ut för ett allvarligt olycksfall i åldern 46–64 år jämfört med antalet sysselsatta i dessa åldrar. Kvinnor över 46 år utgör 41 procent av de sysselsatta kvinnorna, medan de utgör 54 procent av de som råkat ut för ett allvarligt olycksfall. Det föreligger då en överrisk för dessa åldersgrupper att drabbas av ett allvarligt olycksfall. Motsatt förhållande råder i de yngre åldersgrupperna. 34 procent av de sysselsatta kvinnorna är yngre än 35 år medan 26 procent av de som skadas är yngre än 35 år. För dessa åldersgrupper råder därmed en underrisk.

Diagram 3. Fördelning av antalet allvarliga olycksfall och antalet sysselsatta 2013, efter ålder och kön.

ALLVARLIGA ARBETSOLYCKSFALL – JÄMFÖRELSE ÖVER TID

I det här avsnittet redovisas antalet allvarliga arbetsolycksfall och årlig risk för olika yrkesgrupper 2008–2013.

I **tabell 3** redovisas antalet allvarliga arbetsolycksfall i olika yrkesgrupper under år 2008–2013. Antalet allvarliga arbetsolycksfall minskade fram till år 2009, men har ökat sedan dess. Det största antalet olyckor sker inom yrkesgrupperna *metallarbeta* följt av *undersköterskor*,

vårdbiträden, personliga assistenter m.fl. samt betong-, bygg- och anläggningsarbete. För de flesta yrkesgrupper har antalet allvarliga arbetsolycksfall ökat mellan 2012 och 2013. De yrkesgrupper som noterar sjunkande antal allvarliga arbetsolyckor är bl.a. *lärare och skolledare, kriminalvårdare* och *förskolelärare och fritidspedagoger*.

Tabell 3. Godkända allvarliga arbetsolycksfall 2008–2013, fördelat efter yrkesgrupp. Sorterad efter antalet allvarliga olycksfall 2013.

Yrkesgrupp	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Metallarbeta	1 293	1 080	1 293	1 379	1 247	1 405
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	649	715	792	822	946	986
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	570	454	533	643	629	771
Övrigt industriellt arbete	386	284	295	446	525	684
Byggnadsträarbetare	444	406	516	542	538	625
Yrkesföreare	581	457	526	500	474	543
Hotell-, restaurang- och storköksarbete	226	224	306	317	388	534
Försäljare inom detaljhandel	288	374	366	347	388	473
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare m fl	241	254	291	315	315	349
Godshanterings- och lagerarbete	329	235	269	284	272	342
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	258	224	251	257	271	298
Städare och fönsterputsare	197	167	195	244	250	280
Livsmedelsarbete	177	173	179	192	206	266
Elektriskt arbete	232	174	217	224	198	265
Barnskötare och fritidsledare	153	199	228	202	197	259
Träindustriarbete	207	148	230	209	194	234
Förskolelärare och fritidspedagoger	132	151	200	170	236	211
Lärare och skolledare	213	232	274	218	253	196
Isolerings och VVS-montörer	100	78	90	93	118	154
Sjuksköterskor och barnmorskor	135	119	164	154	132	144
Poliser och tullbevakningspersonal	157	172	145	203	147	132
Socialt arbete	122	104	123	136	124	116
Väktare och ordningsvakter	105	96	101	82	94	104
Tidningsdistributions- och cateringarbete	87	70	79	92	81	92
Byggnadsmålare	72	69	59	71	82	88
Pappers- och pappersmassarbetare	69	59	91	61	85	75
Brandpersonal	63	59	77	77	59	63
Övrigt hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgsarbete	35	45	43	44	44	50
Gruv- och bergarbete, stenhuggare	49	35	43	41	35	48
Murare	37	34	42	51	51	47
Militärt arbete (endast anställda)	28	46	41	65	45	45
Golvläggare	19	18	23	21	31	42
Grafiskt arbete	35	40	42	33	23	31
Kriminalvårdare	28	31	35	36	47	25
Textil-, skinn och läderindustriarbete	31	18	40	23	18	25
Läkare	27	11	21	18	16	19
Tandvårdsarbete	27	16	25	19	23	17
Övriga yrkesgrupper	1 329	1 082	1 206	1 258	1 320	1 408
Samtliga yrkesgrupper	9 131	8 153	9 451	9 889	10 102	11 446

I **tabell 4** och **tabell 5** visas hur många män respektive kvinnor i olika yrkesgrupper som drabbades av ett allvarligt arbetsolycksfall under 2013 samt hur stor andel av olyckorna som ledde till medicinsk invaliditet. Risken har också beräknats för åren 2008–2013, det vill säga antalet personer per 1 000 sysselsatta (16–64 år) i yrkesgruppen som drabbats av ett allvarligt arbetsolycksfall. Uppgifterna om antalet sysselsatta för respektive yrkesgrupp är hämtade från SCB:s yrkesstatistik.

Den totala risken att drabbas av ett allvarligt arbetsolycksfall var 3,5 per 1 000 sysselsatta män och 2,0 per 1 000 sysselsatta kvinnor under 2013. Risktalen för män fortsätter att öka från tidigare år. Även för kvinnor sker en ökning i risktalet jämfört med föregående år.

Nästan dubbelt så många män som kvinnor drabbas av allvarliga arbetsolycksfall. Det beror på att män i större utsträckning är representerade i yrkesgrupper som är mer utsatta för allvarliga arbetsolycksfall. Av männens skador leder 68 procent till medicinsk invaliditet, och för kvinnor leder 56 procent av skadorna till medicinsk invaliditet. Andelen skador som medfört bestående men har sjunkit något för både män och kvinnor jämfört med föregående år.

Under 2013 hade yrkesgrupperna *byggnadsträarbetare* och *träindustriarbete* de högsta riskerna att drabbas av ett allvarligt arbetsolycksfall bland män, och bland kvinnor var det yrkesgrupperna *träindustriarbete* och *livsmedelsarbete*. Exempel på manliga yrkesgrupper där det skett en minskning i risktalet mellan 2012 och 2013 är *murare* och *städare och fönsterputsare*. Bland kvinnor är bland annat *lärare och skolledare* exempel på en yrkesgrupp som har ett lägre risktal jämfört med 2012.

I **tabell 6** visas den genomsnittliga risken per yrkesgrupp att drabbas av ett allvarligt arbetsolycksfall för både kvinnor och män. Risken minskade successivt under 2000-talet fram till år 2009. Trenden bröts och år 2010 blev en vändpunkt. Under 2013 har den genomsnittliga risken blivit ytterligare något högre än för 2012. Den totala risken för år 2013 är 2,7 allvarliga olycksfall per 1 000 sysselsatta.

Yrkesgrupperna *byggnadsträarbetare* och *brandpersonal* löper högst risk att drabbas av allvarliga arbetsolycksfall. Risken ökade för huvuddelen av yrkesgrupperna, men för exempelvis *murare* minskade risken under år 2013.

Tabell 4. Godkända allvarliga arbetsolycksfall för **män**, årlig risk per 1 000 sysselsatta (16–64 år) och andel med medicinsk invaliditet, fördelat efter yrkesgrupp. Sorterad efter risktal 2013. Minst 10 olycksfall per yrkesgrupp och år. Varje skadeår är avläst 31 december året efter.

Yrkesgrupp	Risktal						Antal allv. olycksfall 2013	Andel med. inv. 2013
	2008	2009	2010	2011	2012	2013		
Byggnadsträarbetare	9,0	8,7	10,4	10,9	11,9	13,0	618	75%
Träindustriarbete	7,4	5,4	9,4	8,3	10,2	11,5	203	79%
Brandpersonal	9,1	9,4	14,1	12,2	11,4	11,4	58	59%
Golvläggare	4,6	4,3	5,1	4,3	8,7	11,0	42	81%
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	7,0	5,6	6,7	7,8	8,3	10,1	762	69%
Livsmedelsarbete	5,9	6,3	5,7	6,5	8,0	9,7	176	77%
Gruv- och bergarbete, stenhuggare	9,1	6,2	8,1	7,2	6,8	9,2	47	62%
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	6,2	6,3	5,0	7,0	8,2	8,3	110	51%
Övrigt industriellt arbete	3,5	2,8	2,7	4,3	6,2	7,5	577	75%
Isolerings- och VVS-montörer	4,8	3,8	4,4	4,5	6,2	7,3	154	67%
Metallarbeta	5,1	4,7	5,8	6,4	6,8	7,2	1 276	75%
Poliser och tullbevakningspersonal	8,1	8,6	6,4	7,9	6,3	7,0	89	42%
Pappers- och pappersmassearbetare	3,6	3,5	5,4	4,1	6,3	6,1	66	64%
Byggnadsmålare	4,8	4,9	4,0	5,0	5,4	6,1	82	71%
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	5,3	4,3	5,0	4,9	5,8	6,0	204	68%
Väktare och ordningsvakter	6,6	5,2	5,9	4,6	5,2	5,7	75	47%
Fastighetskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare m.fl.	3,6	4,0	4,5	4,9	5,6	5,7	309	60%
Yrkesförare	5,4	4,2	4,8	4,6	4,4	5,1	483	49%
Murare	3,3	3,4	4,1	4,5	5,1	4,4	47	72%
Elektriskt arbete	3,2	2,4	3,3	3,7	3,5	4,3	255	71%
Godshanterings- och lagerarbete	3,4	2,6	3,0	3,2	3,3	4,1	284	67%
Däckpersonal, lotsar och fartygsbefäl	4,7	3,3	3,8	5,3	3,7	4,0	13	69%
Städare och fönsterputsare	3,4	2,2	2,8	4,1	4,5	3,9	67	63%
Hotell-, restaurang- och storköksarbete	1,5	1,5	2,1	2,4	3,3	3,6	174	73%
Grafiskt arbete	2,6	3,2	3,7	2,6	2,5	3,5	28	89%
Kriminalvårdare	3,3	3,6	5,3	4,5	6,1	3,3	16	25%
Tidningsdistributions- och cateringarbete	2,4	2,7	3,1	3,0	3,2	3,3	58	47%
Militärt arbete (endast anställda)	1,9	3,6	2,9	3,0	2,5	2,8	40	55%
Barnskötare och fritidsledare	1,6	1,7	2,0	2,0	1,8	2,5	35	63%
Försäljare inom detaljhandel	1,0	1,2	1,3	1,4	1,5	1,9	143	60%
Sjuksköterskor och barnmorskor	1,6	1,0	1,4	1,6	1,5	1,1	12	17%
Lärare och skolledare	0,7	0,9	0,8	0,7	0,8	0,8	64	70%
Socialt arbete	0,5	0,5	0,7	0,6	0,5	0,6	39	36%
Övriga yrkesgrupper	0,7	0,6	0,7	0,8	0,9	1,0	785	69%
Samtliga yrkesgrupper	2,6	2,3	2,7	2,9	3,1	3,5	7 391	68%

Tabell 5. Godkända allvarliga arbetsolycksfall för **kvinnor**, årlig risk per 1 000 sysselsatta (16–64 år) och andel med medicinsk invaliditet, fördelat efter yrkesgrupp. Sorterad efter risktal 2013. Minst 10 olycksfall per yrkesgrupp och år. Varje skadeår är avläst 31 december året efter.

Yrkesgrupp	Risktal						Antal allv. olycksfall 2013	Andel med. inv. 2013
	2008	2009	2010	2011	2012	2013		
Träindustriarbete	7,3	6,5	7,2	10,5	10,5	11,9	31	74%
Livsmedelsarbete	6,6	5,5	7,5	8,3	9,2	10,6	90	72%
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	4,8	5,4	5,1	7,1	6,0	8,3	94	69%
Poliser och tullbevakningspersonal	7,5	9,7	5,3	9,2	5,6	7,3	43	35%
Yrkesförare	4,7	4,2	6,3	5,9	7,0	6,7	60	45%
Väktare och ordningsvakter	4,2	5,2	3,7	5,0	5,7	5,9	29	34%
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	3,2	3,8	4,3	4,4	5,1	5,3	876	45%
Metallarbeta	3,1	3,7	4,1	4,5	4,8	4,9	129	73%
Hotell-, restaurang- och storköksarbete	1,8	1,9	2,6	2,8	3,6	4,5	360	66%
Övrigt industriellt arbete	1,7	1,3	2,3	2,7	3,9	4,3	107	80%
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare m.fl.	3,1	2,2	2,5	5,0	2,0	4,1	40	53%
Städare och fönsterputsare	2,3	2,4	2,7	3,2	3,3	3,9	213	46%
Tidningsdistributions- och cateringarbete	3,9	3,1	2,8	5,3	3,5	3,6	34	53%
Godshanterings- och lagerarbete	2,9	2,3	1,9	2,5	3,3	3,4	58	55%
Barnskötare och fritidsledare	1,5	2,2	2,4	2,1	2,2	2,7	224	54%
Försäljare inom detaljhandel	1,5	1,9	1,8	1,6	2,1	2,5	330	55%
Förskolelärare och fritidspedagoger	1,5	1,8	2,2	1,9	2,6	2,5	202	64%
Övrigt hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgsarbete	0,8	1,2	1,0	1,3	1,4	1,6	43	60%
Sjuksköterskor och barnmorskor	1,2	1,1	1,5	1,3	1,3	1,4	132	52%
Tandvårdsarbete	1,1	1,0	1,1	0,7	1,2	1,0	17	35%
Lärare och skolledare	0,9	1,0	1,3	1,1	1,1	0,9	132	64%
Socialt arbete	0,3	0,2	0,3	0,4	0,3	0,3	78	40%
Övriga yrkesgrupper							731	
Samtliga yrkesgrupper	1,4	1,4	1,6	1,6	1,8	2,0	4 055	56%

Tabell 6. Godkända allvarliga arbetsolycksfall, årlig risk per 1 000 sysselsatta (16–64 år) och andel med medicinsk invaliditet, fördelat efter yrkesgrupp. Sorterad efter risktal 2013. Minst 10 olycksfall per yrkesgrupp och år. Varje skadeår är avläst 31 december året efter.

Yrkesgrupp	Risktal						Antal allv. olycksfall 2013	Andel med. inv. 2013
	2008	2009	2010	2011	2012	2013		
Byggnadsträarbetare	9,1	8,7	10,4	10,8	12,0	13,0	625	75%
Brandpersonal	9,3	9,4	14,0	12,4	11,7	11,9	63	59%
Träindustriarbete	7,4	5,5	9,1	8,6	10,2	11,5	234	78%
Golvläggare	4,5	4,3	5,0	4,2	8,9	10,9	42	81%
Livsmedelsarbete	6,1	6,0	6,3	7,1	8,4	10,0	266	75%
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	7,0	5,5	6,7	7,8	8,2	9,8	771	69%
Gruv- och bergarbete, stenhuggare	8,8	6,1	7,7	7,1	7,1	8,7	48	63%
Isolerings- och VVS-montörer	4,8	3,8	4,4	4,5	6,2	7,2	154	67%
Poliser och tullbevakningspersonal	7,9	8,9	6,1	8,3	6,1	7,1	132	39%
Metallarbeta	4,8	4,6	5,6	6,1	6,5	6,9	1 405	75%
Övrigt industriellt arbete	3,0	2,4	2,6	3,9	5,6	6,7	684	76%
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	5,2	4,6	5,0	5,5	5,8	6,6	298	68%
Byggnadsmålare	4,7	4,9	4,3	4,8	5,6	6,2	88	69%
Pappers- och pappersmassarbetare	3,7	3,7	5,7	4,0	6,7	5,8	75	65%
Väktare och ordningsvakter	5,9	5,2	5,3	4,7	5,3	5,7	104	43%
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	3,4	4,0	4,3	4,6	5,4	5,6	986	46%
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare m.fl.	3,6	3,7	4,3	4,9	5,1	5,4	349	59%
Yrkesförare	5,3	4,2	4,9	4,7	4,6	5,3	543	49%
Murare	3,3	3,4	4,1	4,5	5,2	4,3	47	72%
Hotell-, restaurang- och storköksarbete	1,7	1,8	2,4	2,6	3,5	4,2	534	69%
Elektriskt arbete	3,0	2,2	3,1	3,4	3,3	4,1	265	71%
Godshanterings- och lagerarbete	3,3	2,5	2,8	3,0	3,3	3,9	342	65%
Städare och fönsterputsare	2,6	2,4	2,7	3,4	3,6	3,9	280	50%
Tidningsdistributions- och cateringarbete	3,0	2,8	3,0	3,8	3,3	3,4	92	49%
Textil-, skinn- och läderindustriarbete	2,7	1,7	4,3	2,2	3,0	3,3	25	48%
Kriminalvårdare	3,1	3,4	4,2	4,2	6,3	3,2	25	32%
Militärt arbete (endast anställda)	1,8	3,5	2,8	3,1	2,5	2,9	45	51%
Grafiskt arbete	2,1	2,7	3,2	2,5	2,3	2,8	31	90%
Barnskötare och fritidsledare	1,5	2,2	2,4	2,1	2,1	2,7	259	55%
Förskolelärare och fritidspedagoger	1,5	1,8	2,2	1,9	2,6	2,4	211	64%
Försäljare inom detaljhandel	1,3	1,6	1,6	1,5	1,9	2,3	473	56%
Övrigt hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgsarbete	0,9	1,4	1,1	1,5	1,4	1,6	50	62%
Sjuksköterskor och barnmorskor	1,3	1,1	1,5	1,4	1,3	1,4	144	49%
Lärare och skolledare	0,8	0,9	1,1	1,0	1,0	0,9	196	66%
Tandvårdsarbete	1,2	0,9	1,0	0,7	1,2	0,8	17	35%
Läkare	0,7	0,3	0,6	0,5	0,3	0,5	19	53%
Socialt arbete	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	116	38%
Övriga yrkesgrupper							1 408	66%
Samtliga yrkesgrupper	2,0	1,8	2,1	2,3	2,5	2,7	11 446	64%

MEDIANSJUKSKRIVNINGSTID VID ALLVARLIGA ARBETSOLYCKSFALL

I **tabell 7** redovisas medianen för läkningstiden vid allvarlig arbetsolycka uppdelat per yrkesgrupp. Läkningsstiden motsvarar för de flesta skador den tid man är sjukskriven. Medianen innebär i detta sammanhang det antal dagar då hälften av skadorna läkt.

Sett till samtliga yrkesgrupper har medianen minskat succesivt under den senaste femårsperioden. En förklaring till detta är att en ökande andel av de allvarliga arbetsolyckorna utgjorts av medicinska invaliditeter. Medicinska invaliditeter behöver inte innebära någon

längre sjukskrivningstid även om de leder till bestående men hos den som skadats. Om medianen är noll innebär det att mindre än hälften av yrkesgruppens allvarliga arbetsolyckor leder till sjukskrivning eller ersättning för sveda och värk.

2013 hade yrkesgrupperna *tandvårdsarbete* och *kriminalvårdare* längst medianlängd medan *golvläggare* och *hotell-, restaurang- och storköksarbete* hade kortast medianlängd.

Tabell 7. Median för läkningstiden vid allvarliga arbetsolyckor. Sorterad efter antal dagar 2013.

Yrkesgrupp	Medianlängd dagar						Antal allv. olycksfall 2013
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Tandvårdsarbete	53	91	91	91	55	90	17
Kriminalvårdare	87	39	45	68	52	90	25
Städare och fönsterputsare	68	61	64	60	62	63	280
Yrkesförare	62	59	56	60	55	60	543
Byggnadsmålare	70	73	49	74	60	60	88
Poliser och tullbevakningspersonal	49	40	43	59	50	57	132
Läkare	77	63	58	74	63	54	19
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	61	61	59	58	56	54	986
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	66	66	67	61	68	54	298
Gruv- och bergarbete, stenhuggare	47	71	52	48	48	53	48
Väktare och ordningsvakter	33	58	60	42	54	52	104
Sjuksköterskor och barnmorskor	63	61	65	81	51	52	144
Förskolelärare och fritidspedagoger	50	50	53	48	55	51	211
Textil-, skinn- och läderindustriarbete	55	61	59	56	13	51	25
Tidningsdistributions- och cateringarbete	62	61	58	74	64	50	92
Barnskötare och fritidsledare	61	57	51	52	53	48	259
Fastighetskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare m.fl.	65	66	54	54	50	48	349
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	62	63	58	57	47	46	771
Övrigt hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgsarbete	66	48	43	43	72	45	50
Byggnadsträarbetare	61	54	56	56	45	43	625
Godshanterings- och lagerarbete	56	57	53	48	45	43	342
Brandpersonal	44	59	74	68	58	42	63
Socialt arbete	50	47	46	37	51	40	117
Murare	53	58	74	56	42	40	47
Pappers- och pappersmassearbetare	61	50	55	37	40	40	75
Grafiskt arbete	49	57	59	36	21	40	31
Elektriskt arbete	56	51	60	46	40	39	265
Lärare och skolledare	52	49	46	48	42	39	196
Livsmedelsarbete	60	55	59	46	46	38	266
Metallarbete	56	53	48	44	38	35	1 405
Isolerings- och VVS-montörer	73	54	58	44	40	34	154
Träindustriarbete	61	47	54	45	38	33	234
Försäljare inom detaljhandel	33	49	45	47	39	31	473
Övrigt industriellt arbete	54	55	48	45	38	31	684
Militärt arbete (endast anställda)	52	0	51	37	32	31	45
Golvläggare	72	73	74	44	18	20	42
Hotell-, restaurang- och storköksarbete	47	49	45	35	29	18	534
Övriga yrkesgrupper	40	50	49	46	45	42	1 394
Samtliga yrkesgrupper	55	56	53	49	45	42	11 446

Foto: Hans Alm/Foto

ARBETSOLYCKSFALL SOM MEDFÖRT MEDICINSK INVALIDITET.

Tabell 8 visar risken att drabbas av en arbetsolycka som medför, eller bedöms medföra medicinsk invaliditet i olika yrkesgrupper. Den genomsnittliga risken för samtliga yrkesgrupper har stigit med cirka 5 procent mellan 2012 och 2013. Yrkesgrupperna *byggnadsträarbetare* och

träindustriarbetare har de högsta riskerna att råka ut för arbetsolycksfall som leder till medicinsk invaliditet. Riskerna har ökat för många yrkesgrupper men minskar för andra året i rad för *brandpersonal*.

Tabell 8. Godkända allvarliga arbetsolycksfall, årlig risk (antal skador som har lett till medicinsk invaliditet per 1 000 sysselsatta) att drabbas av medicinsk invaliditet, fördelat efter yrkesgrupp och sorterad efter risktal 2013. Varje år avläst 31 december året efter. Minst 10 olycksfall per år yrkesgrupp för att redovisas.

Yrkesgrupp	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Byggnadsträarbetare	5,8	5,1	7,5	8,1	9,2	9,8
Träindustriarbete	4,3	3,6	6,8	6,0	8,4	9,0
Golvläggare	1,7	3,2	3,1	2,6	7,1	8,8
Livsmedelsarbete	3,0	3,3	4,6	4,9	5,9	7,5
Brandpersonal	3,5	3,7	7,5	8,7	7,8	7,0
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	3,5	3,1	4,0	5,4	5,7	6,8
Gruv- och bergarbete, stenhuggare	4,1	3,4	5,4	5,0	6,0	5,5
Metallarbete	2,6	2,7	3,9	4,5	5,0	5,2
Övrigt industriellt arbete	1,7	1,4	1,8	2,7	4,4	5,1
Isolerings- och VVS-montörer	2,7	2,0	2,8	3,0	4,5	4,8
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	2,4	2,7	3,0	3,8	4,2	4,5
Byggnadsmålare	1,5	3,0	2,7	3,1	3,6	4,3
Pappers- och pappersmassearbetare	2,1	2,0	3,6	2,8	4,8	3,8
Fastighetsskötare, expeditivakter, renhållningsarbetare m.fl.	1,9	1,9	2,6	3,1	3,4	3,2
Murare	1,3	1,3	2,9	2,4	4,2	3,1
Elektriskt arbete	1,6	1,5	2,1	2,4	2,6	2,9
Hotell-, restaurang- och storköksarbete	0,6	0,9	1,4	1,6	2,4	2,9
Poliser och tullbevakningspersonal	2,5	2,9	2,3	2,3	1,6	2,8
Grafiskt arbete	1,1	1,5	2,4	2,0	1,8	2,6
Yrkesföreare	2,1	1,7	2,4	2,4	2,2	2,6
Godshanterings- och lagerarbete	1,4	1,2	1,7	1,9	2,2	2,5
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	1,0	1,4	2,1	2,2	2,6	2,5
Väktare och ordningsvakter	0,9	1,4	1,6	1,6	2,1	2,5
Städare och fönsterputsare	0,8	1,0	1,4	1,8	2,1	2,0
Tidningsdistributions- och cateringarbete	0,8	1,4	1,4	1,8	1,5	1,7
Textil-, skinn- och läderindustriarbete	1,1	0,8	2,9	1,6	2,5	1,6
Barnskötare och fritidsledare	0,6	1,2	1,5	1,3	1,4	1,5
Förskolelärare och fritidspedagoger	0,5	0,8	1,5	1,1	1,7	1,5
Militärt arbete (endast anställda)	0,7	2,9	1,8	2,1	1,8	1,5
Försäljare inom detaljhandel	0,3	0,4	0,6	0,7	1,1	1,3
Kriminalvårdare	0,9	1,1	0,8	1,2	1,9	1,0
Övrigt hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgsarbete	0,4	0,7	0,6	0,8	0,9	1,0
Sjuksköterskor och barnmorskor	0,4	0,4	0,6	0,7	0,6	0,7
Lärare och skolledare	0,4	0,5	0,7	0,7	0,7	0,6
Läkare	0,2	0,1	0,3	0,1	0,1	0,3
Tandvårdsarbete	0,3	0,3	0,5	0,2	0,4	0,3
Socialt arbete	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1
Samtliga yrkesgrupper	0,8	0,9	1,3	1,4	1,7	1,8

RISK EFTER LÄN OCH KÖN

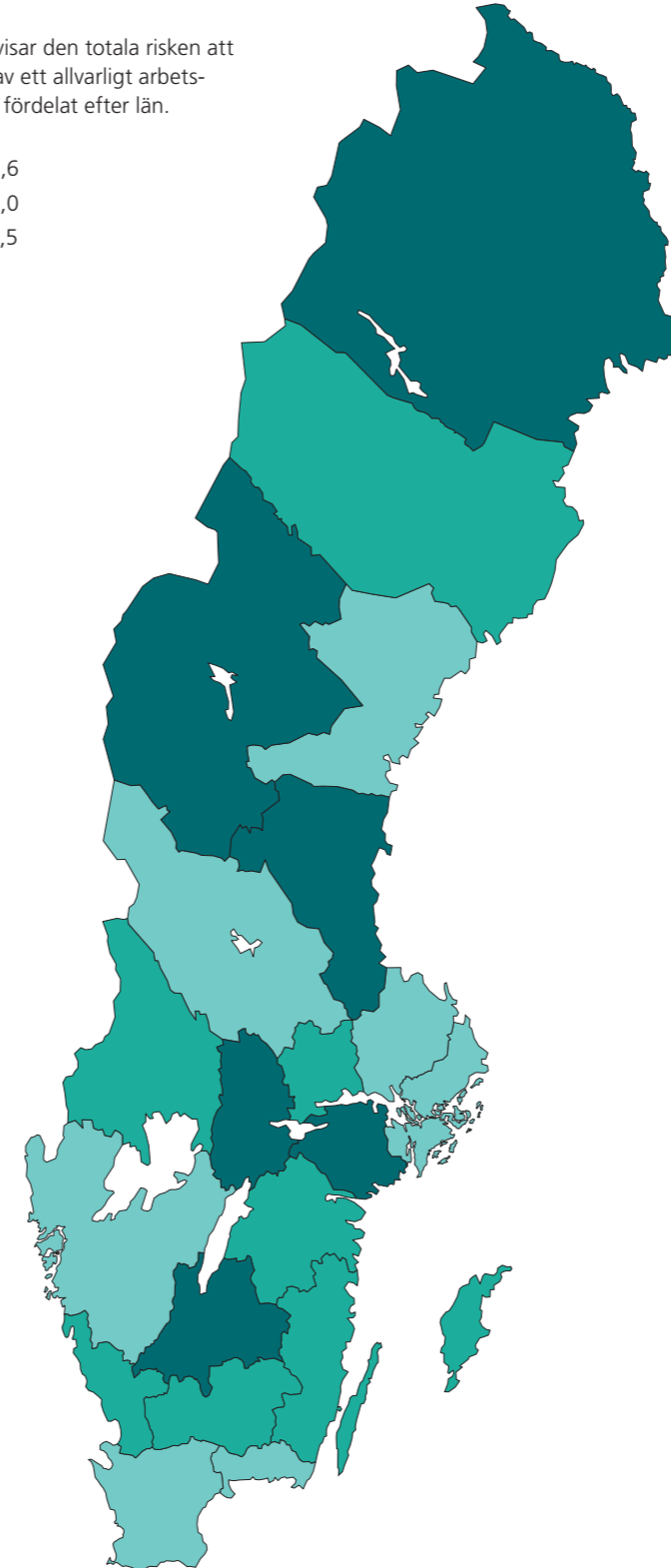
I **diagram 4** redovisas risken per 1 000 sysselsatta män och kvinnor att drabbas av ett allvarligt olycksfall fördelat efter vilket län den skadade bor i. För 2013 är det störst risk för män i Södermanlands och Jämtlands län (4,6) att drabbas av allvarligt olycksfall, motsvarande län för kvinnor är Jönköpings län (2,6). Lägst risk för män återfinns för boende i Stockholms län och för kvinnor finns den lägsta risken för boende på Gotland. Den låga risken i Stockholms län för både män och kvinnor förklaras av att utbudet av arbeten med hög risk är låg och det mest finns yrken inom tjänstemannasektorn där skaderisken

totalt sett är låg. Skillnaderna mellan könen inom länen kan delvis förklaras med en skillnad i näringslivsstruktur och en arbetsmarknad som skiljer sig mellan könen.

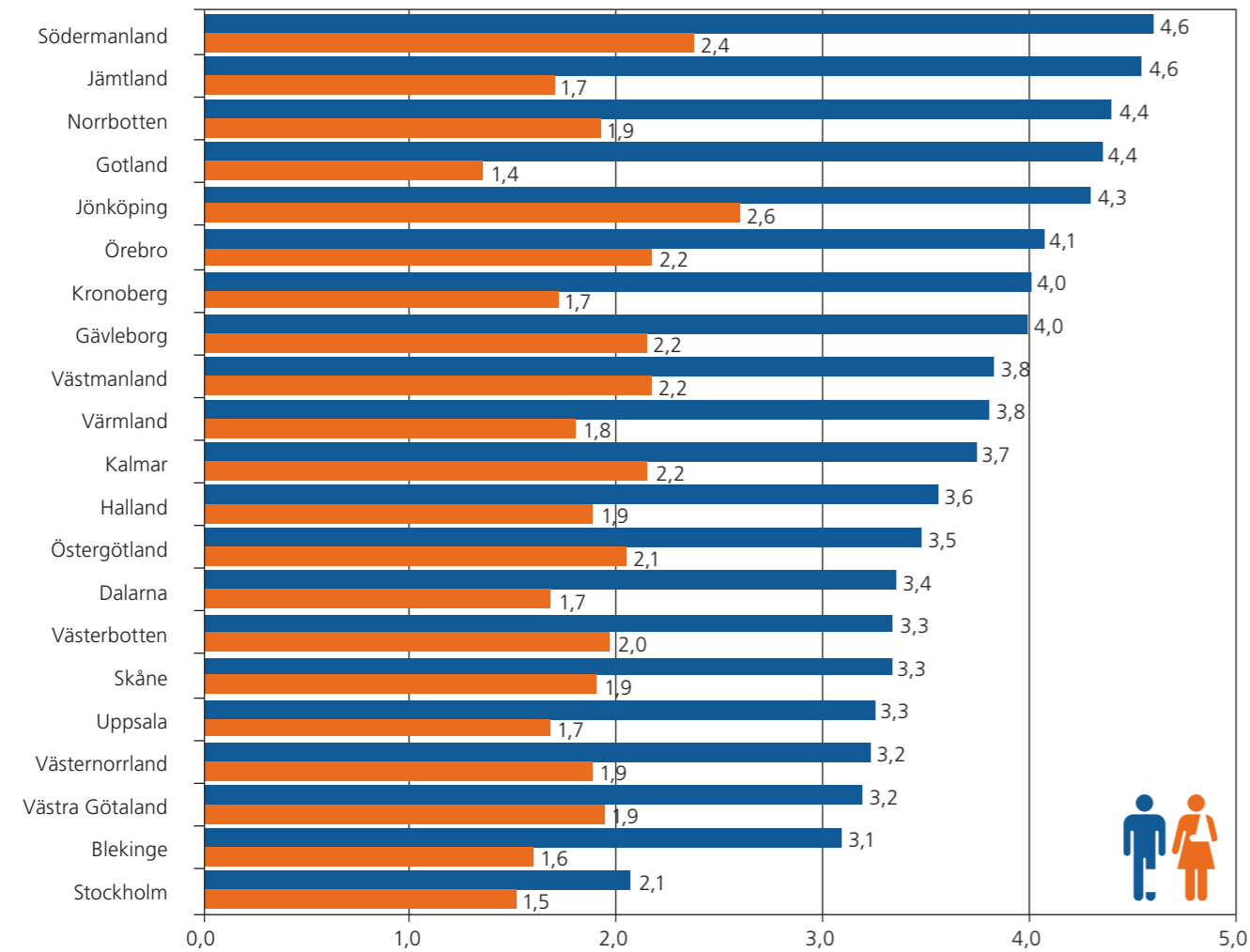
I **karta 1** visas den totala risken för ett allvarligt olycksfall fördelat efter län. Högst risk att drabbas av ett allvarligt olycksfall återfinns för boende i Södermanlands och Jönköpings län. 3,5 av 1 000 sysselsatta skadade sig allvarligt 2013. Även Norrbotten och Jämtlands län återfinns högt upp i listan med en risk på 3,2 respektive 3,1 olycksfall per 1 000 sysselsatta. Lägst risk har boende i Stockholms län, 1,8 olycksfall per 1 000 sysselsatta.

Karta 1 visar den totala risken att drabbas av ett allvarligt arbetsolycksfall fördelat efter län.

- 1,8–2,6
- 2,7–3,0
- 3,1–3,5

Diagram 4. Risk per 1 000 sysselsatta för ett allvarligt olycksfall 2013, efter län och kön. Sorterat efter män.

Län	Risk per 1 000 sysselsatta för allvarligt olycksfall
Södermanland	3,5
Jönköping	3,5
Norrbotten	3,2
Jämtland	3,1
Örebro	3,1
Gävleborg	3,1
Västmanland	3,0
Kalmar	3,0
Kronoberg	2,9
Gotland	2,8
Värmland	2,8
Östergötland	2,8
Halland	2,7
Västerbotten	2,7
Skåne	2,6
Västernorrland	2,6
Västra Götaland	2,6
Dalarna	2,5
Uppsala	2,5
Blekinge	2,4
Stockholm	1,8

VANLIGA ORSAKER TILL ALLVARLIGA ARBETSOLYCKSFALL

De vanligaste orsakerna eller händelserna för allvarliga arbetsolycksfall som inträffade under år 2012 och 2013 redovisas i **tabell 9**.

Fall utomhus eller inomhus.

Cirka en tredjedel av de allvarliga arbetsolycksfallen beror på att man har halkat, snubblat, tappat balansen, eller av någon annan anledning, har ramlat. Olyckorna har skett i samband med förflyttningar både inomhus och utomhus, eller i en trappa eller stege och är vanligare bland män än bland kvinnor. Händelserna leder i 52 procent till medicinsk invaliditet.

De yrkesgrupper som är mest utsatta för fallskador bland kvinnor är *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl., förskolelärare och fritidspedagoger* samt *barnskötare och fritidsledare*. Bland män är fallolyckorna vanligast i yrkesgrupperna *yrkesförare, betongbygg- och anläggningsarbete, metallarbete* och *byggnadsträarbetare*. Gruppen *yrkesförare* är särskilt utsatta för fall utomhus, ofta i samband med förflyttningar till och från fordon.

Exempel på händelseförlopp:

Yrke: Vårdbiträde, personlig assistent

Kön: Kvinna

Ålder: 57 år

Händelse: ”Skulle lämna en matlåda till vårdtagare.

Det var halt på bron. Ramlade”

Diagnos: Fraktur på nedre delen av radius (underarmen)

Allvarlighet: Sjukskriven > 30 dagar

Yrke: Byggnadsträarbetare

Kön: Man

Ålder: 40 år

Händelse: ”Bar golvspånskivor ner för trappor.

Missade sista steget och ramlade”

Diagnos: Distorsion i andra och icke specificerade

delar av knä

Allvarlighet: Medicinsk invaliditet

Lasta, lossa, bära eller flytta.

Olyckor som inträffar vid lastning, lossning eller bära och flytta är mer än tre gånger vanligare hos män än kvinnor. Yngre män i ålder 16–25 år löper större risk än

äldre män att skadas av denna typ av händelse. Denna händelse leder i 60 procent av olyckorna till medicinsk invaliditet.

De yrkesgrupper där denna typ av händelse är mest frekventa bland män är *metallarbetare, yrkesförare* och *betongbygg och anläggningsarbete*. Bland kvinnor är händelsen vanligast i yrkena *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.* och *försäljare i detaljhandeln*.

Exempel på händelseförlopp:

Yrke: Lagerassistent

Kön: Man

Ålder: 18 år

Händelse: ”Hanterade gods och klämde fingret”

Diagnos: Klämskada på tumme och annat finger

Allvarlighet: Medicinsk invaliditet

Yrke: Taxichaufför

Kön: Man

Ålder: 58 år

Händelse: ”Skulle lyfta en resväska ur bagageluckan.

Handen vek sig”

Diagnos: Distorsion i handled

Allvarlighet: Medicinsk invaliditet

Yrke: Byggnadsträarbetare

Kön: Man

Ålder: 49 år

Händelse: ”Lyfta ner ett kylaggregat. Kollegan tappar greppet och jag får ta all vikt. Muskel i armen går av”

Diagnos: Spontanruptur av böjsenor

Allvarlighet: Sjukskriven > 30 dagar

Maskiner för bearbetning och framställning eller användning av handhållna verktyg

Cirka 15 procent av de allvarliga arbetsolyckorna orsakas i arbete med maskiner för bearbetning och framställning eller användandet av handhållna verktyg. Det är sex gånger vanligare att män får dessa skador än kvinnor. Både yngre män och kvinnor, 16–25 år, har högre risk för händelsetypen än sina äldre kollegor. För kvinnor är händelseförloppet vanligast i yrkesgrupperna *övrigt industriellt arbete* och *metallararbete, försäljare inom detalj-*

handeln samt *hotell-, restaurang- och storköksarbete*.

Bland män är händelsetypen vanligast inom yrkesgrupperna *metallararbete, byggnadsträarbetare* och *övrigt industriellt arbete*. Dessa händelser leder i 82 procent av olyckorna till medicinsk invaliditet.

Exempel på händelseförlopp:

Yrke: Tunnbräslagare

Kön: Man

Ålder: 26 år

Händelse: ”Sågade bräda med cirkelsåg, handsken fastna

i sågklinga och drog med hand så sågklinga klöv tumme”

Diagnos: Sårskada på finger (fingrar) med skada på

nagel

Allvarlighet: Medicinsk invaliditet

Yrke: Lärare

Kön: Man

Ålder: 65 år

Händelse: ”Jag hyvlade plank, brädan högg fast. Fick tre

fingrar i hyveln”

Diagnos: Sårskada på fingrar utan skada på nagel

Allvarlighet: Medicinsk invaliditet

Yrke: Processoperatör

Kön: Kvinna

Ålder: 60 år

Händelse: ”Klämde av fingret i maskin”

Diagnos: Traumatisk amputation av tumme

Allvarlighet: Medicinsk invaliditet

Hot och våld eller rån.

Drygt 8 procent av arbetsolyckorna orsakas av hot och våld eller rån. Rån står för cirka 20 procent av olyckorna i kategorin. Det är en minskning jämfört med föregående års rapport då 25 procent av olyckorna orsakades av rån.

Bland kvinnor är yrkesgrupperna *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.* och *försäljare inom detaljhandeln* mest utsatta för hot och våld eller rån. Bland män är samma yrkesgrupper mest utsatta, men även *yrkesförare, Väktare och ordningsvakter* och *polis* och *tullbevakningspersonal* blir ofta hotade, utsatta för våld eller rån.

Exempel på händelseförlopp:

Yrke: Butikskassör

Kön: Man

Ålder: 22 år

Händelse: ”Satt i kassan, utsatt för rån av knivbeväpnad rånare”

Diagnos: Akut stressreaktion

Allvarlighet: Sjukskriven > 30 dagar

Yrke: Skötare/Vårdare

Kön: Man

Ålder: 22 år

Händelse: ”Observerade upprörd patient som slog knytnävslag under ögat”

Diagnos: Misshandelssyndrom

Allvarlighet: Sjukskriven > 30 dagar

Yrke: Polis

Kön: Man

Ålder: 34 år

Händelse: ”Fick senor avslitna vid ett omhändertagande”

Diagnos: Kontusion på finger utan skada på nagel

Allvarlighet: Medicinsk invaliditet

Tabell 9. De vanligaste orsakerna till allvarliga arbetsolycksfall 2012 och 2013. Sorterad efter totala antalet.

Händelsetyper	Kvinnor	Män	Total- summa	Andel av total, %	Andel med med. inv.
Ramla ute	1 162	1 090	2 252	10%	53%
Maskiner för bearbetning och framställning	357	1 784	2 141	10%	82%
Ramla inne	1 101	940	2 041	9%	50%
Lasta, lossa, bära eller flytta	324	1 124	1 448	7%	60%
Hot och våld	872	569	1 441	7%	32%
Använda verktyg eller maskin (handhållen)	107	1 105	1 212	6%	83%
Skuren av kniv	255	766	1 021	5%	92%
Hetta, eld, explosion, svets, el eller kyla	341	588	929	4%	47%
Ramla, oklart inne/ute	375	467	842	4%	55%
Något ramlar, tappar, välter eller rasar	153	671	824	4%	63%
Fall från höjd	113	572	685	3%	51%
Skuren av övrigt (t.ex. glas, plåt eller keramik)	147	476	623	3%	89%
Fall i trappa	318	300	618	3%	50%
Hantera dörr, port, lucka	215	321	536	2%	72%
Olycka med person, barn, brukare, elev, boende eller patient (ej hot och våld)	432	68	500	2%	42%
Stega	48	447	495	2%	57%
Delta i träning, övning eller annan aktivitet	181	278	459	2%	62%
Olycka med lyftanordning inblandad	49	359	408	2%	69%
Rån	256	122	378	2%	5%
Klämskador, övriga	73	238	311	1%	85%
Olycka med arbetsvagn, palllyftare eller skottkärra	96	199	295	1%	56%
Cykel	154	98	252	1%	57%
Djur	137	78	215	1%	70%
Slå i kroppsdel	67	137	204	1%	53%
Vrida kroppsdel	57	132	189	1%	41%
Risk för smitta (ej i samband med hot eller våld)	112	56	168	1%	5%
Kliva i eller ur fordon	35	87	122	1%	48%
Kemikalie	20	89	109	1%	43%
Påkörning av person (tåg, tunnelbana eller spårvagn)	23	68	91	0%	4%
Truck	14	54	68	0%	59%
Skogsröjningsarbete	5	56	61	0%	66%
Övriga händelser	161	449	610	3%	
Samtliga händelsetyper	7 760	13 788	21 548	100%	60%

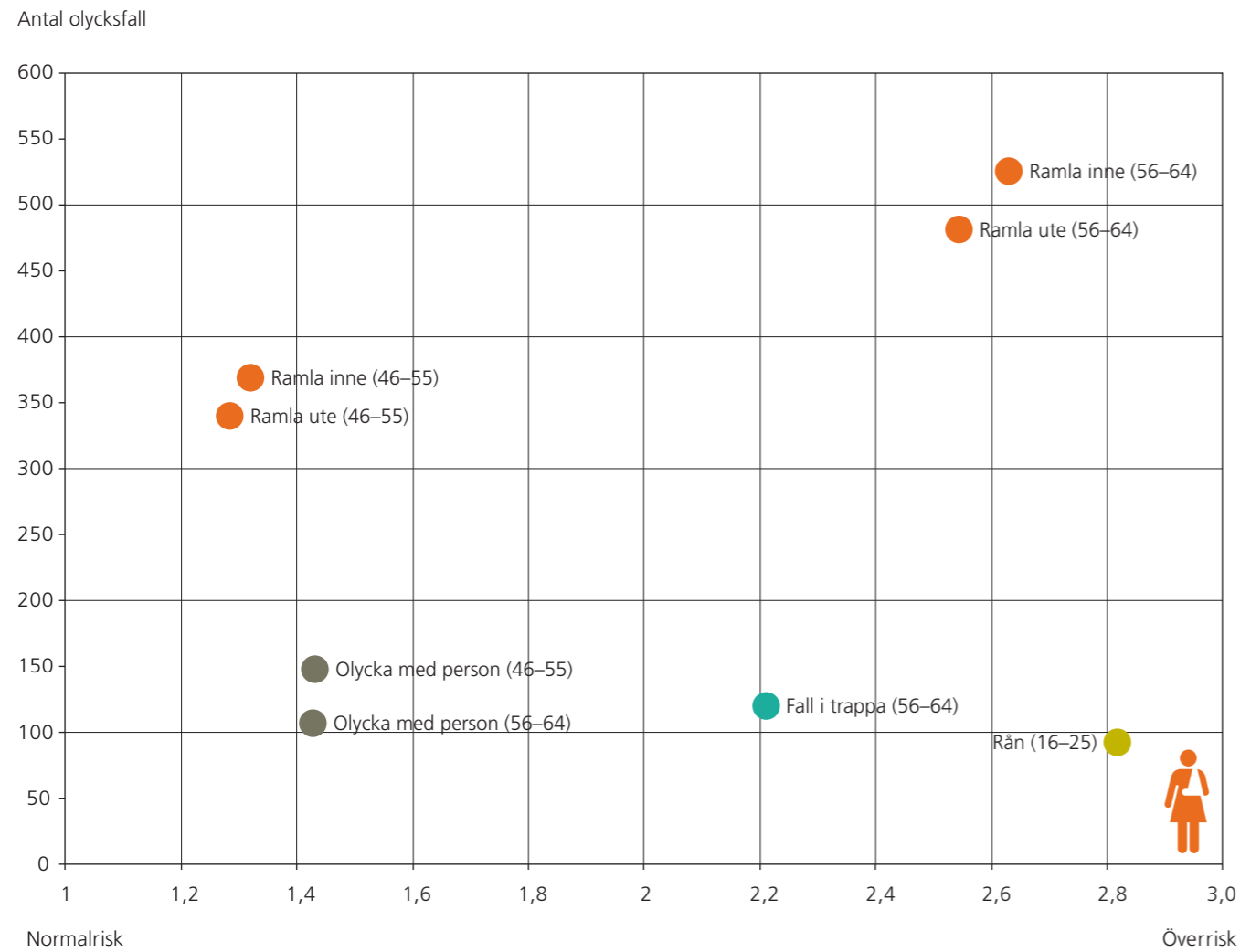
ÅLDERSBEROENDE RISK, EFTER HÄNDELSETYP OCH KÖN

Av **diagram 5** framgår att kvinnor i äldre åldersgrupper drabbas av allvarliga arbetsolyckor orsakade av fall oftare än yngre kvinnor. För kvinnor i åldrarna 56–64 år är risken för att ramla inne eller ute ca 2,6 gånger högre än normalrisken, och fall i trappa är 2,2 gånger högre än normalrisken. För kvinnor i åldrarna 46–55 år

är riskerna för att ramla inne eller ute cirka 1,3 gånger högre än normalrisken. Även olycka där annan person är inblandad har en högre risk, 1,4 gånger, för kvinnor 46–64 år. För kvinnor i åldrarna 16–25 år är risken för rån förknippat med överrisk.

I **diagram 6** visas överrisken för olika händelsetyper

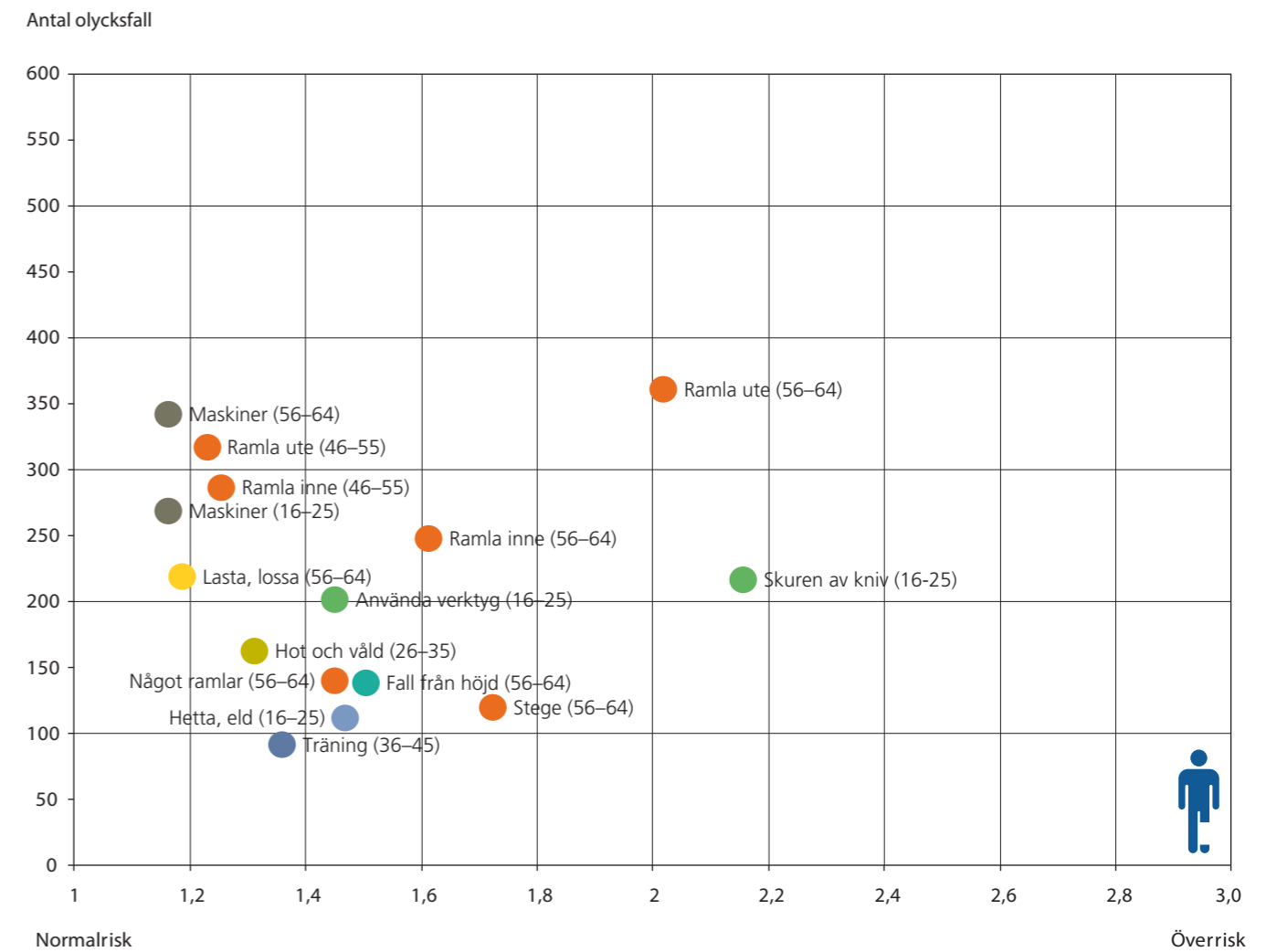
Diagram 5. Jämförelse av risken att drabbas av allvarligt olycksfall efter åldersgrupp och händelsetyp 2012 och 2013, **kvinnor**.

för män. De yngre männen i åldrarna 16–25 år har mer än 2,1 högre gånger risk att skada sig med kniv, och dessutom har de en överrisk på 1,4 gånger att skada sig på handhållna maskiner och knappt 1,2 gånger högre risk än normalrisk att skada sig på maskiner. Liksom för kvinnor är risken för allvarliga falloolyckor högre i de övre

åldersgrupperna. Framförallt den äldsta åldersgruppen, 56–64 år, har en risk mellan 1,5 och 2,0 att ramla eller falla från höjd/stege. För en beskrivning av hur ålderberoende risk är beräknad se avsnittet "Uppgifterna i vårt skaderegister – metod och urval".

Diagram 6. Jämförelse av risken att drabbas av allvarligt olycksfall efter åldersgrupp och händelsetyp 2012 och 2013, **män**.

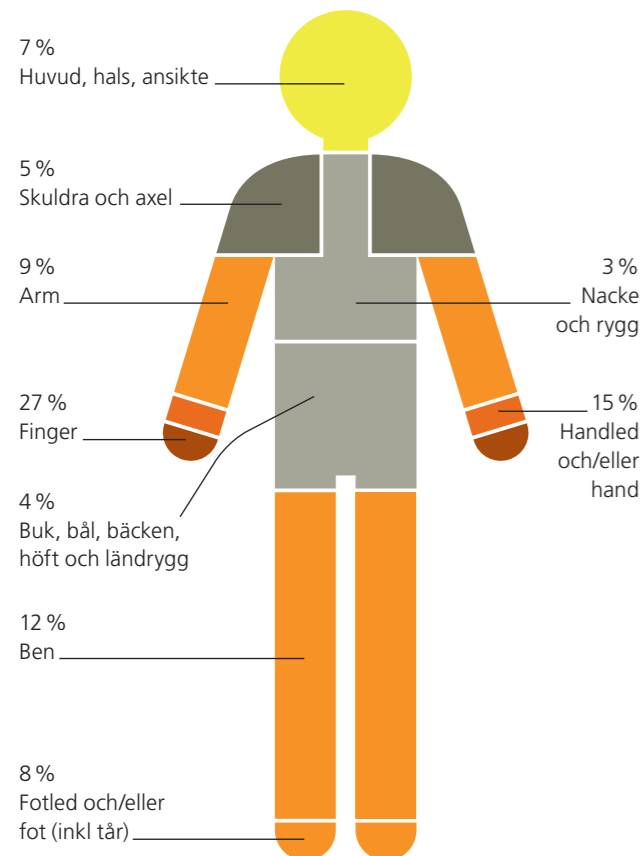

VAR PÅ KROPPEN SKER SKADORNA

I **bild 1** och **bild 2** visas den procentuella fördelningen av allvarliga olycksfalls lokalisation, det vill säga var på kroppen man skadar sig 2012 och 2013. Det finns tydliga könsskillnader i var man skadar sig. Män skadar sig oftast i fingrarna, mer än var fjärde olycka leder till någon form av fingerskada. Fingerskador inträffar ofta inom industrin, vid till exempel maskinolyckor. Därefter kommer skador i hand och handled som också ofta inträffar vid maskinanvändning, men även vid användning av handhållna verktyg, till exempel bormaskiner.

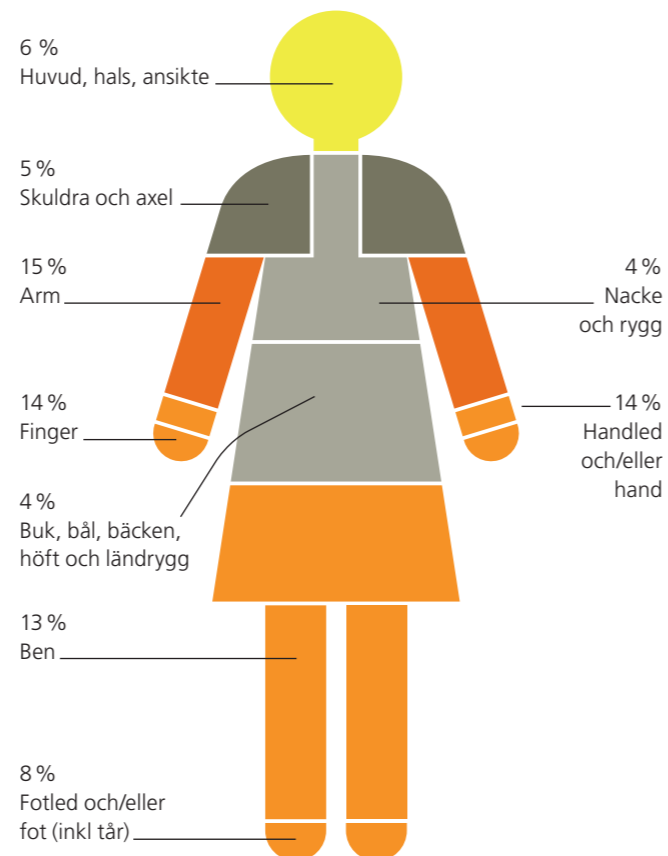
Den vanligaste kroppsdel som kvinnor skadar är armar, 15 procent av kvinnornas skador sitter i armarna. Skador på till exempel underarmen, men även handled är vanliga vid fallolyckor som ofta drabbar personal i typiska kvinnoyrken. En annan skillnad mellan könen är att kvinnor oftare får psykiska skador efter en arbetsolycka. Psykiska skador kan röra sig om till exempel stressreaktioner efter hot, våld och rån, men även om stressreaktioner som kan drabba vårdpersonal som utsatts för smittorisk via exempelvis nålstick.

Bild 1. Lokalisation för allvarliga olycksfall 2012–2013, män.

Flera kroppsregioner 1 %
 Psykiska skador 3 %
 Övriga skador 6 %

Bild 2. Lokalisation för allvarliga olycksfall 2012–2013, kvinnor.

Flera kroppsregioner 1 %
 Psykiska skador 7 %
 Övriga skador 9 %

GODKÄNDA ARBETSSJUKDOMAR

Statistiken över godkända arbetssjukdomar i följande avsnitt baseras på de arbetssjukdomar som visade sig under perioden 2009 till 2013. Antalet godkända arbetssjukdomar är underskattat eftersom en arbetssjukdom kan visa sig flera år efter exponering för skadlig inverkan i arbetet. En relativt stor andel anmälningar kommer in upp till tio år efter det att skadan visade sig. Det gör statistiken svårtolkad.

I **tabell 10** visas antal fall fördelat på kvinnor respektive män. Fler män än kvinnor drabbas av arbetssjukdomar. Det beror på att det är vanligare att män arbetar inom de yrkesgrupper som har en relativt hög risk att drabbas av arbetssjukdomar. Mer än hälften finns inom *metallarbete, betong-, bygg- och anläggningsarbete* och *byggnadsträarbetare*.

I **diagram 7** visas arbetssjukdomar bland män fördelat på diagnoser. Den vanligaste sjukdomen bland män är hörselskador och har drabbat mer än 25 procent med en arbetssjukdom. Den näst vanligaste diagnosen var *effekterna av vibration*, som drabbade 21 procent av männen. Sjukdomarna är förknippade med arbete inom industrin samt *betong- bygg- och anläggning*.

I **diagram 8** visas motsvarande uppgifter för kvinnor. För kvinnor är godkända arbetssjukdomar jämnare fördelade på diagnoser. Den vanligaste diagnosen är *skelettets och rörelseorganens sjukdomar*, som drabbar nästan var femte kvinna med arbetssjukdom. Den näst vanligaste diagnosen är *karpaltunnelsyndrom* som drabbar omkring var sjätte kvinna.

Fakta om arbetssjukdomar

En arbetssjukdom är en sjukdom som beror på att man har utsatts för skadlig inverkan i arbetet. Med skadlig inverkan i arbetet menas att det finns något i arbetsmiljön som påverkar den fysiska eller psykiska hälsan ogynnsamt. Det kan exempelvis vara

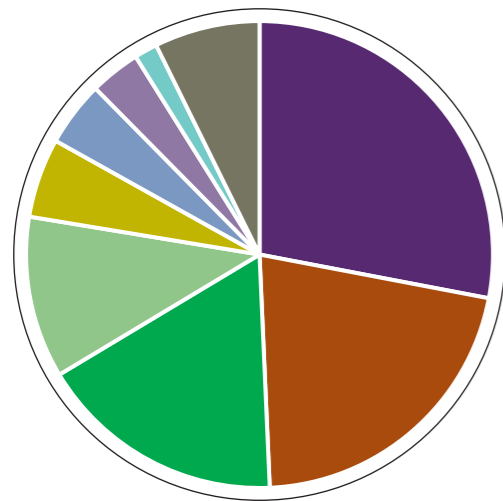
- tungt arbete eller olämpliga arbetsställningar som kan orsaka rygg- eller ledbesvär
- ensidigt arbete som kan orsaka muskel- och senskador
- farliga ämnen som kan orsaka eksem, allergier, luftvägsbesvär och cancer
- psykiskt påfrestande arbetsförhållanden som kan orsaka psykiska besvär eller psykosomatiska sjukdomar som t.ex. magsår eller hjärtbesvär
- vibrationer som kan skada blodkärl, nerver och leder
- buller som kan orsaka hörselskador

För att en arbetssjukdom ska kunna prövas av AFA Försäkring krävs att besvären har kvarstått i minst 180 dagar och är godkänd av Försäkringskassan eller finns med på ILO-förteckningen över arbetssjukdomar.

Tabell 10. Antalet godkända arbetssjukdomar 2009–2013, efter yrkesgrupp och kön. Sorterad efter totala antalet.

Yrkesgrupp	Män	Kvinnor
Metallarbete	553	59
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	310	7
Byggnadsträarbetare	209	<5
Övrigt industriellt arbete	137	31
Elektriskt arbete	61	<5
Isolerings- och VVS-montörer	58	<5
Byggnadsmålare	48	7
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare m.fl.	51	<5
Yrkesförare	43	5
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	<5	41
Godshanterings- och lagerarbete	35	6
Militärt arbete (endast anställda)	35	<5
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	32	7
Livsmedelsarbete	25	13
Hotell-, restaurang- och storköksarbete	7	30
Murare	29	<5
Träindustriarbete	21	6
Gruv- och bergarbete, stenhuggare	25	<5
Poliser och tullbevakningspersonal	18	8
Lärare och skollidare	14	12
Städare och fönsterputsare	7	16
Sjuksköterskor och barnmorskor	<5	15
Försäljare inom detaljhandel	6	10
Golvläggare	13	<5
Pappers- och pappersmassearbetare	11	<5
Tandvårdsarbete	<5	10
Grafiskt arbete	9	<5
Socialt arbete	<5	8
Textil-, skinn- och läderindustriarbete	<5	7
Förskolelärare och fritidspedagoger	<5	8
Barnskötare och fritidsledare	<5	<5
Brandpersonal	5	<5
Läkare	<5	<5
Tidningsdistributions- och cateringarbete	<5	<5
Kriminalvårdare	<5	<5
Övrigt hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgsarbete	<5	<5
Övriga yrkesgrupper	141	82
Samtliga yrkesgrupper	1 934	415

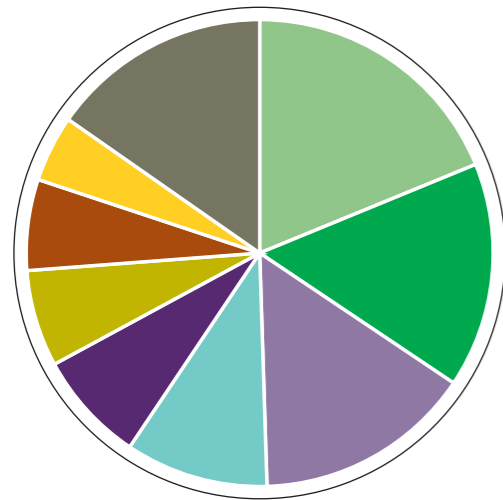
Diagram 7. Godkända arbetssjukdomar fördelat på diagnos bland **män** 2009–2013.

- 28% Buller, hörselnedsättning, tinnitus
- 21% Effekter av vibration
- 17% Karpaltunnelsyndrom (handledsskada)
- 11% Skelettets och rörelseorganens sjukdomar
- 5% Andningsorganens sjukdomar
- 5% Tumörsjukdomar
- 4% Hudens sjukdomar
- 2% Psykiska diagnoser
- 7% Övriga diagnoser

Diagram 8. Godkända arbetssjukdomar fördelat på diagnos bland **kvinnor** 2009–2013.

- 19% Skelettets och rörelseorganens sjukdomar
- 16% Karpaltunnelsyndrom (handledsskada)
- 15% Hudens sjukdomar
- 10% Psykiska diagnoser
- 8% Buller, hörselnedsättning, tinnitus
- 7% Andningsorganens sjukdomar
- 6% Effekter av vibration
- 4% Infektionssjukdomar
- 15% Övriga diagnoser

Långvarig sjukfrånvaro

Avsnittet om långvarig sjukfrånvaro bygger på information om ersättningar från avtalsgruppförsäkringen (AGS och AGS-KL). Den ger ersättning till den som är sjukskrivnen eller har beviljats sjuk- eller aktivitetsersättning (månadsersättning). AGS gäller för arbetare anställda inom Svenskt Näringslivs, LO:s och inom Kooperationens avtalsområden och för anställda i kommuner, landsting, regioner, Svenska Kyrkan och Pactaföretag. Tjänstemän inom det privata avtalsområdet eller statligt anställda omfattas inte. Exempel på yrken som finns i statistiken för arbetsskador (försäkringarna TFA/TFA-KL samt PSA), men som inte finns i följande sjukfrånvarostatistik (försäkringarna AGS/AGS-KL), är statligt anställda, så som anställda på myndigheter och privata tjänstemän, till exempel banktjänstemän.

Sjukpenning, sjuk- och aktivitetsersättning

Försäkringskassan betalar ut sjukpenning vid sjukdom som medför nedsättning av den försäkrades arbetsförmåga med minst en fjärdedel. Sjukpenning är en dagersättning som provas fortlöpande. Vi betalar dagsersättning till försäkrade med sjukpenning till och med dag 360 i sjukperioden.

Försäkringskassan beviljar sjukersättning för personer mellan 30–64 år vid stadigvarande nedsättning av arbetsförmågan, det vill säga nedsättningen bedöms bestå för all överskådlig framtid. För personer mellan 19–29 år som troligen inte kommer att kunna arbeta heltid på minst ett år på grund av sjukdom, skada eller funktionsnedsättning beviljas aktivitetsersättning. Vi betalar månadsersättning under tiden med sjuk- eller aktivitetsersättning.

Nya sjukfall 2008–2013

I detta avsnitt redovisas antalet nya sjukfall från 2008–2013 fördelade efter:

- året då sjukfallet började (insjuknandeår)
- typ av ersättning
- avtalsområde
- kön

Nya sjukfall – ålder, kön och sysselsättning

Avsnittet visar fördelningen mellan antalet långa sjukfall och sysselsättning efter ålder och kön.

Sjukfall och risk fördelat efter yrkesgrupp och kön

I avsnittet redovisas sjukfallens fördelning efter yrkes-

grupp och kön. Även risken att drabbas av ett långvarigt sjukfall per 1 000 sysselsatta redovisas.

Risk efter utjämnad åldersfördelning

Här har vi beräknat risken att drabbas av ett långvarigt sjukfall utifrån ålderssammansättning per yrkesgrupp. Syftet är att göra det möjligt att jämföra risken i yrkesgrupper där åldersfördelningen är ojämnt fördelad.

Risk för långvarigt sjukfall

Avsnittet visar risken att drabbas för långvarigt sjukfall efter avtalsområde, ålder och kön under perioden 2007–2013.

Antal sjukfall efter avtalsområde, ålder och kön

Avsnittet visar antalet långvariga sjukfall efter avtalsområde, ålder och kön under perioden 2012–2013.

Psykiska och muskuloskeletala diagnoser över tid

Avsnittet visar hur de två vanligaste diagnosgrupperna utvecklas över tid 2005–2013 fördelat efter avtalsområde och kön.

Sjukfallens fördelning efter diagnos

Avsnittet visar antal långa sjukfall efter avtalsområde, ålder, kön och diagnos.

Sjukfallens fördelning efter yrke

Avsnittet visar antal långa sjukfall efter avtalsområde, ålder, kön och yrkesgrupp.

Jämförelser över tid – Långvarig sjukfrånvaro

Avsnittet innehåller en tidsserie över antalet långa sjukfall som har lett till månadsersättning samt risken att drabbas under 2008–2012, fördelat efter yrkesgrupp.

Risk efter län och kön

Avsnittet visar risk för långvarig sjukfrånvaro fördelat på län och kön.

NYA SJUKFALL 2008–2013

I **tabell 11** redovisas sjukfall inom avtalsområdet Svenskt Näringsliv/LO (arbetare i privat sektor) som medfört mer än 90 dagars sjukskrivning, aktivitets- eller sjukersättning mellan 2008 och 2013. **Tabell 12** redovisar motsvarande uppgifter för avtalsområdet kommuner och landsting (arbetare och tjänstemän). Sedan andra halvan av 1990-talet har sjukförsäkringen varit föremål för en rad reformer och förändringar. En av de större förändringarna inträffade den 1 juli 2008, då rehabiliteringskedjan infördes med striktare regler för att beviljas sjukpenning och sjuk- eller aktivitetsersättning. Det bidrog till en fortsatt minskning av den långvariga sjukfrånvaron under 2008 och 2009.

Under 2009 minskade även sysselsättningen, vilket också bidrog till att sjukfrånvaron minskade.

Från och med 2010 har antalet långa sjukfall ökat och ökningen fortsatte även under 2013. Sett till förändringen mellan 2012 och 2013 är den på ungefär samma nivå för både anställda inom Svenskt Näringsliv/LO som för anställda inom kommuner och landsting (+ 11 procent). Den grupp som ökar mest mellan 2012 och 2013 är kvinnor inom Svenskt Näringsliv/LO (+ 15 procent). Redovisningen av månadsersättning är ofullständig för 2012 och 2013, då beviljandet av aktivitets- eller sjukersättning från Försäkringskassan inte sker förrän alla andra möjligheter är utredda.

Tabell 11. Antalet nya sjukfall med mer än 90 dagars sjukskrivning/månadsersättning. Svenskt Näringsliv/LO. Uppdelat efter insjuknandeår och kön.

		Insjuknandeår					
		2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mer än 90 sjukdagar	Kvinnor	7 346	6 324	7 907	8 706	9 122	10 699
	Män	12 921	11 683	12 620	13 205	14 339	15 820
	Totalt	20 267	18 007	20 527	21 911	23 461	26 519
Månadsersättning	Kvinnor	482	354	765	666	631	526
	Män	1 006	733	1 211	941	900	614
	Totalt	1 488	1 087	1 976	1 607	1 531	1 140
	Kvinnor	7 828	6 678	8 672	9 372	9 753	11 225
	Män	13 927	12 416	13 831	14 146	15 239	16 434
Totalt		21 755	19 094	22 503	23 518	24 992	27 659

Tabell 12. Antalet nya sjukfall med mer än 90 dagars sjukskrivning/månadsersättning. Kommuner och landsting. Uppdelat efter insjuknandeår och kön.

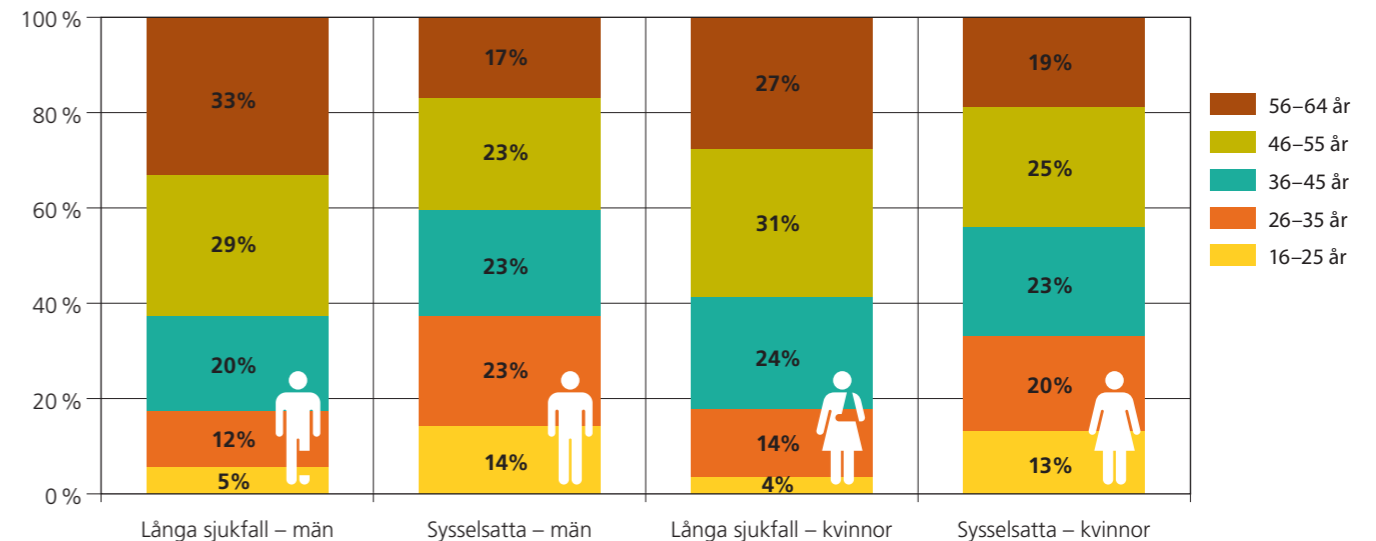
		Insjuknandeår					
		2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mer än 90 sjukdagar	Kvinnor	17 705	16 451	19 495	21 424	22 639	25 833
	Män	2 955	2 666	2 997	3 146	3 309	3 510
	Totalt	20 660	19 117	22 492	24 570	25 948	29 343
Månadsersättning	Kvinnor	1 225	823	1 510	1 421	1 171	878
	Män	322	212	339	305	264	169
	Totalt	1 547	1 035	1 849	1 726	1 435	1 047
	Kvinnor	18 930	17 274	21 005	22 845	23 810	26 711
	Män	3 277	2 878	3 336	3 451	3 573	3 679
Totalt		22 207	20 152	24 341	26 296	27 383	30 390

NYA SJUKFALL – ÅLDER, KÖN OCH SYSSELSÄTTNING

Att stigande ålder är en stark förklaring till en ökande risk att bli långvarigt sjuk är känt sen tidigare. I **diagram 9** visas fördelningen av sysselsättningen och antalet långa sjukfall efter ålder och kön. Av alla män som har drabbats av ett långvarigt sjukfall 2013 är 62 procent 46 år eller äldre. Motsvarande andel bland de sysselsatta männen (över 46 år) som omfattas av avtalsgruppförsäkringen (AGS, AGS-KL) är 40 procent. Det finns då en överrisk för långvarigt sjukfall för åldersgrupperna över 46 år. För åldersgrupper yngre än 46 år är det under-

risker att bli långvarigt sjuk jämfört med andelen sysselsatta i respektive åldersgrupp. Samma förhållande gäller för kvinnor. Där finns en överrisk för alla åldersgrupper över 35 år. Den äldsta åldersgruppen utgör 27 procent av de som blir långvarigt sjuka, men endast 19 procent av de sysselsatta. Kvinnor upp till 35 år utgör en tredjedel av de sysselsatta men endast 18 procent av dem som drabbas av ett långvarigt sjukfall. Det föreligger därmed en underrisk för kvinnor upp till 35 år.

Diagram 9. Fördelning av antalet långa sjukfall och antalet sysselsatta 2013, efter ålder och kön.

SJUKFALL OCH RISK – FÖRDELAT EFTER YRKESGRUPP OCH KÖN

I **tabell 13** och **tabell 14** visas antalet långa sjukfall år 2013. Även risken att drabbas av ett långvarigt sjukfall, beräknat per 1 000 sysselsatta, har beräknats. För män är det yrkesgruppen *övrigt industriellt arbete* som har högst risk medan det för kvinnorna är *träindustriarbete* som har högsta risken. För både kvinnor och män har det varit en stigande risk från 2009 till 2013. Totalt sett har

kvinnorna en högre risk än männen att drabbas av ett långvarigt sjukfall.

Risken för långvarig sjukfrånvaro har ökat dubbelt så mycket för kvinnor som för män. Sedan 2009 har risken för långvarig sjukfrånvaro ökat med drygt 60 procent för kvinnor och med drygt 30 procent för män.

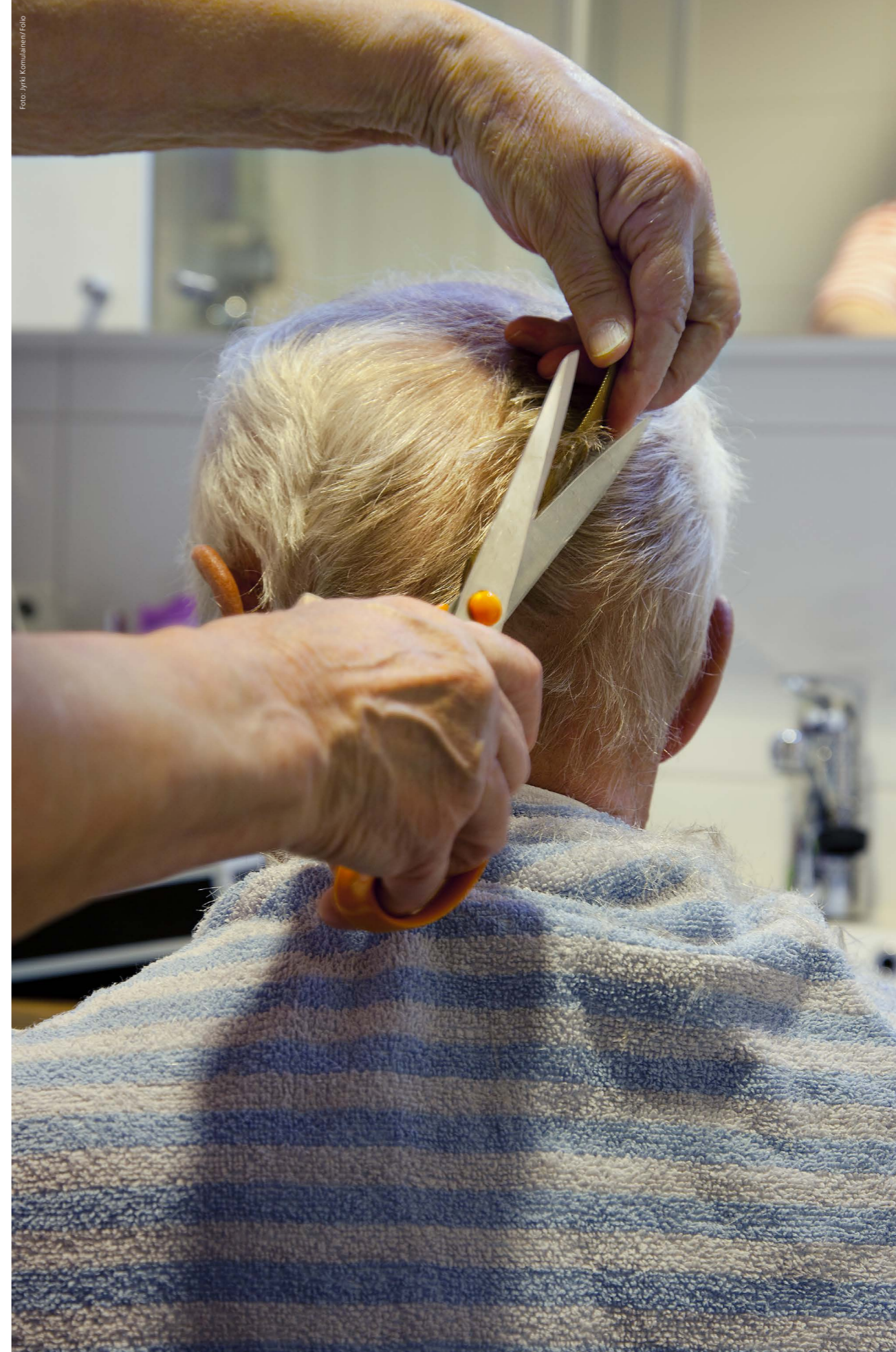
Tabell 13. Antal nya godkända sjukfall (>90 dagar/månadsersättning) för **män** och risk per 1 000 sysselsatta. Sorterad efter risk 2013.

Yrkesgrupp	Risk						Antal långa sjukfall 2013
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Övrigt industriellt arbete	17,9	17,8	19,1	20,1	21,7	26,8	2 044
Städare och fönsterputsare	19,3	18,7	22,4	21,4	21,1	26,0	437
Textil-, skinn- och läderindustriarbete	15,5	15,5	15,5	16,1	17,2	25,1	85
Träindustriarbete	17,2	16,9	19,9	20,7	22,2	25,0	442
Byggnadsmålare	22,6	19,2	21,2	20,3	22,8	23,7	317
Golvläggare	19,1	17,6	19,1	20,0	16,9	23,3	89
Fastighetsskötare, expeditivakter, renhållningsarbetare m.fl.	17,6	17,2	19,0	21,2	19,9	23,1	1 216
Livsmedelsarbete	18,8	17,8	22,2	22,2	20,6	23,1	418
Byggnadsträarbetare	20,8	16,7	16,4	17,2	21,1	21,7	1 029
Övrigt hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgsarbete	17,0	10,5	18,2	20,0	17,5	21,6	43
Yrkesförare	16,1	15,0	16,8	16,3	18,9	21,0	1 972
Tidningsdistributions- och cateringarbete	32,3	38,0	26,6	23,3	21,2	18,9	103
Metallarbete	15,6	14,4	14,8	15,8	17,8	18,2	3 195
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	17,3	15,6	15,1	15,8	16,6	17,8	1 335
Godshanterings- och lagerarbete	14,8	14,6	15,0	14,2	14,9	17,2	1 195
Pappers- och pappersmassarbetare	13,4	13,5	16,0	12,5	14,5	17,0	182
Gruv- och bergarbete, stenhuggare	16,4	13,9	16,5	15,1	14,7	16,8	86
Brandpersonal	12,1	14,7	12,4	12,8	17,0	15,9	81
Tandvårdsarbete	13,1	10,5	9,6	15,8	13,2	15,6	20
Sjuksköterskor och barnmorskor	12,2	10,8	11,4	11,1	15,6	14,8	155
Isolerings- och VVS-montörer	12,7	10,9	11,6	11,1	13,7	14,6	307
Grafiskt arbete	15,0	12,1	13,8	10,7	13,6	14,2	114
Socialt arbete	11,7	9,5	12,7	12,7	12,8	13,8	146
Murare	15,4	13,3	9,4	13,4	14,7	13,3	141
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	10,0	10,2	10,3	10,4	11,4	12,9	426
Förskolelärare och fritidspedagoger	10,5	11,9	11,4	12,2	14,5	12,7	94
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	10,1	9,5	10,5	11,1	11,6	12,5	764
Väktare och ordningsvakter	9,4	9,1	10,5	9,9	9,0	11,0	142
Elektriskt arbete	8,5	8,2	8,0	9,0	9,2	10,4	615
Hotell-, restaurang- och storköksarbete	7,1	6,5	6,4	6,9	6,3	8,6	413
Läkare	7,7	8,0	8,6	7,9	7,6	7,9	110
Lärare och skolledare	8,9	6,7	8,6	9,0	10,2	7,5	331
Försäljare inom detaljhandel	4,8	4,6	5,6	5,5	6,2	6,8	513
Barnskötare och fritidsledare	5,3	4,1	5,7	5,3	5,5	6,0	122
Övriga yrkesgrupper							1 424
Samtliga yrkesgrupper	13,4	12,4	13,2	13,5	14,6	16,2	20 106

Tabell 14. Antal nya godkända sjukfall (>90 dagar/månadsersättning) för **kvinnor** och risk per 1 000 sysselsatta. Sorterad efter risk 2013.

Yrkesgrupp	Risk						Antal långa sjukfall 2013
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Träindustriarbete	36,6	33,2	40,1	50,3	45,7	52,9	137
Livsmedelsarbete	38,3	33,1	40,4	46,1	44,5	51,5	435
Övrigt industriellt arbete	28,9	28,6	32,6	37,3	37,9	51,3	1 259
Textil-, skinn- och läderindustriarbete	34,6	30,7	33,3	34,8	37,5	48,2	201
Städare och fönsterputsare	31,6	27,1	36,2	36,6	37,5	43,2	2 309
Metallarbete	31,9	27,2	33,0	37,4	40,3	40,4	1 066
Yrkesförare	28,3	26,7	29,4	34,4	36,8	39,4	354
Byggnadsträrbetare	61,0	50,0	44,8	18,6	44,4	38,0	21
Tidningsdistributions- och cateringarbete	43,0	36,3	45,9	46,7	33,4	36,6	69
Byggnadsmålare	29,1	20,2	27,1	30,8	32,8	35,8	32
Godshanterings- och lagerarbete	23,7	20,7	25,7	23,3	25,5	33,1	563
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	21,0	20,1	24,1	26,6	28,3	33,0	10 544
Väktare och ordningsvakter	16,2	19,8	22,9	23,9	25,6	33,0	156
Pappers- och pappersmassearbetare	13,2	19,7	22,1	21,4	28,5	31,9	70
Socialt arbete	20,1	21,1	23,3	24,4	25,2	31,0	1 263
Tandvårdsarbete	22,2	20,6	23,0	25,9	25,8	30,7	335
Övrigt hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgsarbete	24,5	17,4	23,9	27,2	26,5	30,7	480
Förskolelärare och fritidspedagoger	17,9	17,2	19,8	23,7	23,7	28,0	2 286
Sjuksköterskor och barnmorskor	20,4	18,8	21,4	22,8	24,4	26,7	2 483
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare m.fl.	18,6	18,2	18,3	23,4	20,4	26,1	243
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	29,0	20,3	21,3	18,2	22,4	23,0	67
Barnskötare och fritidsledare	15,2	14,4	17,1	19,4	19,9	22,7	2 092
Hotell-, restaurang- och storköksarbete	17,7	15,0	17,9	19,6	19,2	21,7	1 719
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	13,6	13,6	12,5	14,4	18,9	21,7	233
Försäljare inom detaljhandel	12,4	11,6	13,8	15,6	16,2	20,0	2 659
Läkare	13,7	12,6	17,5	15,6	14,3	18,9	275
Grafiskt arbete	19,4	14,5	22,0	16,7	15,7	18,7	53
Lärare och skolledare	12,5	11,5	13,6	14,7	17,1	14,4	1 461
Elektriskt arbete	10,7	6,4	9,8	10,0	11,0	12,6	65
Övriga yrkesgrupper							5 003
Samtliga yrkesgrupper	17,8	16,4	19,5	21,4	22,4	26,3	37 935

RISK EFTER UTJÄMNAD ÅLDERSFÖRDELNING

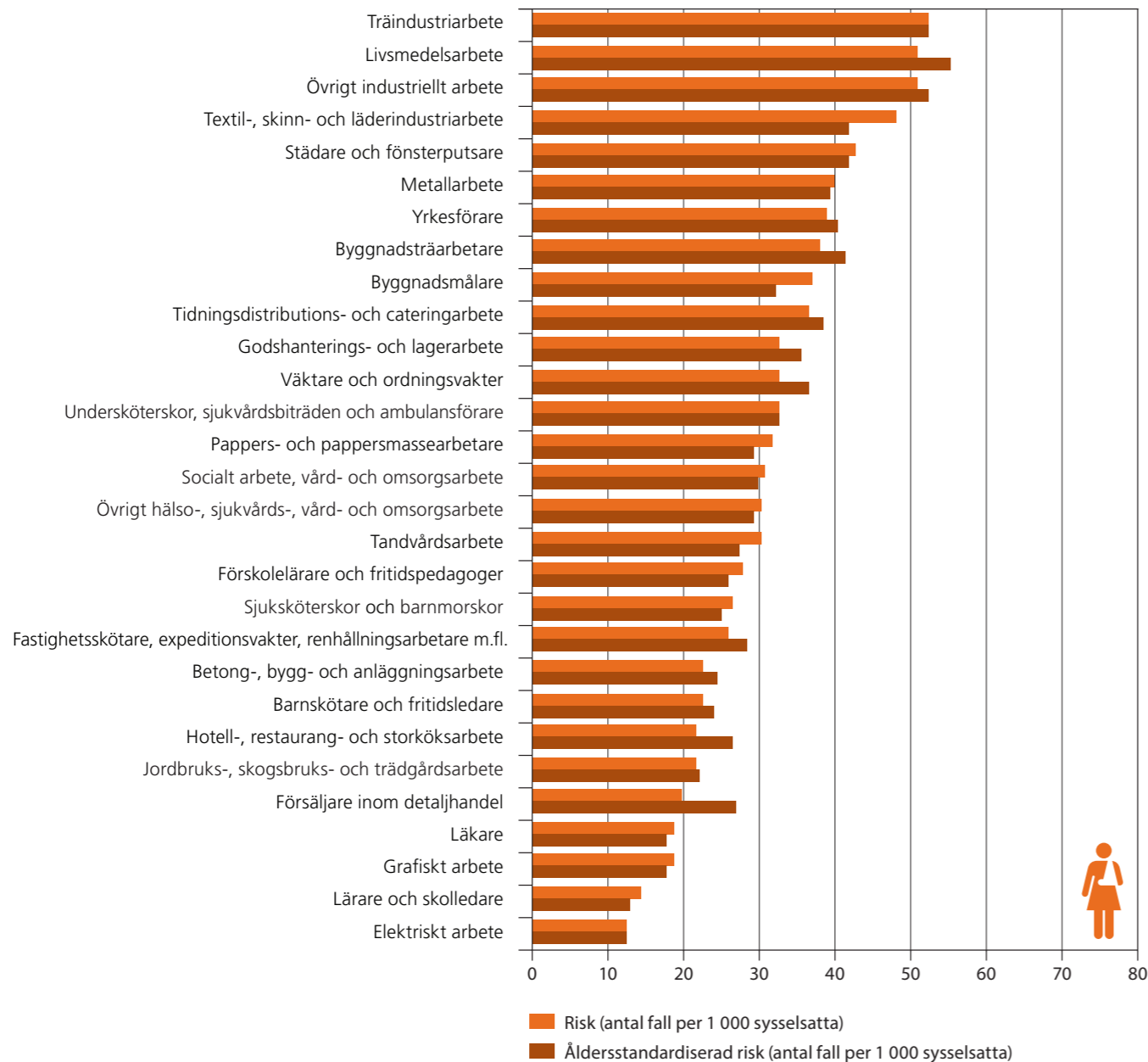
Riskerna att drabbas av en långvarig sjukskrivning skiljer sig mellan kön och åldersgrupper. Äldre löper generellt större risk än yngre att bli långvarigt sjuk-skrivna, och kvinnor löper större risk än män. Den totala risken för en yrkesgrupp kan vara missvisande

om åldersfördelningen är ojämn. En yrkesgrupp med en hög andel yngre anställda har då troligtvis ett lågt risktal. För att kompensera för detta görs en så kallad åldersstandardisering. En åldersstandardisering bidrar till att jämförelser av risk mellan yrkesgrupper blir mer

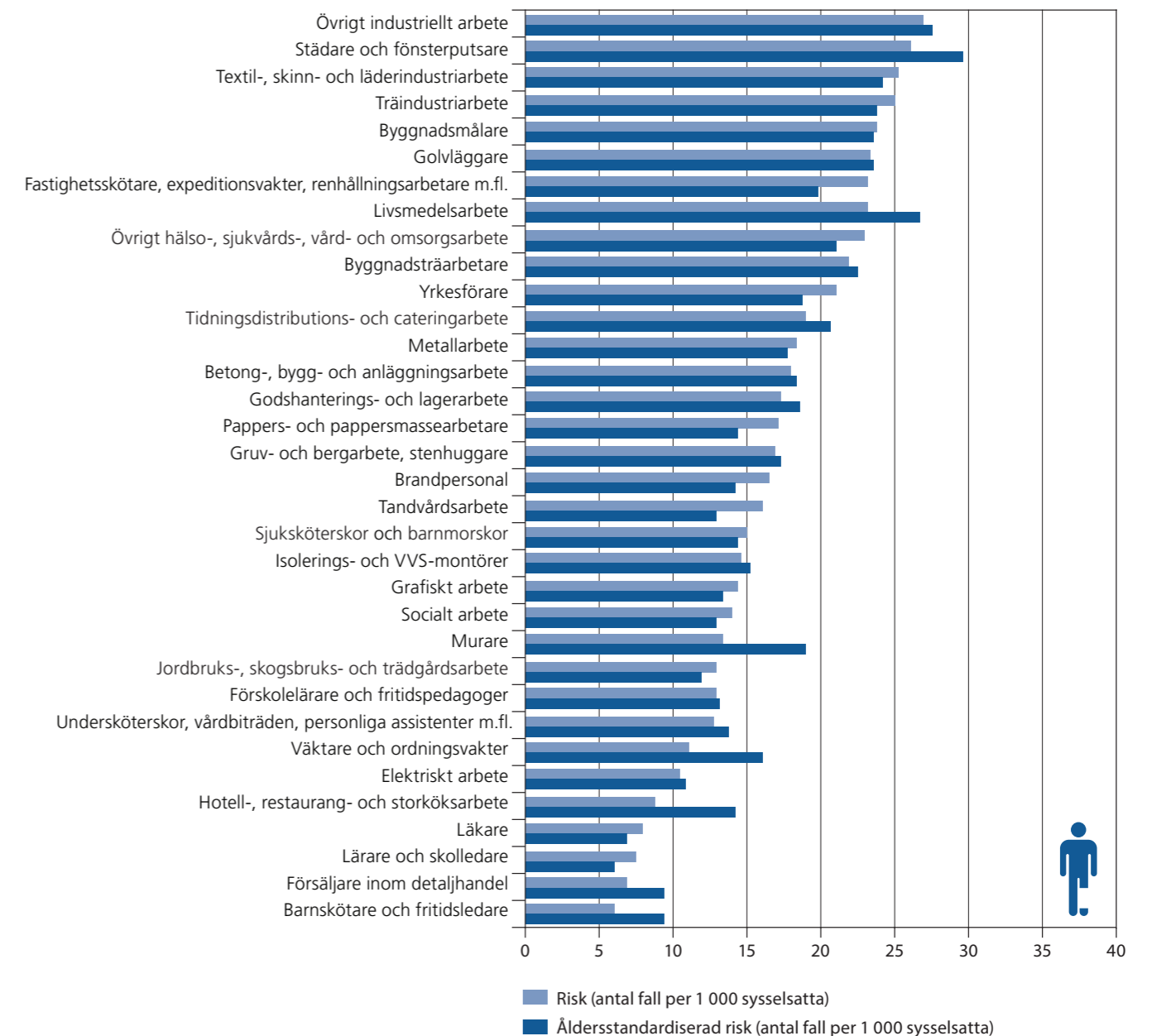
rättvisande. Exempel på yrkesgrupper som får högre risk när man åldersstandardiserar är *livsmedelsarbete* och *hotell-, restaurang- och storköksarbete* medan *tandvårdsarbete* och *pappers- och pappersmassearbetare* får lägre risk.

I **bilaga 6 (tabell 30–31)** redovisas åldersstandardiserade risker för hela avtalsområdena Svenskt Näringsliv/LO samt Kommuner och landsting.

Diagram 10. Åldersstandardiserad risk. Nya sjukfall för **kvinnor** 2013 som medför mer än 90 dagars sjukfrånvaro eller månadsersättning, efter yrkesgrupp. Sorterat efter risktal 2013.

Diagram 11. Åldersstandardiserad risk. Nya sjukfall för **män** 2013 som medför mer än 90 dagars sjukfrånvaro eller månadsersättning, efter yrkesgrupp. Sorterat efter risktal 2013.

RISK FÖR LÅNGVARIGT SJUKFALL 2007–2013 EFTER AVTALSOMRÅDE, ÅLDER OCH KÖN

I **diagram 12–15** presenteras risken att drabbas av ett långvarigt sjukfall utifrån kön, avtalsområde och ålder under perioden 2007–2013. Generellt, som nämnts i tidigare avsnitt, ökar risken att drabbas av ett långvarigt sjukfall ju äldre de anställda blir. Överlag har kvinnor högre risk för långvarig sjukfrånvaro än män. Undantaget är åldersgruppen 56–64 år inom Svenskt Näringsliv/LO där män har högre risk än kvinnor. Kvinnor inom kommuner och landsting har en högre risk för långvarig sjukdom i alla åldersgrupper utom 16–25 år jämfört med kvinnor inom Svenskt Näringsliv/LO. Just gruppen kvinnor 16–25 år inom Svenskt Näringsliv/LO är den grupp som procentuellt sett haft den största ökningen av risken för långvarig sjukfrånvaro de senaste åren. Sedan 2009 har risken nästan fördubblats för den gruppen. Trots den stora riskökningen för

kvinnor 16–25 år är risken för långvarig sjukfrånvaro i den ålderskategorin fortsatt klart lägre än risken för de äldre kvinnorna inom Svenskt Näringsliv/LO.

Fram till 2009 sjönk risken för samtliga åldersgrupper för kvinnor inom avtalsområdet Svenskt Näringsliv/LO, därefter började risken öka. För åldersgruppen 46–55 år skedde den största ökningen 2010 och den innebar att risken för åldersgruppen därefter är på ungefär samma risknivåer som i den äldsta åldersgruppen. Den totala risken för alla åldersgrupper 2013 var 18,7 sjukfall per 1 000 sysselsatta vilket är den högsta risken som uppmätts under den i diagrammet redovisade sjuårsperioden. Under början av 2000-talets uppmättes dock risker som översteg 2013 års risk.

För män inom Svenskt Näringsliv/LO har en liknande utveckling skett, det vill säga att riskerna minskade

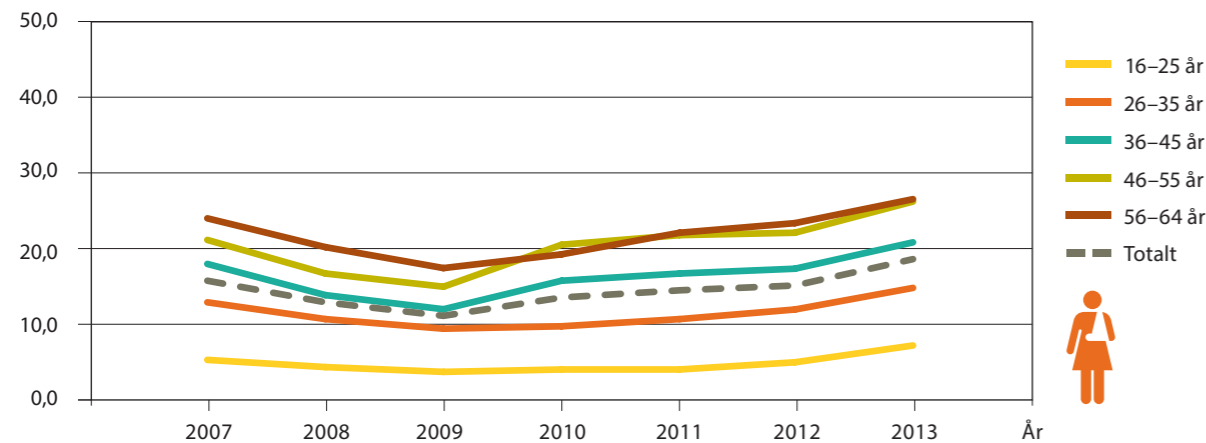
fram till 2009 för att därefter öka. I den här gruppen är det en stor skillnad mellan den äldsta åldersgruppen och övriga åldersgrupper. År 2013 var risken i gruppen 56–64 år cirka 34 fall per 1 000 sysselsatta, mer än dubbelt så hög som den totala risken för alla åldersgrupper.

Kvinnor i kommuner och landsting har högst risk för att bli långvarigt sjuka. Den totala risken för kvinnor i detta område är cirka 70 procent högre än för kvinnor inom Svenskt Näringsliv/LO. Det är dock inte helt rättvisande att jämföra dessa två kollektiv med avseende på den totala risken då genomsnittsåldern är högre bland kvinnor inom kommuner och landsting än inom Svenskt Näringsliv/LO. Jämför man istället åldersgrupperna sinsemellan ser man att risken ligger runt 50 procent högre för kvinnor inom kommun och landsting med undantag för åldersgruppen 16–25 år där risken är högre inom

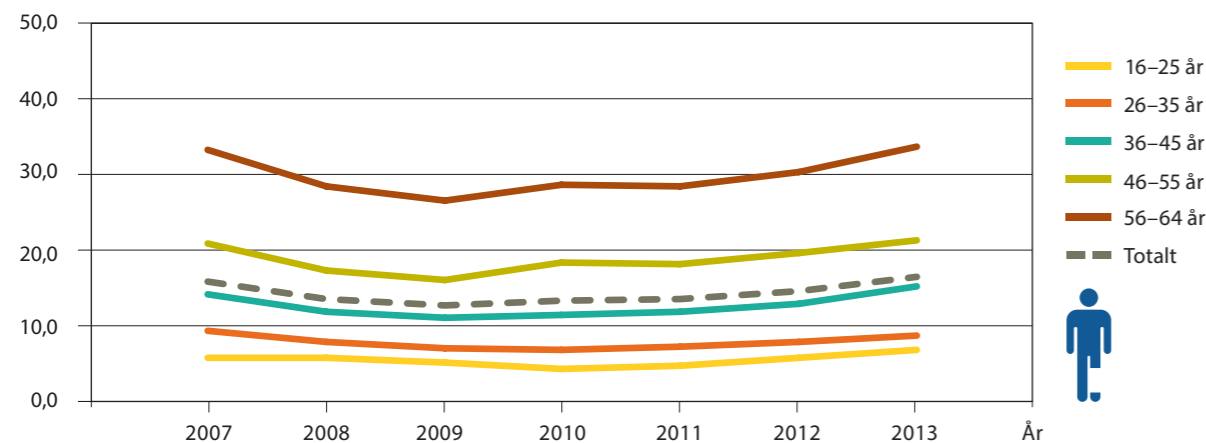
Svenskt Näringsliv/LO. Den största risken för långvarig sjukfrånvaro har kvinnorna som arbetar inom kommuner och landsting och är i åldersgruppen 56–64 år. Även för denna grupp sjönk risken i samtliga åldersgrupper från 2007 till 2009 för att sedan öka från och med 2010. Den totala risken för alla åldersgrupper 2013 var 31,8 vilket är högre än den totala risken 2007.

Män inom kommuner och landsting har lägre risk att bli långvarigt sjuka jämfört med män inom Svenskt Näringsliv/LO. Den yngsta åldersgruppen, 16–25 år, har ett avvikande mönster eftersom risken ökar något mellan 2007 och 2009 och minskar 2010. Risken för denna grupp är dock på en låg nivå. År 2013 löpte denna grupp endast en tiondels risk att drabbas jämfört med den äldsta gruppen. Åldersstandardiserad risk per sektor finns i **Bilaga 6**.

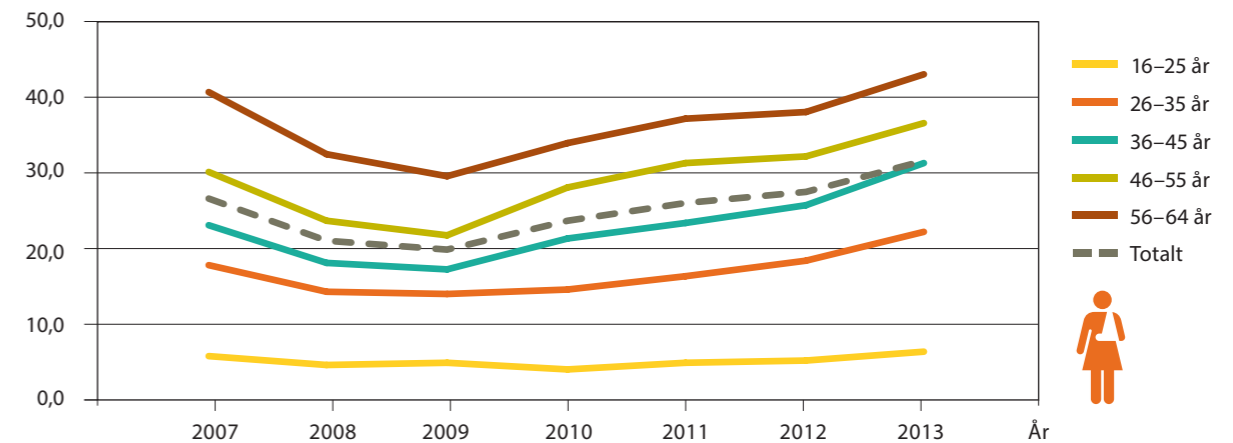
Diagram 12. Risk per 1 000 sysselsatta **kvinnor** för långvarig sjukfrånvaro, efter åldersgrupper. **Svenskt Näringsliv/LO.**

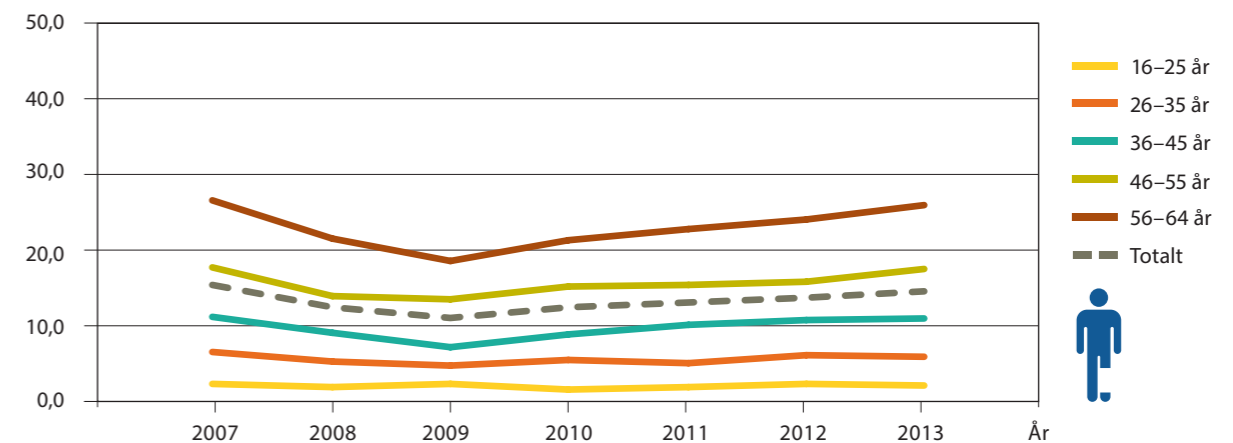
Diagram 13. Risk per 1 000 sysselsatta **män** för långvarig sjukfrånvaro, efter åldersgrupper. **Svenskt Näringsliv/LO.**

Diagram 14. Risk per 1 000 sysselsatta **kvinnor** för långvarig sjukfrånvaro, efter åldersgrupper. **Kommuner och landsting.**

Diagram 15. Risk per 1 000 sysselsatta **män** för långvarig sjukfrånvaro, efter åldersgrupper. **Kommuner och landsting.**

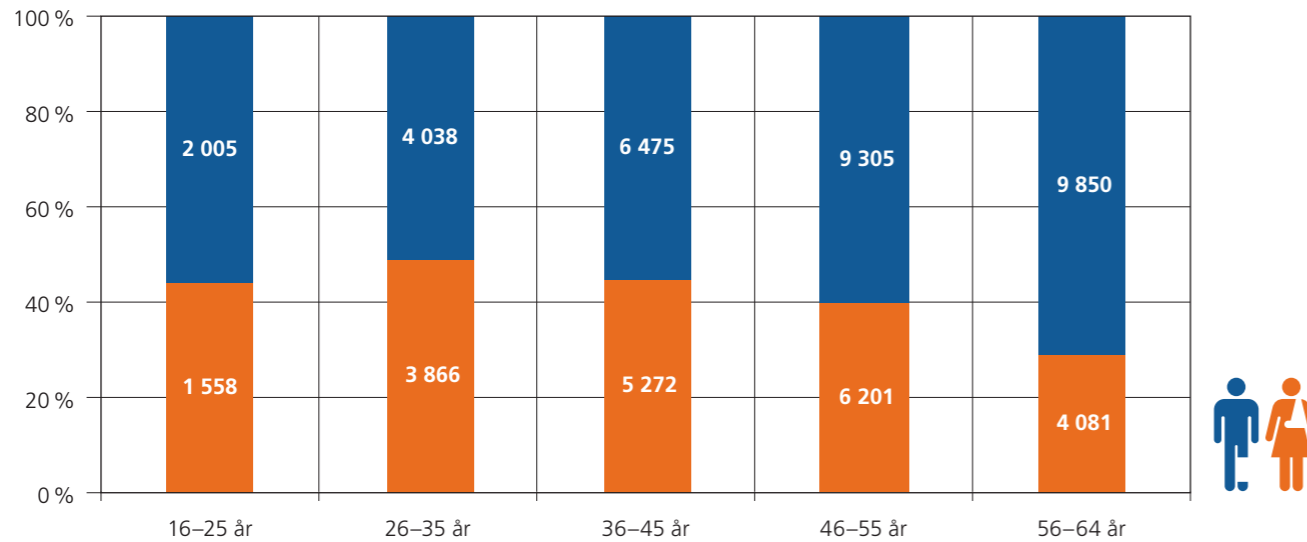
ANTAL SJUKFALL EFTER AVTALSOMRÅDE, ÅLDER OCH KÖN

I **diagram 16** och **diagram 17** redovisas antalet långa sjukfall 2012 och 2013 fördelat efter ålder och kön. Inom Svenskt Näringsliv/LO är det åldersgruppen 46–55 år som har flest sjukdomsfall under dessa två år. Männerna dominerar i antal för varje åldersintervall, tydligast är

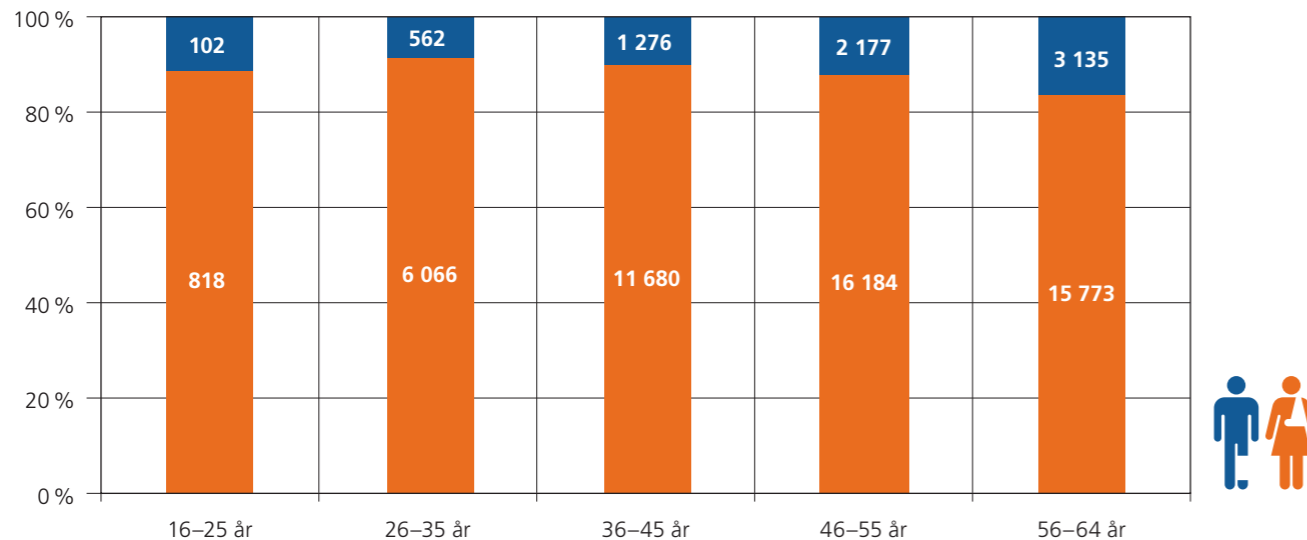
det i den äldsta åldersgruppen, 56–64 år.

Inom kommuner och landsting står kvinnorna för över 85 procent av sjukdomsfallen. I åldersgruppen 26–35 år är det högst andel i förhållande till männen som blir sjuka, 92 procent mot männens 8 procent.

Diagram 16. Nya sjukfall 2012 och 2013 som medfört mer än 90 dagars sjukfrånvaro eller månadsersättning, fördelat efter ålder och kön. **Svenskt Näringsliv/LO.** Antal långa sjukfall för respektive kön och åldersgrupp visas i staplarna. Andel sysselsatta kvinnor: 38 procent.

Diagram 17. Nya sjukfall 2012 och 2013 som medfört mer än 90 dagars sjukfrånvaro eller månadsersättning, fördelat efter ålder och kön. **Kommuner och landsting.** Antal långa sjukfall för respektive kön och åldersgrupp visas i staplarna. Andel sysselsatta kvinnor: 77 procent.

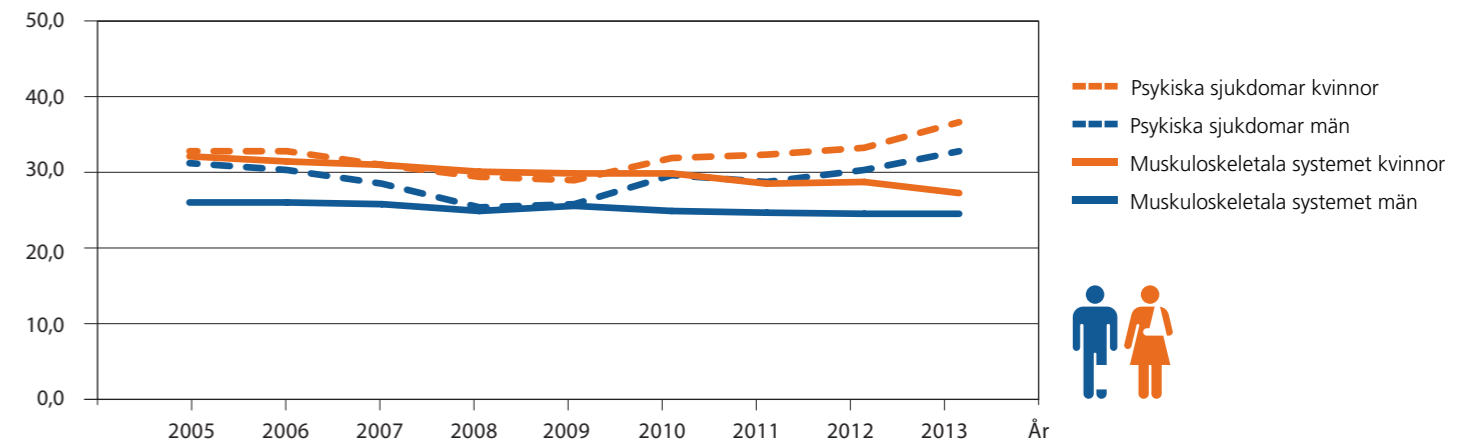
PSYKISKA OCH MUSKULOSKELETALA DIAGNOSER ÖVER TID

Diagram 18 och **diagram 19** visar den procentuella fördelningen av de två vanligaste diagnoserna, psykiska och muskuloskeletala, vid långa sjukfall för åren 2005–2013. Cirka 64 procent av kvinnornas och cirka 57 procent av männens långa sjukfall beror på dessa diagnoser. Diagrammen är uppdelade efter kön och avtalsområde. Fram till och med 2009 utgjorde psykiska och muskuloskeletala diagnoser en ungefär lika stor andel av det totala antalet diagnoser bland anställda kvinnor och män inom kommuner och landsting. Från och med 2010 överstiger andelen psykiska diagnoser de muskuloskeletala. Under 2013 utgjorde de psykiska diagnoserna

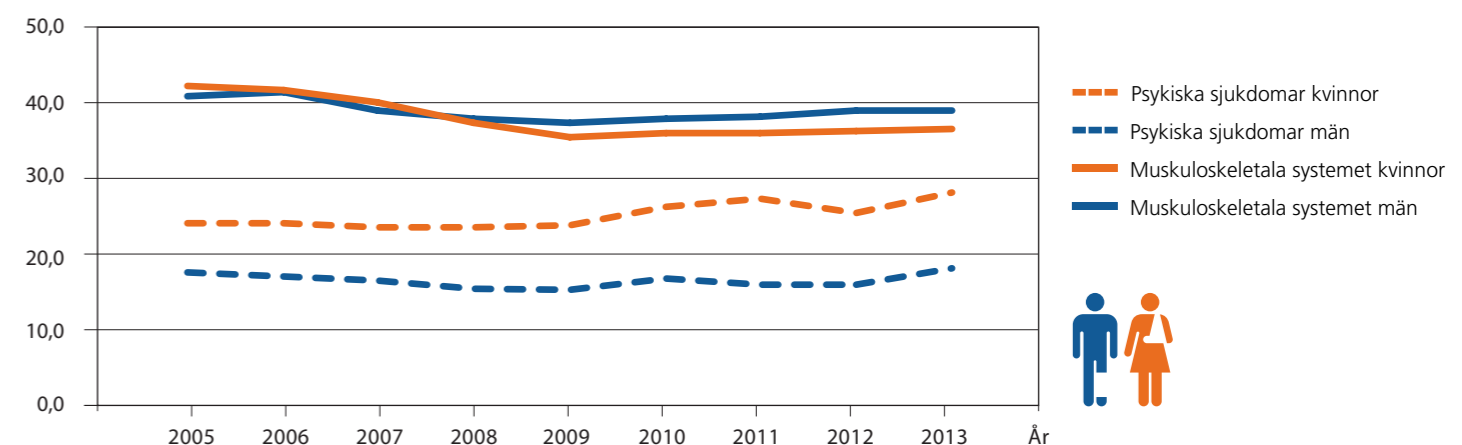
37 procent av kvinnornas diagnoser och 33 procent av männens diagnoser. De muskuloskeletala diagnoserna stod för 27 procent av kvinnornas diagnoser och 24 procent av männens.

Inom Svenskt Näringsliv/LO är diagnosen sjukdomar i muskuloskeletala systemet mest förekommande för både kvinnor och män. Under 2013 utgjorde de muskuloskeletala diagnoserna 36 procent av kvinnornas diagnoser och 39 procent av männens diagnoser. De psykiska diagnoserna stod för 28 procent av kvinnornas diagnoser och 18 procent av männens.

Diagram 18. Andel med respektive diagnos inom **kommuner och landsting**, efter kön.

Diagram 19. Andel med respektive diagnos inom **Svenskt Näringsliv/LO**, efter kön.

SJUKFALLENS FÖRDELNING EFTER AVTALSOMRÅDE, ÅLDER, KÖN OCH DIAGNOS

Som nämnts tidigare i rapporten är en ålder en bidragande faktor som förklarar antalet långa sjukdomsfall. I **diagram 20–23** redovisas de långa sjukfallen efter ålder och diagnosgrupp för åren 2012 och 2013. De fyra diagrammen är även uppdelade efter avtalsområde och kön för att belysa eventuella skillnader.

I **diagram 20** och **diagram 21** visas de vanligaste

förekommande diagnoserna fördelade efter ålder och kön för de anställda inom Svenskt Näringsliv/LO. Från 36 års ålder är sjukdomar i muskuloskeletala systemet den mest förekommande diagnosen bland kvinnor som arbetar inom avtalsområdet.

Bland män inom Svenskt Näringsliv/LO är det diagnosen sjukdomar i muskuloskeletala systemet som är

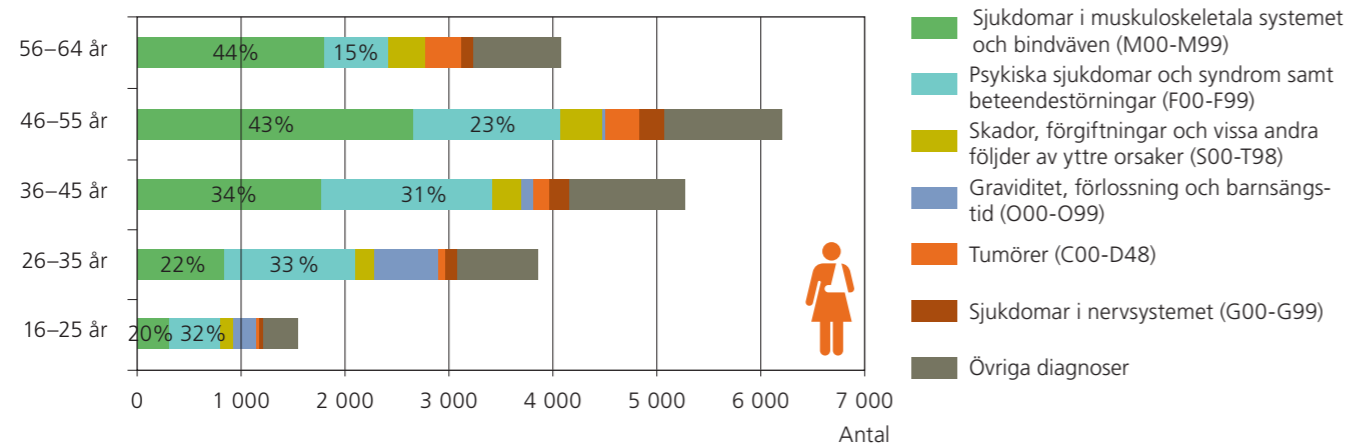
dominerande i alla åldersgrupper från 26 års ålder. I åldersgruppen 16–25 år är den vanligaste diagnosgruppen skador och förgiftningar, 30 procent drabbas av den diagnosen.

I **diagram 22** visas de mest förekommande diagnoserna för kvinnor anställda inom kommuner och landsting. Upp till 55 års ålder är den dominerande diagnosen psykiska

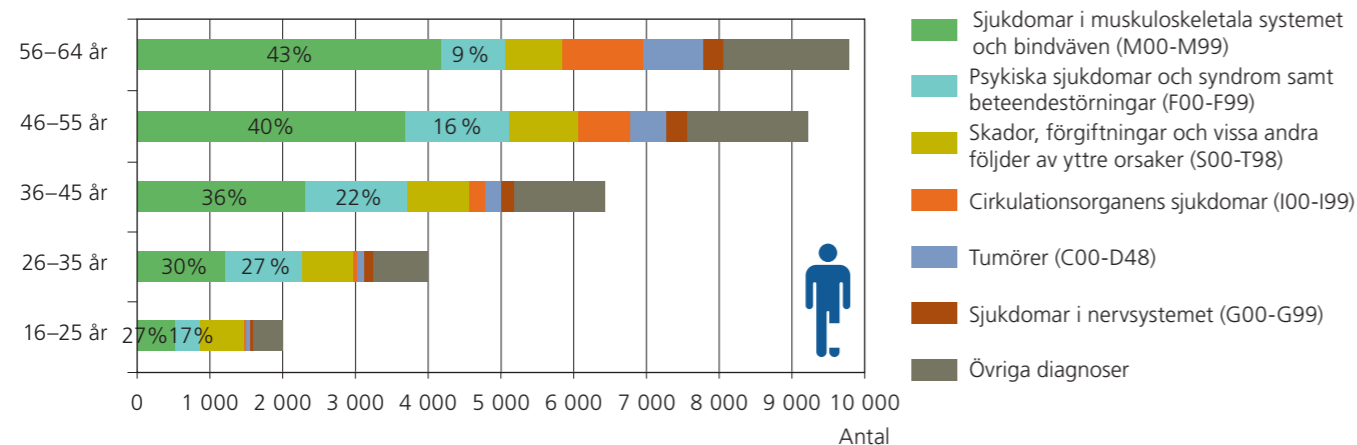
sjukdomar och syndrom därefter ökar andelen med muskuloskeletala sjukdomar och blir då den vanligaste diagnosen.

För männen inom kommuner och landsting visas i princip liknande mönster. I **diagram 23** visas att män upp till 55 år är mest drabbade av psykiska sjukdomar. Muskuloskeletala sjukdomar är vanligast bland män över 55 år.

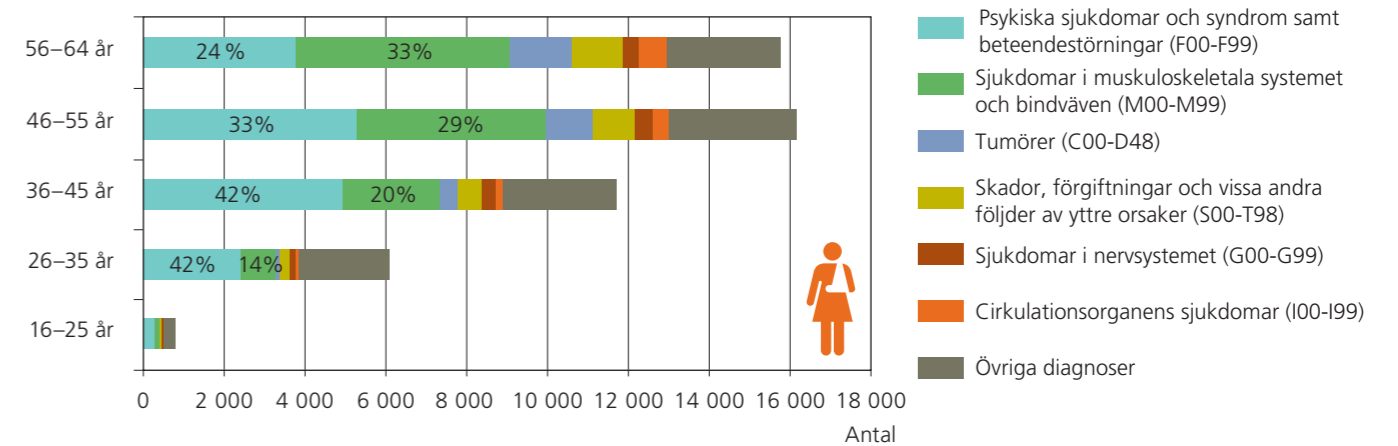
Diagram 20. Nya sjukfall för **kvinnor** inom **Svenskt Näringsliv/LO** med mer än 90 dagars sjukfrånvaro eller månadsersättning 2012 och 2013, efter de vanligaste diagnosgrupperna och åldersgrupp.

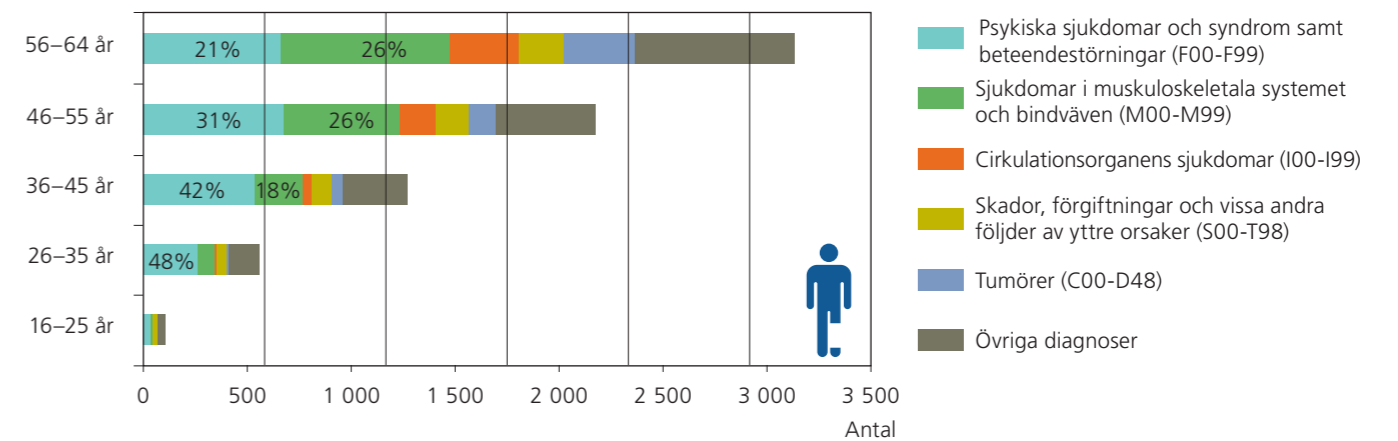
Diagram 21. Nya sjukfall för **män** inom **Svenskt Näringsliv/LO** med mer än 90 dagars sjukfrånvaro eller månadsersättning 2012 och 2013, efter de vanligaste diagnosgrupperna och åldersgrupp.

Diagram 22. Nya sjukfall för **kvinnor** inom **kommuner och landsting** med mer än 90 dagars sjukfrånvaro eller månadsersättning 2012 och 2013, efter de vanligaste diagnosgrupperna och åldersgrupp.

Diagram 23. Nya sjukfall för **män** inom **kommuner och landsting** med mer än 90 dagars sjukfrånvaro eller månadsersättning 2012 och 2013, efter de vanligaste diagnosgrupperna och åldersgrupp.

SJUKFALLENS FÖRDELNING EFTER AVTALSOMRÅDE, KÖN OCH YRKE

I **diagram 24–27** visas fördelningen av yrkesgrupper av de som drabbats av ett långvarigt sjukfall. Diagrammen delas upp efter avtalsområde och kön.

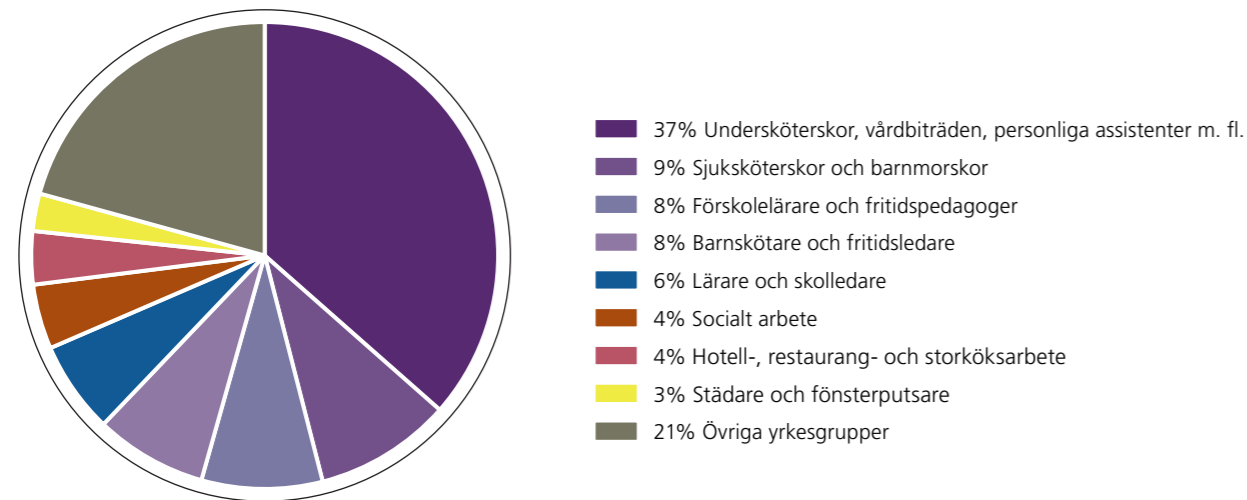
För kvinnor inom kommuner och landsting (**diagram 24**) är det *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.* som står för den största andelen (37 procent). Den yrkesgruppen är den klart största och är fyra gånger mer frekvent än nästkommande yrkesgrupp som är

sjuksköterskor och barnmorskor (9 procent). För kvinnor inom Svenskt Näringsliv/LO (**diagram 26**) är det en helt annan yrkessammansättning av de som drabbats av ett långvarigt sjukfall. Den yrkesgruppen inom detta avtalsområde som drabbas mest av långvarigt sjukfall är *försäljare inom detaljhandel*. (23 procent). Även *städare och fönsterputsare* (15 procent) är vanligt förekommande. Bland män inom kommuner och landsting (**diagram**

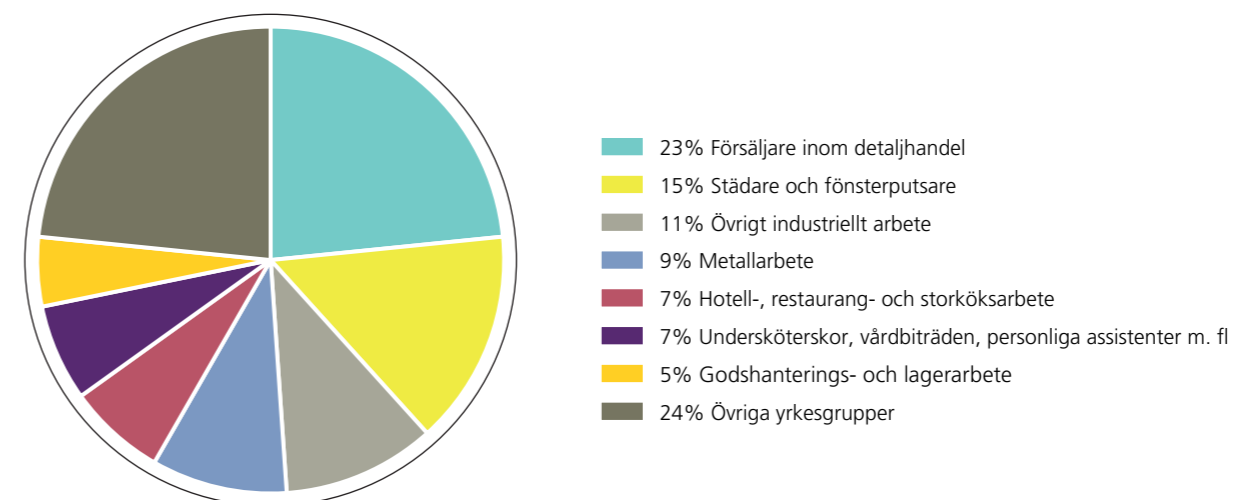
25) är det även där yrkesgruppen *undersköterskor m.fl.* som är mest förekommande (17 procent) bland de som drabbats av långvarigt sjukfall. Även *fastighetsskötare mfl* och *lärare och skolledare* finns bland topp tre av yrkesgrupper som drabbas av långvariga sjukfall. Noterbart är att nästan hälften av de långvariga sjukfallen återfinns i gruppen *övriga yrkesgrupper*. I *övriga yrkesgrupper* ingår bland annat chefer och tjänstemän

inom kommuner och landsting. Inom Svenskt Näringsliv/LO är det *metallarbete* som är den yrkesgruppen som är mest drabbad (**diagram 27**). En av fem män som blir långvarigt sjuk tillhör den yrkesgruppen. Läggs *metallarbete* och *övrigt industriellt arbete* (12 procent) ihop är det nästan en tredjedel av de som drabbas av ett långvarigt sjukfall som tillhör dessa industriella yrkesgrupper.

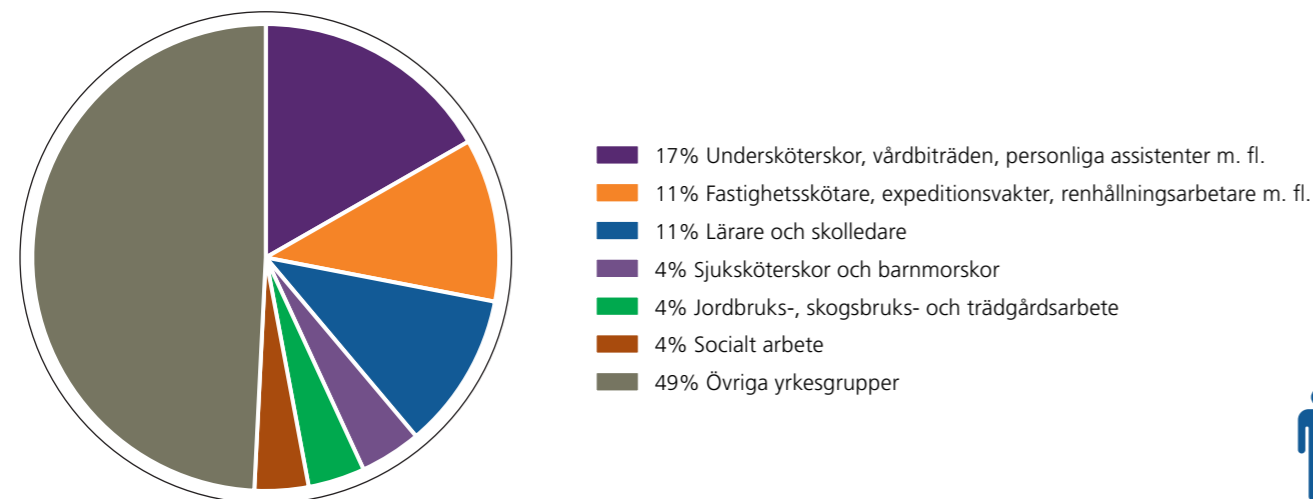
Diagram 24. Nya sjukfall för **kvinnor** med mer än 90 dagars sjukfrånvaro eller månadsersättning 2012 och 2013. **Kommuner och landsting**, efter yrkesgrupp. Antal: 50 521.

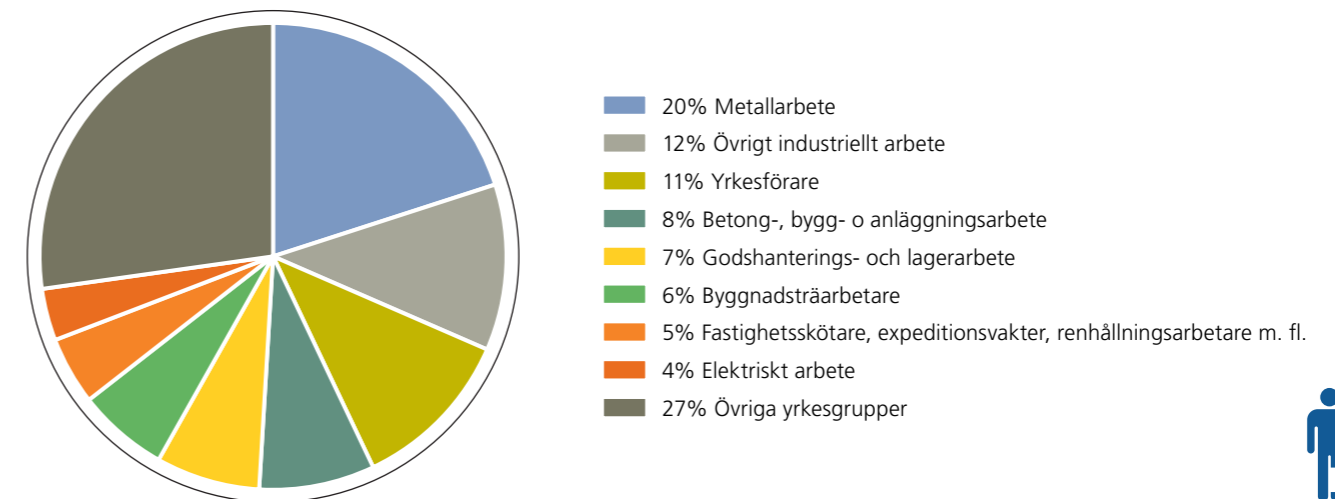
Diagram 26. Nya sjukfall för **kvinnor** med mer än 90 dagars sjukfrånvaro eller månadsersättning 2012 och 2013. **Svenskt Näringsliv/LO**, efter yrkesgrupp. Antal: 20 978.

Diagram 25. Nya sjukfall för **män** med mer än 90 dagars sjukfrånvaro eller månadsersättning 2012 och 2013. **Kommuner och landsting**, efter yrkesgrupp. Antal: 7 252.

Diagram 27. Nya sjukfall för **män** med mer än 90 dagars sjukfrånvaro eller månadsersättning 2012 och 2013. **Svenskt Näringsliv/LO**, efter yrkesgrupp. Antal: 31 673.

JÄMFÖRELSE ÖVER TID – LÅNGVARIG SJUKFRÅNVARO OCH RISK PER 1 000 SYSSELSATTA

I **tabell 15** redovisas risken för långvarig sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta i åldern 16–64 år för åren 2008–2013, fördelat efter yrkesgrupper. De senaste åren har risken stigit och jämför man 2013 med 2009 har den totala risken ökat med nästan 50 procent. De enskilda yrkesgrupper som har högst risk är *städare och fönsterputsare* och *textil-, skinn- och läderindustriarbete*. Dessa yrkesgrupper har en risk på över 35 sjukfall per

1 000 sysselsatta. För flera yrkesgrupper har risken för långvarig sjukfrånvaro ökat med över 25 procent bara mellan 2012 och 2013. Dessa yrkesgrupper är *övrigt industriellt arbete, textil-, skinn- och läderindustriarbete* och *golvläggare*. Det finns även yrkesgrupper där risken har minskat, för *lärare och skolledare* har risken minskat med 18 procent mellan 2012 och 2013.

Tabell 15. Årlig risk per 1 000 sysselsatta att drabbas av långvarig sjukfrånvaro eller månadsersättning, 2008–2013. Efter yrkesgrupp och sorterat efter risktal 2013.

Yrkesgrupp	Risk						Antal långa sjukfall 2013
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Städare och fönsterputsare	29,0	25,3	33,1	33,1	33,7	39,1	2 746
Textil-, skinn- och läderindustriarbete	26,4	24,2	25,6	26,7	28,5	37,8	286
Övrigt industriellt arbete	20,8	20,6	22,6	24,5	25,7	32,8	3 303
Livsmedelsarbete	25,4	23,0	28,3	30,0	28,4	32,1	853
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	19,5	18,6	22,1	24,3	25,7	29,7	11 308
Övrigt hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgsarbete	23,7	16,7	23,3	26,4	25,5	29,7	523
Tandvårdsarbete	21,2	19,5	21,6	24,8	24,5	29,1	355
Träindustriarbete	19,6	18,9	22,4	24,4	25,2	28,6	579
Socialt arbete	18,3	18,6	21,1	21,9	22,6	27,4	1 409
Förskolelärare och fritidspedagoger	17,4	16,8	19,2	22,8	22,9	26,7	2 380
Sjuksköterskor och barnmorskor	19,6	18,0	20,4	21,7	23,5	25,5	2 638
Byggnadsmålare	22,9	19,3	21,5	20,9	23,4	24,5	349
Fastighetsskötare, expeditivakter, renhållningsarbetare m.fl.	17,7	17,3	18,9	21,5	20,0	23,6	1 459
Tidningsdistributions- och cateringarbete	35,6	37,5	32,0	29,4	24,4	23,5	172
Golvläggare	19,3	17,8	19,3	19,8	16,8	23,3	90
Yrkesförare	17,0	15,9	17,8	17,8	20,4	22,6	2 326
Byggnadsträarbetare	21,2	17,1	16,7	17,2	21,4	21,9	1 050
Metallarbete	17,7	16,0	17,1	18,6	20,7	21,1	4 261
Godshanterings- och lagerarbete	16,5	15,7	17,1	16,0	17,0	20,4	1 758
Barnskötare och fritidsledare	13,7	12,8	15,3	17,1	17,5	19,7	2 214
Pappers- och pappersmassarbetare	13,4	14,6	17,0	14,0	16,9	19,5	252
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	17,5	15,8	15,3	15,9	16,8	18,0	1 402
Däckspersonal, lotsar och fartygsbefäl	17,9	16,7	19,2	10,7	19,2	17,3	23
Gruv- och bergarbete, stenhuggare	16,9	14,1	16,1	15,1	14,6	17,3	95
Väktare och ordningsvakter	11,3	12,1	14,1	13,8	13,6	16,9	298
Hotell-, restaurang- och storköksarbete	14,2	12,2	13,9	15,0	14,5	16,7	2 132
Brandpersonal	12,3	15,0	12,3	12,6	17,4	16,4	87
Grafiskt arbete	16,2	12,7	15,9	12,3	14,1	15,4	167
Försäljare inom detaljhandel	9,7	9,1	10,9	12,0	12,6	15,2	3 172
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	10,8	11,0	10,8	11,4	13,3	15,1	659
Isolerings- och VVS-montörer	12,9	11,0	11,6	11,1	13,7	14,9	317
Murare	15,7	13,2	9,6	13,6	14,5	13,7	148
Läkare	10,6	10,3	13,0	11,7	11,0	13,5	385
Lärare och skolledare	11,3	10,0	12,1	13,0	15,0	12,3	1 792
Elektriskt arbete	8,7	8,1	8,2	9,1	9,3	10,6	680
Övriga yrkesgrupper							6 373
Samtliga yrkesgrupper	15,8	14,5	16,6	17,7	18,8	21,6	58 041

MEDIANLÄNGD FÖR SJUKFALL

I **tabell 16** och **17** nedan redovisas medianlängd för de sjukfall som pågått mer än 90 dagar eller lett till månadsersättning uppdelat på kön, sjukskrivningsår och yrkesgrupp. Medianlängd innebär den sjukfallslängd då hälften av dessa sjukfall avslutats och hälften fortfarande pågår. Sjukfall som har lett till månadsersättning har vid denna medianberäkning räknats som att de blev 360 dagar långa, samma längd som den maximala sjukskrivningstid som AFA Försäkring utbetalar dag-ersättning för. I praktiken pågår de allra flesta månadsersättningsärenden betydligt längre än 360 dagar men för medianberäkningen saknar detta betydelse då mindre än hälften av sjukfallen leder till månadsersättning.

När man läser tabellerna bör man ha i åtanke att de redovisade medianlängderna inte avser samtliga sjukskrivningar inom de olika yrkesgrupperna utan endast de sjukfall som pågått mer än 90 dagar. De flesta sjukskrivningar avslutas innan de blivit så långa. Anledningen till att de redovisade medianlängderna inte inkluderar sjukfall kortare än 91 dagar är att AGS-KL i normalfallet börjar utbetalas vid dag 91 i en sjukskrivning.

Medianlängden för sjukfallen som blivit mer än 90 dagar eller lett till månadsersättning minskade mellan 2008 och 2009. En bidragande orsak till minskningen var de nya sjukförsäkringsreglerna som infördes juli 2008. Rehabiliteringskedjan bidrog till att sjukfall avslutades tidigare och de stramare sjukersättningsreglerna ledde till att färre beviljades månadsersättning vilket även det bidrog till att sänka mediantiden. Efter 2009 har

mediantiden ökat. Även här påverkade de nya sjukförsäkringsreglerna i och med att man begränsade tiden man i normalfallet kan vara sjukskriven till 2,5 år samt avskaffade den tidsbegränsade sjukersättningen. Majoriteten av dem som uppnår maximal tid i sjukpenning eller tidsbegränsad sjukersättning återvänder till sjukförsäkringen och startar därmed ett nytt sjukfall. Dessa återvändande personers sjukfall blir överlag klart längre än övriga sjukfall och drar därmed upp medianlängden. Ökningen av medianlängd mellan 2009 och 2010 beror sannolikt på återvändare, men därefter beror ökningen främst på andra orsaker. Andelen psykiska diagnoser har ökat de senaste åren vilket bidragit till ökad medianlängd då sjukskrivningar för psykiska diagnoser överlag blir längre än sjukskrivningar för andra diagnoser (se **bilaga 5**).

År 2013 hade *socialt arbete* den längsta medianlängden för kvinnor och den näst längsta för män. För män hade *städare och fönsterputsare* längsta medianlängden 2013. Värt att notera är att två yrkesgrupper, *läkare* samt *lärare och skolledare*, som har bland de lägsta riskerna för långvarig sjukfrånvaro (se **tabell 15**) ligger förhållandevis högt beträffande medianlängd för både kvinnor och män. *Övrigt industriellt arbete* som är en av de yrkesgrupper som har högst risk för långvarig sjukfrånvaro har däremot en kortare medianlängd än samtliga yrkesgrupper.

Tabell 16. Medianlängden för sjukfall som blivit minst 90 dagar eller lett till månadsersättning. **Kvinnor.** Sorterad efter antal dagar 2013.

Yrkesgrupp	Medianlängd dagar						Antal långa sjukfall 2013
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Socialt arbete	275	262	274	292	308	342	1 263
Byggnadsträarbetare	342	198	154	258	243	336	21
Övrigt hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgsarbete	269	249	290	266	320	324	480
Textil-, skinn- och läderindustriarbete	265	239	259	239	348	312	201
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare m.fl.	222	207	272	269	263	312	243
Barnskötare och fritidsledare	264	242	266	292	286	308	2 092
Läkare	290	218	242	286	323	307	275
Lärare och skolledare	266	246	267	271	293	301	1 461
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	258	238	261	272	271	300	10 544
Tidningsdistributions- och cateringarbete	203	213	277	250	202	299	69
Förskolelärare och fritidspedagoger	247	232	258	259	275	298	2 286
Städare och fönsterputsare	252	220	246	273	270	290	2 309
Isolerings- och VVS-montörer	145	163	277	360	151	289	10
Sjuksköterskor och barnmorskor	258	236	273	275	279	284	2 483
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	229	216	243	246	242	278	233
Elektriskt arbete	187	181	190	187	249	271	65
Hotell-, restaurang- och storköksarbete	249	221	255	260	249	270	1 719
Metallarbeta	200	208	222	231	238	270	1 066
Tandvårdsarbete	251	230	237	236	237	259	335
Yrkesförare	234	213	207	243	241	253	354
Övrigt industriellt arbete	225	223	266	267	263	252	1 259
Försäljare inom detaljhandel	225	198	224	242	237	249	2 659
Grafiskt arbete	214	180	238	283	247	239	53
Väktare och ordningsvakter	204	180	214	227	230	239	156
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	187	165	238	256	227	229	67
Livsmedelsarbete	212	188	235	224	234	223	435
Godshanterings- och lagerarbete	205	181	236	205	200	211	563
Träindustriarbete	210	182	203	203	232	209	137
Pappers- och pappersmassarbetare	195	240	248	360	190	205	70
Byggnadsmålare	327	165	255	164	214	180	32
Övriga yrkesgrupper	260	236	277	281	278	306	4 970
Samtliga yrkesgrupper	249	230	258	267	270	288	37 935

SJUKFALL SOM MEDFÖRT MÅNADSERSÄTTNING

Tabell 17. Medianlängden för sjukfall som blivit minst 90 dagar eller lett till månadsersättning. **Män.** Sorterat efter antal dagar 2013.

Yrkesgrupp	Medianlängd dagar						Antal långa sjukfall 2013
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Städare och fönsterputsare	241	231	248	315	316	340	437
Socialt arbete	279	238	287	231	347	320	146
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	287	272	235	298	291	307	764
Förskolelärare och fritidspedagoger	224	208	222	238	253	305	94
Tandvårdsarbete	213	276	198	360	360	303	20
Övrigt hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgsarbete	337	187	217	306	314	301	43
Läkare	273	241	312	268	310	301	110
Textil-, skinn- och läderindustriarbete	215	217	204	243	294	296	85
Lärare och skolledare	260	245	259	280	256	292	331
Hotell-, restaurang- och storköksarbete	272	222	296	231	267	276	413
Sjuksköterskor och barnmorskor	213	208	271	227	238	269	155
Barnskötare och fritidsledare	265	360	228	305	332	268	122
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	250	232	207	244	248	255	426
Tidningsdistributions- och cateringarbete	200	195	168	173	217	248	103
Däckspersonal, lotsar och fartygsbefäl	295	268	360	314	249	246	23
Väktare och ordningsvakter	199	203	226	219	178	246	142
Försäljare inom detaljhandel	243	227	231	267	226	242	513
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare m.fl.	236	203	223	239	243	241	1 216
Yrkesförare	228	198	211	213	212	238	1 972
Övrigt industriellt arbete	218	205	242	218	229	235	2 044
Livsmedelsarbete	199	194	210	220	194	228	418
Byggnadsmålare	207	180	206	199	213	219	317
Grafiskt arbete	229	184	192	202	214	216	114
Metallararbete	213	198	205	205	208	214	3 195
Pappers- och pappersmassarbetare	205	194	234	229	188	210	182
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	224	189	192	190	210	206	1 335
Golvläggare	180	185	215	193	177	204	89
Elektriskt arbete	199	173	190	188	188	201	615
Gruv- och bergarbete, stenhuggare	178	156	180	193	168	201	86
Godshanterings- och lagerarbete	196	188	195	184	204	196	1 195
Byggnadsträarbetare	210	180	189	194	196	194	1 029
Träindustriarbete	203	198	202	187	200	192	442
Murare	198	194	195	191	196	191	141
Isolerings- och VVS-montörer	186	173	180	203	192	191	307
Brandpersonal	189	156	163	185	183	179	81
Övriga yrkesgrupper	234	227	244	254	264	272	1 399
Samtliga yrkesgrupper	222	201	214	215	220	231	20 106

I **tabell 18** nedan har den årliga risken för sjukfall som leder till månadsersättning beräknats. De årtal som redovisas i tabellen är det år som sjukfallet som leder till månadsersättning börjar, och inte det år som månadsersättning beviljas. Det gör att det kan finnas en viss eftersläpning det senaste året och därför redovisas bara uppgifter till och med 2012. Den genomsnittliga

risken för alla yrkesgrupper ökade efter 2009. Det berodde bland annat på att de personer som utförsäkrats och återvänt till sjukförsäkringen har högre risk att erhålla sjukersättning. Yrkegrupperna med högst risk att drabbas av ett sjukfall som leder till månadsersättning är *textil-, skinn- och läderindustriarbete, städare och fönsterputsare* och *övrigt industriellt arbete*.

Tabell 18. Nya sjukfall med månadsersättning och risk per 1 000 sysselsatta. Sorterat efter risk 2012.

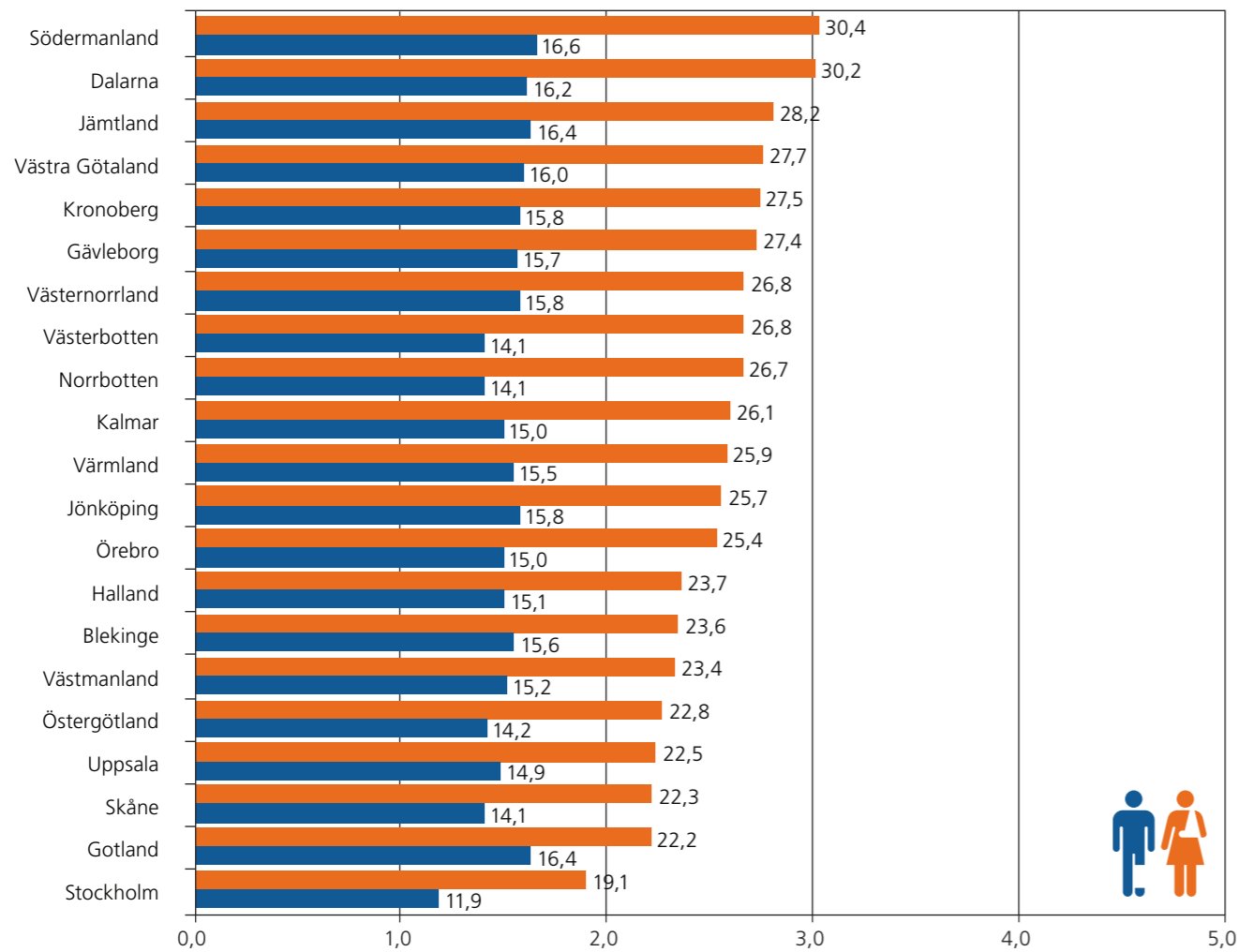
Yrkesgrupp	Risk					Antal långa sjukfall 2013
	2008	2009	2010	2011	2012	
Textil-, skinn- och läderindustriarbete	2,0	1,7	3,2	1,9	3,6	29
Städare och fönsterputsare	1,9	1,4	2,3	2,1	3,1	221
Övrigt industriellt arbete	1,6	1,3	1,8	1,8	2,5	257
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare m.fl.	1,5	1,0	1,7	1,8	1,8	111
Träindustriarbete	1,3	1,0	1,3	1,3	1,7	37
Livsmedelsarbete	1,2	1,0	2,4	1,7	1,6	41
Metallararbete	1,1	0,7	1,2	1,0	1,4	284
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	1,0	0,6	1,2	1,1	1,4	523
Byggnadsträarbetare	1,1	0,5	0,9	0,6	1,2	56
Förskolelärare och fritidspedagoger	0,9	0,6	0,9	0,9	1,1	94
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	1,1	0,5	1,0	1,0	1,1	46
Yrkesförare	0,8	0,5	1,3	0,8	1,0	102
Barnskötare och fritidsledare	0,8	0,5	0,8	0,9	0,9	104
Godshanterings- och lagerarbete	0,9	0,6	1,0	0,7	0,9	79
Sjuksköterskor och barnmorskor	1,0	0,5	0,8	0,6	0,9	92
Socialt arbete	0,9	0,8	1,1	0,9	0,9	46
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	1,0	0,6	0,9	0,6	0,8	66
Hotell-, restaurang- och storköksarbete	0,9	0,4	0,9	0,8	0,8	101
Lärare och skolledare	0,8	0,4	0,6	0,6	0,8	113
Försäljare inom detaljhandel	0,4	0,2	0,6	0,6	0,7	154
Elektriskt arbete	0,5	0,2	0,4	0,2	0,3	23
Övriga yrkesgrupper						386
Samtliga yrkesgrupper	0,9	0,6	1,0	0,9	1,1	2 965

RISK EFTER LÄN OCH KÖN

Diagram 28 visar risk för långvarig sjukfrånvaro 2013 fördelad på län och kön. Den regionala spridningen av den totala risken för båda könen visas också i form av en kartbild (**karta 2**). Under 2013 var risken att drabbas av ett långvarigt sjukfall högst i Södermanlands län för både kvinnor och män. Totalt så förekom det 23,8 långa sjukfall per 1 000 sysselsatta i Södermanlands län, för män var siffran 16,6 och för kvinnor 30,4. Även Jämtlands och Dalarnas län hade höga risker för både kvinnor

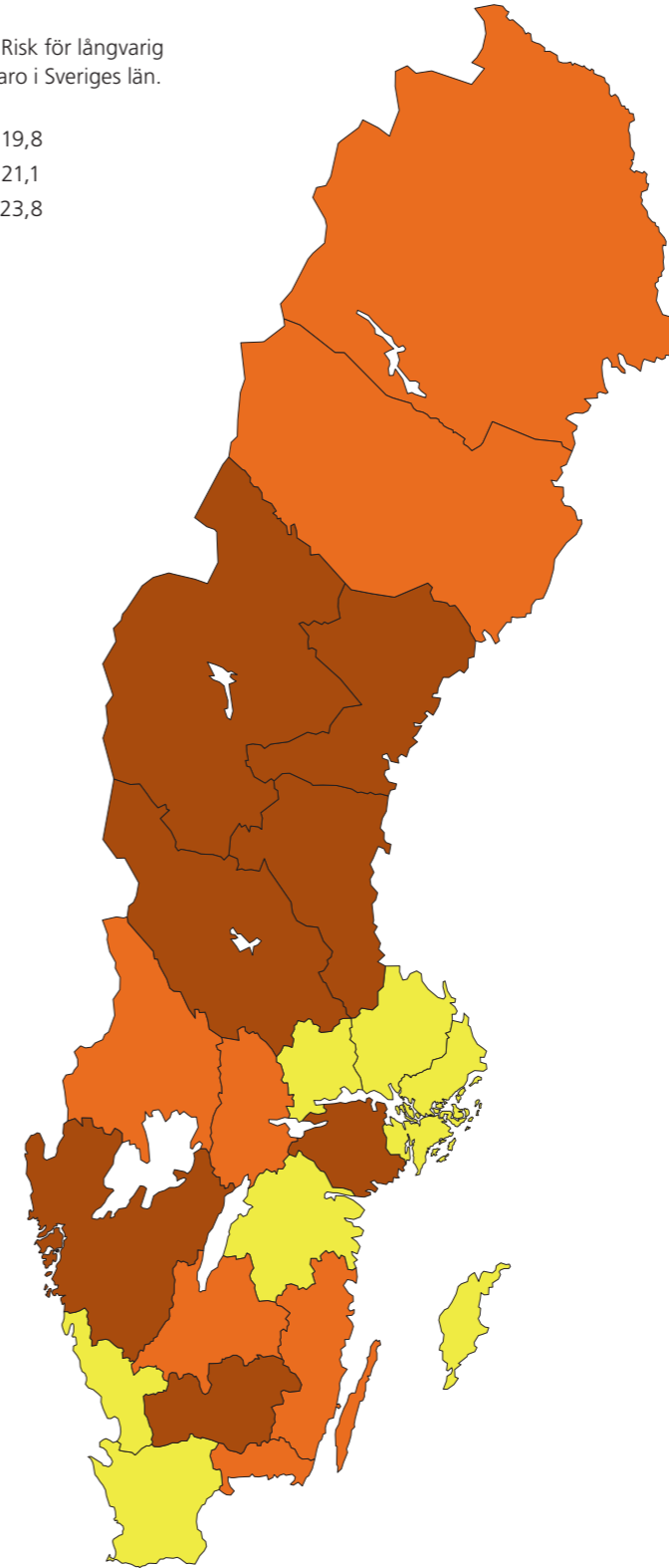
och män. Kvinnor har högre risker än män i samtliga län. Minst skillnad mellan könen fanns i Gotlands län där risken var den tredje högsta bland män, 16,6, men risken var näst lägst bland kvinnor, 22,2. Lägst var risken i Stockholms län och det gäller båda könen. Skillnader mellan länen kan delvis förklaras av skillnader i näringslivsstruktur. Risken är beräknad efter var den sjukskrivna bor och inte var personens arbetsplats ligger.

Diagram 28. Risk per 1 000 sysselsatta för långvarig sjukfrånvaro 2013, efter län och kön. Sorterat efter **kvinnor**.

Karta 2. Risk för långvarig sjukfrånvaro i Sveriges län.

- 15,8–19,8
- 20,0–21,1
- 21,6–23,8

Län	Risk per 1 000 sysselsatta för långvarig sjukfrånvaro
Södermanland	23,8
Dalarna	23,5
Jämtland	22,6
Västra Götaland	22,4
Kronoberg	21,9
Gävleborg	21,8
Västernorrland	21,6
Värmland	21,1
Jönköping	21,0
Västerbotten	20,8
Kalmar	20,8
Norrbottn	20,6
Örebro	20,5
Blekinge	20,0
Halland	19,8
Gotland	19,6
Västmanland	19,5
Uppsala	19,0
Östergötland	18,8
Skåne	18,6
Stockholm	15,8

UPPGIFTERNA I VÅRA SKADEREGISTER – METOD OCH URVAL

Händelseförlopp – hur gick arbetsolyckan till?

För varje arbetsolycksfall registreras information om hur olyckan har gått till och hur skadan har uppstått. Vid anmälan får den skadade svara på tre frågor:

- Vad sysslade du med när olyckan inträffade?
- Vad orsakade olyckan?
- Vad gjorde du dig illa på (hur uppstod skadan)?

Den skadade får en möjlighet att med egna ord svara på frågorna i fritext. En fritextbeskrivning av händelseförloppet ger goda möjligheter att specificera detaljer som är viktiga för att veta vilka praktiska skadeförebyggande åtgärder man kan ta till för att olycksfall ska kunna undvikas i framtiden.

Sedan början av 2005 registreras svaren som löpande fritext. I rapporten har händelseförloppen klassificerats direkt med ledning av de fritextbaserade svaren.

Beräkning av risktal

För att identifiera de yrkesgrupper i arbetslivet som oftare råkar ut för arbetsskada och/eller långvarig sjukfrånvaro än andra har vi beräknat hur många fall som inträffar per 1 000 sysselsatta (i åldern 16–64 år) och år. Uppgift om antal sysselsatta fördelat på kön, åldersgrupp, näringsgren, yrkeskod och sektor kommer från Statistiska Centralbyråns (SCB:s) yrkesregister.

Risk efter utjämnad åldersfördelning

Förekomsten av sjukdomar påverkas av ålder och kön. Även risken för att drabbas av olika typer av arbetsolyckor kan påverkas av ålder och kön. När man vill jämföra sjukdomsfrekvensen behöver man ta hänsyn till eventuella skillnader i ålder och kön mellan grupperna. I rapporten har vi beräknat ett åldersstandardiserat risktal för olika yrkesgrupper och kön att drabbas av långvarig sjukfrånvaro.

Vi har också beräknat överrisken för olika åldersgrupper och kön att drabbas av olika typer av arbetsolycksfall. Överrisken för till exempel kvinnor i åldersgruppen 26–34 år beräknas enligt nedan.

Exempel (helt fiktiva siffror):

- Totalt antal sysselsatta kvinnor är 100 000
- I åldersgruppen 26–35 år finns det 20 000 sysselsatta kvinnor
- Antal olycksfall som kvinnor råkar ut för i alla åldrar är 1 500
- Antal olycksfall för kvinnor i åldersgruppen 26–35 år är 600

Risken för kvinnor att drabbas av ett olycksfall (A)

$$\frac{\text{Antal olycksfall för kvinnor i alla åldrar } 1\,500}{\text{Antal sysselsatta kvinnor i alla åldrar } 100\,000} = 0,015$$

Risken för kvinnor i åldrarna 26–34 år att drabbas av ett olycksfall (B)

$$\frac{\text{Antal olycksfall för kvinnor i åldern } 26\text{--}34 \text{ år } 600}{\text{Antal sysselsatta kvinnor i åldern } 26\text{--}34 \text{ år } 20\,000} = 0,03$$

Risken för kvinnor i åldrarna 26–34 år.

$$\frac{B}{A} = \frac{0,03}{0,015} = 2,0$$

Med liknande räkneexempel för kvinnor i genomsnitt (alla åldrar) blir risken 1,0 att drabbas av ett olycksfall. Detta betraktas som en normalrisk. Risken för kvinnor i åldrarna 26–35 år är alltså dubbelt så hög som för kvinnor generellt (normalrisk), det vill säga en överrisk.

Länsuppgifter

I de tabeller där vi redovisar länsstatistik så är det efter uppgifter var den skadade bor och inte var skadan har inträffat.

AFA Försäkrings skadedataregister

AFA Försäkring har det senaste året förändrat data-lagret där all skadedata är lagrad. Detta medför att uppgifter från tidigare år i denna rapport inte kan jämföras med motsvarande uppgifter från tidigare Arbetskadereporteringer som AFA Försäkring gett ut.

Preliminära uppgifter

Om inte annat anges utgår statistikbearbetningarna i årets rapport från de ärenden som rapporterats in och godkänts av AFA Försäkring till och med december 2014. Statistiken redovisas per det år då olycksfallet eller sjukskrivningen inträffade. Arbetssjukdomarna redovisas för det år sjukdomen visade sig. Uppgifterna för de senaste åren är ofullständiga, då det förekommer viss eftersläpning av inflödet av våra ärenden. Dessutom sker det, särskilt med avseende på de senaste åren, en viss förskjutning av skadornas allvarlighet. Det kan i en del fall dröja flera år innan man vet vilka medicinska, ekonomiska och individuella konsekvenser en viss skada eller sjukdom kommer att medföra. Detta försvårar jämförelser av skadeutvecklingen över tid.

Bilaga 1. Arbetsolycksfall som orsakat dödsfall år 2013

Tabell 19. Arbetsolycksfall som orsakat dödsfall under 2013.

Händelse	Antal
Något faller	5
Rån	2
Klämskada	1
Trafikolycka	1
Lasta, lossa	1
Explosion	1
Drunkning	1
Övrigt	7
Totalt	19

Bilaga 2. Arbetssjukdomar som orsakat dödsfall 2004–2013

Tabell 20. Arbetssjukdomar som orsakat dödsfall, efter diagnos.

Diagnos	Antal	Andel
Tumörer	163	82%
varav		
Maligna tumörer	154	
Mesoteliom	6	
Tumörer – lungsjukdomar	3	
Andningsorgans sjukdomar	12	6%
Psykiska sjukdomar	3	2%
Övriga sjukdomar/diagnoser	21	11%
Totalt	199	

Tabell 21. Arbetssjukdomar som orsakat dödsfall, efter yrkesgrupp.

Yrkesgrupp	Antal
Metallarbeta	56
Elektriskt arbete	19
Betong-, bygg- och anläggningsarbete	16
Isolerings- och VVS-montörer	15
Byggnadsträarbetare	11
Byggnadsmålare	10
Övrigt industriellt arbete	9
Poliser och tullbevakningspersonal	4
Yrkesförare	4
Lärare och skollärdare	3
Övriga yrkesgrupper	52
Totalt	199

Bilaga 3. Antalet nya sjukfall med mer än 14 dagars sjukskrivning inom kommuner och landsting och Svenskt Näringsliv/LO

Tabell 22. Nya sjukfall, fördelat efter sjukklass, insjuknandeår, avtalsområde och kön.

Kommuner och landsting		Insjuknandeår				
		2009	2010	2011	2012	2013
15–90 sjukdagar ¹	Kvinnor	277	372	397	391	480
	Män	222	244	263	235	282
	Totalt	499	616	660	626	762
Mer än 90 sjukdagar	Kvinnor	16 451	19 495	21 424	22 639	25 833
	Män	2 666	2 997	3 146	3 309	3 510
	Totalt	19 117	22 492	24 570	25 948	29 343
Månadsersättning	Kvinnor	823	1 510	1 421	1 171	878
	Män	212	339	305	264	169
	Totalt	1 035	1 849	1 726	1 435	1 047
Totalt kommuner och landsting		20 651	24 957	26 956	28 009	31 152
Svenskt Näringsliv/LO		Insjuknandeår				
		2009	2010	2011	2012	2013
15–90 sjukdagar	Kvinnor	11 688	12 642	13 576	13 090	13 336
	Män	19 838	20 827	21 756	21 296	21 628
	Totalt	31 526	33 469	35 332	34 386	34 964
Mer än 90 sjukdagar	Kvinnor	6 324	7 907	8 706	9 122	10 699
	Män	11 683	12 620	13 205	14 339	15 820
	Totalt	18 007	20 527	21 911	23 461	26 519
Månadsersättning	Kvinnor	354	765	666	631	526
	Män	733	1 211	941	900	614
	Totalt	1 087	1 976	1 607	1 531	1 140
Totalt Svenskt Näringsliv/LO		50 620	55 972	58 850	59 378	62 623
Totalt, kommuner och landsting + Svenskt Näringsliv/LO		71 271	80 929	85 806	87 387	93 775

¹ Gäller ej anställda utan personer som fått ersättning via efterskydd.

Bilaga 4. Långvarig sjukfrånvaro 2012 och 2013, efter avtalsområde och diagnos

Tabell 23. Nya sjukfall som medfört mer än 90 dagars sjukfrånvaro eller månadsersättning 2012 och 2013. De vanligaste diagnoserna uppdelade efter kön. **Kommuner och landsting.**

Diagnosgrupp	Kvinnor	Andel kvinnor	Män	Andel män	Total	Andel av total	Andel med månadsersättning
Andningsorganens sjukdomar (J00-J99)	425	1,0%	87	1,4%	512	1,0%	12,1%
Cirkulationsorganens sjukdomar (I00-I99)	1 323	3,0%	549	8,6%	1 872	3,7%	9,7%
varav bla.							
Akut hjärtinfarkt	96	0,2%	49	0,8%	145	0,3%	1,4%
Andra former av hjärtsjukdom	297	0,7%	138	2,2%	435	0,9%	5,5%
Sjukdomar i hjärnans kärl	579	1,3%	233	3,6%	812	1,6%	15,6%
Endokrina sjukdomar, nutritionsrubbnings- och ämnesomsättningssjukdomar (E00-E90)	406	0,9%	63	1,0%	469	0,9%	7,5%
Graviditet, förlossning och barnsängstid (O00-O99)	1 133	2,6%		0,0%	1 133	2,2%	0,0%
Hudens och underhudens sjukdomar (L00-L99)	234	0,5%	33	0,5%	267	0,5%	7,5%
Matsmältningsorganens sjukdomar (K00-K93)	526	1,2%	96	1,5%	622	1,2%	4,7%
Psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar (F00-F99)	16 723	37,6%	2 189	34,1%	18 912	37,2%	4,1%
varav bla.							
Förstämmningssyndrom (t.ex. depression)	6 872	15,5%	949	14,8%	7 821	15,4%	4,6%
Ångestsyndrom	1 798	4,0%	282	4,4%	2 080	4,1%	3,4%
Anpassningsstörning och reaktion på svår stress	7 288	16,4%	756	11,8%	8 044	15,8%	2,5%
Sjukdomar i muskuloskeletala systemet och bindväven (M00-M99)	13 275	29,9%	1 692	26,4%	14 967	29,4%	4,4%
varav bla.							
Ledsjukdomar	4 608	10,4%	655	10,2%	5 263	10,4%	3,1%
Ryggsjukdomar	4 832	10,9%	684	10,7%	5 516	10,9%	5,0%
Sjukdomar i mjukvävnader	3 211	7,2%	291	4,5%	3 502	6,9%	5,2%
Sjukdomar i nervsystemet (G00-G99)	1 434	3,2%	228	3,6%	1 662	3,3%	15,3%
Skador, förgiftningar och vissa andra följder av yttre orsaker (S00-T98)	3 070	6,9%	543	8,5%	3 613	7,1%	1,7%
Symptom, sjukdomstecken och onormala kliniska fynd och laboratoriefynd som ej klassificeras annorstädes	1 172	2,6%	135	2,1%	1 307	2,6%	6,7%
Tumörer (C00-D48)	3 352	7,5%	532	8,3%	3 884	7,6%	2,0%
Vissa infektionssjukdomar och parasitsjukdomar (A00-B99)	196	0,4%	52	0,8%	248	0,5%	4,0%
Övriga diagnosgrupper	1 150	2,6%	215	3,4%	1 365	2,7%	5,3%
Samtliga diagnoser	44 419	100%	6 414	100%	50 833	100%	4,6%

Tabell 24. Nya sjukfall som medfört mer än 90 dagars sjukfrånvaro eller månadsersättning 2012 och 2013. De vanligaste diagnoserna uppdelade efter kön. **Svenskt Näringsliv/LO.**

Diagnoser	Kvinnor	Andel kvinnor	Män	Andel män	Total	Andel av total	Andel med månadsersättning
Andningsorganens sjukdomar (J00-J99)	206	1,1%	362	1,2%	568	1,2%	13,2%
Cirkulationsorganens sjukdomar (I00-I99)	479	2,5%	2 180	7,5%	2 659	5,5%	9,5%
varav bla.							
Akut hjärtinfarkt	31	0,2%	238	0,8%	269	0,6%	2,2%
Andra former av hjärtsjukdom	111	0,6%	612	2,1%	723	1,5%	5,9%
Sjukdomar i hjärnans kärl	202	1,1%	806	2,8%	1 008	2,1%	15,9%
Endokrina sjukdomar, nutritionsrubbnings- och ämnesomsättningssjukdomar (E00-E90)	147	0,8%	264	0,9%	411	0,9%	9,2%
Graviditet, förlossning och barnsängstid (O00-O99)	965	5,0%	0	0,0%	965	2,0%	0,2%
Hudens och underhudens sjukdomar (L00-L99)	130	0,7%	207	0,7%	337	0,7%	4,7%
Matsmältningsorganens sjukdomar (K00-K93)	271	1,4%	591	2,0%	862	1,8%	2,7%
Psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar (F00-F99)	5 434	28,4%	5 177	17,8%	10 611	22,0%	7,0%
varav bla.							
Förstämmningssyndrom (t.ex. depression)	2 446	12,8%	2 433	8,4%	4 879	10,1%	5,8%
Ångestsyndrom	845	4,4%	860	3,0%	1 705	3,5%	7,3%
Anpassningsstörning och reaktion på svår stress	1 679	8,7%	1 175	4,1%	2 854	5,9%	5,3%
Sjukdomar i muskuloskeletala systemet och bindväven (M00-M99)	7 370	38,5%	12 007	41,3%	19 377	40,2%	4,5%
varav bla.							
Ledsjukdomar	2 159	11,3%	4 059	14,0%	6 218	12,9%	2,8%
Ryggsjukdomar	2 611	13,7%	4 775	16,4%	7 386	15,3%	5,9%
Sjukdomar i mjukvävnader	2 340	12,2%	2 765	9,5%	5 105	10,6%	4,3%
Sjukdomar i nervsystemet (G00-G99)	694	3,6%	941	3,2%	1 635	3,4%	11,9%
Skador, förgiftningar och vissa andra följder av yttre orsaker (S00-T98)	1 345	7,0%	3 904	13,4%	5 249	10,9%	1,6%
Symptom, sjukdomstecken och onormala kliniska fynd och laboratoriefynd som ej klassificeras annorstädes	651	3,4%	838	2,9%	1 489	3,1%	4,5%
Tumörer (C00-D48)	955	5,0%	1 641	5,6%	2 596	5,4%	2,6%
Vissa infektionssjukdomar och parasitsjukdomar (A00-B99)	81	0,4%	170	0,6%	251	0,5%	3,6%
Övriga diagnosgrupper	400	2,1%	788	2,7%	1 188	2,5%	5,6%
Samtliga diagnoser	19 128	100%	29 070	100%	48 198	100%	5,2%

Bilaga 5. Mediansjukskrivningstid i dagar 2012 och 2013, efter avtalsområde, diagnos och kön

Tabell 25. Mediansjukskrivningstid i dagar för de vanligaste diagnoserna. **Kommuner och landsting.**

Diagnoser	Kvinnor	Män
Andningsorganens sjukdomar (J00-J99)	334	340
Cirkulationsorganens sjukdomar (I00-I99)	360	328
varav bla.		
Akut hjärtinfarkt	170	164
Andra former av hjärtsjukdom	264	248
Sjukdomar i hjärnans kärl	360	360
Endokrina sjukdomar, nutritionsrubbnings- och ämnesomsättningsjukdomar (E00-E90)	298	360
Graviditet, förlossning och barnsängstid (O00-O99)	146	
Hudens och underhudens sjukdomar (L00-L99)	236	306
Matsmältningsorganens sjukdomar (K00-K93)	248	237
Psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar (F00-F99)	354	340
varav bla.		
Förstämmningssyndrom (t.ex. depression)	355	350
Ångestsyndrom	354	360
Anpassningsstörning och reaktion på svår stress	343	302
Sjukdomar i muskuloskeletala systemet och bindväven (M00-M99)	256	221
varav bla.		
Ledsjukdomar	210	179
Ryggsjukdomar	308	292
Sjukdomar i mjukvävnader	262	215
Sjukdomar i nervsystemet (G00-G99)	360	360
Skador, förgiftningar och vissa andra följder av yttre orsaker (S00-T98)	188	175
Symtom, sjukdomstecken och onormala kliniska fynd och laboratoriefynd som ej klassificeras annorstädes	342	308
Tumörer (C00-D48)	360	352
Vissa infektionssjukdomar och parasitsjukdomar (A00-B99)	280	282
Samtliga diagnoser	298	285

Tabell 26. Mediansjukskrivningstid i dagar för de vanligaste diagnoserna. **Svensk Näringsliv/LO.**

Diagnoser	Kvinnor	Män
Andningsorganens sjukdomar (J00-J99)	324	270
Cirkulationsorganens sjukdomar (I00-I99)	360	262
varav bla.		
Akut hjärtinfarkt	158	147
Andra former av hjärtsjukdom	263	221
Sjukdomar i hjärnans kärl	360	360
Endokrina sjukdomar, nutritionsrubbnings- och ämnesomsättningsjukdomar (E00-E90)	264	223
Graviditet, förlossning och barnsängstid (O00-O99)	135	118
Hudens och underhudens sjukdomar (L00-L99)	184	208
Matsmältningsorganens sjukdomar (K00-K93)	229	186
Psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar (F00-F99)	350	318
varav bla.		
Förstämmningssyndrom (t.ex. depression)	349	318
Ångestsyndrom	360	340
Anpassningsstörning och reaktion på svår stress	314	278
Sjukdomar i muskuloskeletala systemet och bindväven (M00-M99)	244	200
varav bla.		
Ledsjukdomar	193	173
Ryggsjukdomar	291	249
Sjukdomar i mjukvävnader	258	190
Sjukdomar i nervsystemet (G00-G99)	295	323
Skador, förgiftningar och vissa andra följder av yttre orsaker (S00-T98)	169	154
Symtom, sjukdomstecken och onormala kliniska fynd och laboratoriefynd som ej klassificeras annorstädes	300	259
Tumörer (C00-D48)	338	305
Vissa infektionssjukdomar och parasitsjukdomar (A00-B99)	272	241
Samtliga diagnoser	256	219

Bilaga 6. Risk per 1 000 sysselsatta, efter avtalsområde och åldersgrupp

Tabell 27. Risk per 1 000 sysselsatta för långvarigt sjukfall fördelat på ålder och avtalsområde. **Svenskt Näringsliv/LO.**

Ålder	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
16–25 år	5,6	5,2	4,4	4,1	4,5	5,5	7,0
26–35 år	10,6	9,0	8,0	7,9	8,6	9,3	11,1
36–45 år	15,5	12,6	11,5	13,1	13,8	14,6	17,4
46–55 år	21,1	17,3	15,8	19,2	19,5	20,6	23,3
56–64 år	30,2	25,7	23,4	25,6	26,4	28,2	31,4
Totalt	16,0	13,4	12,2	13,4	14,0	15,0	17,4

Tabell 28. Risk per 1 000 sysselsatta för långvarigt sjukfall fördelat på ålder och avtalsområde. **Kommuner och landsting.**

Ålder	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
16–25 år	5,0	4,0	4,2	3,4	4,1	4,5	5,3
26–35 år	15,4	12,3	11,9	12,6	13,8	15,6	18,4
36–45 år	20,6	16,1	15,1	18,7	20,5	22,5	26,7
46–55 år	27,4	21,4	19,9	25,2	27,8	28,7	32,4
56–64 år	37,1	29,8	26,8	30,8	33,7	34,7	38,9
Totalt	24,1	19,2	17,8	21,1	23,2	24,4	27,8

Tabell 29. Risk per 1 000 sysselsatta för långvarigt sjukfall fördelat på ålder och avtalsområde. **Totalt.**

Ålder	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
16–25 år	5,5	4,9	4,4	4,0	4,4	5,2	6,6
26–35 år	12,4	10,2	9,3	9,5	10,3	11,4	13,5
36–45 år	17,7	14,1	13,0	15,4	16,6	17,9	21,3
46–55 år	24,3	19,3	17,8	22,1	23,4	24,4	27,5
56–64 år	33,8	27,8	25,2	28,4	30,2	31,6	35,4
Totalt	19,5	15,8	14,6	16,6	17,7	18,8	21,6

Tabell 30. Åldersstandardiserad risk och risk (per 1 000 sysselsatta) 2013 för långvarigt sjukfall per kön. **Svenskt Näringsliv/LO.**

	Åldersstandardiserad risk	Risk (antal fall per 1 000 sysselsatta)
Kvinnor		20,4
Män		17,2
Total	18,5	17,4

Tabell 31. Åldersstandardiserad risk och risk (per 1 000 sysselsatta) 2013 för långvarigt sjukfall, per kön. **Kommuner och landsting.**

	Åldersstandardiserad risk	Risk (antal fall per 1 000 sysselsatta)
Kvinnor		29,7
Män		12,6
Total	25,5	27,8

YRKESGRUPPER

Yrkesgrupperna i rapporten baseras på standard för svensk yrkesklassificering, SSYK.

Barnskötare och fritidsledare

Betong-, bygg- och anläggningsarbete

Betongarbete, anläggningsarbete, takmontör, glasmästare, maskinoperatörer, maskinförare, kranförare, dykare, montörer och grovplåtslagare

Brandpersonal

Byggnadsmålare

Byggnadsträarbetare

Däckpersonal, lotsar och fartygsbefäl

Elektriskt arbete

Installationselektriker, elmontörer och reparatörer, tele- och elektronikreparatörer, distributions-elektriker, montörer av el- och teleutrustning

Fastighetsskötare, expeditivvakter, renhållningsarbetare m.fl.

Fastighetsskötare, skorstensfejare och saneringsarbete, vaktmästare, mätaravläsning, renhållnings- och återvinningsarbete, övrig säkerhetspersonal

Förskollärare och fritidspedagoger

Försäljare och kassapersonal inom detaljhandel

Godshanterings- och lagerarbete

Speditörer, lagerassistenter, truckförare, gods-hanterare och expressbud

Golvläggare

Grafiskt arbete

Etsare och gravörer, tryckare, bokbinderiarbetare, maskinoperatörer

Gruv- och bergarbete och stenhuggare

Hotell-, restaurang- och storköksarbete

Isolerings- och VVS-montörer

Jordbruks-, trädgårds- och skogsbruksarbete och fiske

Växtodlare inom jordbruk och trädgård, trädgårdsanläggare, djuruppfödare och djurskötare, växtodlare och djuruppfödare (blandad drift), skogsbrukare, maskinförare, fiskodlare, jägare och fiskare

Kriminalvårdare

Livsmedelsarbete

Slaktare, styckare, bagare, konditorer, provsmakare, maskinoperatör

Läkare

Lärare och skolledare

Metallarbete

Mekaniker, operatörer, montörer, tråddragare, maskinbefäl, gjutare, svetsare, tunnplåtslagare, riggare och kabelsplitsare, smeder, verktygsmakare, slipare

Militärt arbete (endast anställda)

Murare

Pappers- och pappersmassearbete

Poliser och tullbevakningspersonal

Sjuksköterskor och barnmorskor

Socialt arbete

Behandlingsassistenter, chefer för mindre enheter inom vård och omsorg, psykologer, socialsekreterare och kuratorer

Städare och fönsterputsare

Tandvårdsarbete

Textil-, skinn- och läderindustriarbete

Tidningsdistributions- och cateringarbete

Träindustriarbete

Träbearbetningsarbete (møbelsnickare, maskinoperatörer, korgmakare, montörer), sågverksarbete

Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.

Väktare och ordningsvakter

Yrkesförare

Lastbils-, långtradar-, buss-, lok-, spårvagns- och taxiförare

Övrigt hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgsarbete

Apotekare, arbetsterapeuter, dietister, djursjukvårdare, logoped, receptarier, sjukgymnaster, övriga terapeuter

Övrigt industriellt arbete

Lackerare, drejare, glashytttearbetare, glasgravörer, dekorationsmålare, processoperatörer, maskinoperatörer, handpaketerare

Övriga yrkesgrupper

BEGREPP

I rapporten används ett antal (ibland interna) begrepp. Nedan följer en förklaring av de vanligaste begreppen. Godkänd arbetsskada, godkänt arbetsolycksfall eller godkänd arbetssjukdom används i de flesta av tabellrubrikerna i avsnittet om arbetsskador. Med det vill vi understryka att det som redovisas är godkända fall enligt försäkringsvillkoren och inte samtliga anmälda fall.

Arbetsskada

Arbetsolycksfall, arbetssjukdom och färdolycksfall.

Arbetsolycksfall

Olycksfall som inträffar i arbetet.

Allvarliga arbetsolycksfall

Arbetsolycksfall som leder till sjukskrivning i mer än 30 dagar (eller motsvarande läkningstid utan sjukskrivning) och/eller medicinsk invaliditet.

Arbetssjukdom

Sjukdom som uppkommit eller försämrats till följd av arbetet eller arbetsförhållandena.

För att en arbetssjukdom ska ge ersättning från TFA eller TFA-KL måste den vara godkänd av Försäkringskassan eller finnas i den så kallade ILO-förteckningen av arbetssjukdomar. Besvären måste också kvarstå i minst 180 dagar efter den dag då sjukdomen visade sig.

Diagnos för arbetssjukdom

Diagnos sätts efter läkarintyg/läkarutlåtande eller motsvarande.

Diagnos för sjukfall/sjukfrånvaro

Diagnos sätts efter läkarintyg/läkarutlåtande eller motsvarande. Diagnoser kodas enligt ICD-10 (Socialstyrelsen 2011).

Efterskydd

Efterskydd finns i sjukförsäkringen (AGS, AGS-KL) och innebär att försäkringen kan fortsätta att gälla under 720 dagar efter att en anställning eller en verksamhet har upphört. Arbetslösa kan därför omfattas av sjukförsäkringen. Reglerna om efterskydd gäller även vid längre tids frånvaro, till exempel tjänstledighet.

Färdolycksfall

Olycksfall som inträffar vid färd till eller från arbetet.

Insjuknandeår

Det år sjukfallet påbörjas.

Långa sjukfall/Långvarig sjukfrånvaro

Sjukfall som leder till mer än 90 dagars sjukskrivning eller månadsersättning.

Medicinsk invaliditet

Försäkringsmedicinskt mått som anges i procent (%). Det är ett mått på den bestående kroppsliga funktionsnedsättningen till följd av arbetsskadan. Den medicinska invaliditetsgraden avgörs först då skadan har nått ett stationärt tillstånd och inga förändringar är att vänta. Fram till dess görs en preliminär uppskattning av skadans svårighetsgrad.

Risktal

I denna rapport beräknas antal fall per 1 000 sysselsatta. Antal fall kan till exempel vara antal allvarliga arbetsolycksfall eller antal långa sjukfall.

Skadeår/Visandeår

Det år ett olycksfall inträffade eller en arbetssjukdom visade sig. En arbetssjukdom anses ha visat sig vid första läkarbesöket eller första sjukskrivningsdagen med anledning av skadan.

Referenser

Socialstyrelsen (1996): ”Klassifikation av sjukdomar 1997, systematisk förteckning”

Arbetsmarknadsstyrelsen (1997): ”AMSYK och Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK)”, Stockholm

AFA Försäkring. (2014). Allvarliga arbetsskador – i kontakt med maskiner, verktyg och lyftanordningar 2008–2012. Stockholm: AFA Försäkring.

AFA Försäkring. (2014). Fallolyckor. Stockholm: AFA Försäkring.

AFA Försäkring. (2015). Besvär i rörelseapparaten. Stockholm: AFA Försäkring.

Trygghet på jobbet för fyra miljoner människor

POSTADRESS **AFA Försäkring 106 27 Stockholm** BESÖKSADRESS **Klara Södra Kyrkogata 18**
KUNDCENTER **0771-88 00 99** VX **08-696 40 00** FAX **08-696 45 45** INTERNET **www.afaforsakring.se**